Molėtų rajono sporto infrastruktūros ir baseino komplekso investicijų projekto įgyvendinimas koncesijos būdu

INVESTICJŲ PROJEKTAS

Molėtų rajono savivaldybės administracija

MOLĖTAI, 2021

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1.1.1.1 lentelė	Didžiausi sportininkų skaičiaus rodikliai Lietuvoje	9
1.1.2.1 lentelė	Sporto bazių infrastruktūra Utenos apskrityje	10
1.1.2.2. lentelė	Sporto infrastruktūra Molėtų rajono savivaldybėje pagal pavaldumą	10
1.1.2.3. lentelė	Molėtų KKSC rekvizitai	10
1.1.2.4 lentelė	Molėtų KKSC užsiėmimus lankančių vaikų skaičius 2016-2020 m.	11
1.1.2.5 lentelė	Molėtų KKSC organizuotos varžybos bei renginiai	11
1.1.2.6 lentelė	Molėtų KKSC paslaugų įkainiai	12
1.1.2.7. lentelė	Molėtų KKSC dirbančių trenerių skaičius bei jų bruto atlyginimas	12
1.1.3.1. lentelė	Gyventojų skaičius 2017-2021 metais	13
1.1.3.2. lentelė	Vidaus ir tarptautinė migracija 2016–2020 m.	13
1.1.3.3. lentelė	Gimstamumas, mirtingumas ir natūrali gyventojų kaita 2016–2020 m	13
1.1.3.4. lentelė	Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai Molėtų rajono savivaldybėje	14
1.1.3.5. lentelė	Mokiniai neformaliojo švietimo įstaigose (sportas) Lietuvos Respublikoje	14
1.1.3.6. lentelė	Sporto stovyklų duomenys Utenos apskrities savivaldybėse 2016-2018 m.	15
1.1.3.7. lentelė	Sporto varžybų duomenys Utenos apskrities savivaldybėse 2016-2018 m.	15
1.1.3.8. lentelė	Įregistruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičius Molėtų rajono savivaldybėje	17
1.3.1. lentelė	Projekto metu sprendžiama problema bei jos priežastys	22
2.3.1. lentelė	Investicijų projekto tikslinė grupė ir poveikis jos lūkesčiams	23
2.4.1. lentelė	Projekto organizacijos rekvizitai	24
2.5.1. lentelė	Siekiami minimalūs rezultatai	26
3.4.1. lentelė	Projekto alternatyvos	29
4.3.1.1. lentelė	Inžinerinių statinių techninių savybių gerinimas A technologija biudžetas	33
4.3.3.1. lentelė	Pajamos iš baseino užimtumo veiklos	34
4.3.3.2. lentelė	Pajamos iš teniso kortų užimtumo veiklos	35
4.3.3.3. lentelė	Pajamos iš sporto salės, adresu Ąžuolų g.10, užimtumo veiklos	35
4.3.3.4. lentelė	Pajamos iš sporto salės, adresu Statybinkų g. 9, užimtumo veiklos	36
4.3.3.5. lentelė	Pajamos iš stadiono užimtumo veiklos	36
4.3.3.5. lentelė	Pajamos iš ledo aikštelės užimtumo veiklos	37
4.3.4.1. lentelė.	Darbo užmokesčio išlaidos baseino eksploatacijai	39
4.3.6.1. lentelė	Projekto finansavimo prielaidos	39
4.4.1.1. lentelė	Projekto įgyvendinimo alternatyvų finansinių rodiklių palyginimas	41
5.3.1. lentelė	Projektui taikomi naudos komponentai	43
5.3.2. lentelė	Pasirinktų kriterijų masto ir finansinės-ekonominės vertės vertinimas	44
5.4.1.1. lentelė	Projekto įgyvendinimo alternatyvų ekonominių rodiklių palyginimas	45
5.4.3.1. lentelė	Projekto alternatyvos kritiniai kintamieji ir jų lūžio taškai	45
6.1.4.1. lentelė	Optimaliausios Projekto įgyvendinimo alternatyvos scenarijų analizė	48
6.2.1. lentelė	Optimalios projekto alternatyvos rizikų vertinimas	49
6.4.4.1. lentelė	Monte Carlo metodo analizės rezultatai	51
6.5.1. lentelė	Įsigyjamo ilgalaikio turto (rangos darbų) rizika	51
7.1.1. lentelė	Projekto įgyvendinimo grafikas	55
7.3.1. lentelė	Projekto valdymo komanda	56
7.5.1. lentelė	Projekto loginis pagrindimas	58

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1.1.3.1. pav.	Sporto sektoriaus produkcija bei kuriama pridėtinė vertė	16
1.1.3.2. pav.	Socialiniai – ekonomiai Molėtų rajono savivaldybės rodikliai	16
1.1.3.3. pav.	Tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui 2015-2019 m., EUR	18
1.1.4.1. pav.	Paslaugos paklausos prognozė (gyventojų skaičius)	19
2.4.1. pav.	Molėtų rajono savivaldybės administracijos struktūra	25
3.1.1. pav.	Esama sporto arena, adresu Ąžuolų g. 10	27
3.1.2. pav.	Sklypo planas su suprojektuotu baseino korpusu	28
3.4.1. pav.	Techninio projekto brėžinys	30
3.4.2. pav.	Baseino priestato vizualizacija pagal techninį projektą	31
7.2.1. pav.	Projekto teritorinės ribos	56

SUTRUMPINIMAI, SĄVOKOS

D	Diena
EGDV	Ekonominė grynoji dabartinė vertė
ENIS	Ekonominės naudos ir sąnaudų santykis
ERPF	Europos regioninis plėtros fondas
ES	Europos Sąjunga
EVGN	Ekonominė vidinė grąžos norma
EUR	Euras
GYV.	Gyventojai
FGDV	Finansinė grynoji dabartinė vertė
FGDV(I)	Finansinė grynoji dabartinė vertė investicijoms
FGDV(K)	Finansinė grynoji dabartinė vertė kapitalui
FDN	Finansinė diskonto norma
FNIS	Finansinės naudos ir sąnaudų santykis
FVGN	Finansinė vidinė grąžos norma
FVGN(I)	Finansinė vidinė grąžos norma investicijoms
FVGN(K)	Finansinė vidinė grąžos norma kapitalui
IP	Investicijų (investicinis) projektas
KETV.	Ketvirtis Kilometras
KOM	Komercinis
Konversija	Pastato (ar jo dalies) paskirties pakeitimas į kultūros paskirtį, pritaikant pastatą (ar jo dalį) kultūros paslaugai teikti
KT.	Kitas
KV. M	Kvadratiniai metrai
LR	Lietuvos Respublika
LRV	Lietuvos Respublikos Vyriausybė
M.	Metai
Metodika	Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir/ ar valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodika, patvirtinta VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus 2014 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 2014/8-337 (aktuali redakcija 2016 m. gruodžio 1 d. įsakymu Nr. 2016/8- 225 redakcija)
MLN.	Milijonas
NR.	Numeris
NŽT	Nacionalinė Žemės tarnyba prie LR Žemės ūkio ministerijos
NT	Nekilnojamasis turtas
Optimalios alternatyvos metodika	Optimalios projekto įgyvendinimo alternatyvos pasirinkimo kokybės vertinimo metodika, patvirtinta 2014 m. birželio 27 d. 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos administravimo darbo grupės, sudarytos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2013 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 1K-243 „Dėl darbo grupės sudarymo“, posėdžio protokolu
PAN.	Panašiai
PROC.	Procentas
RC	VĮ Registrų centras
SDN	Socialinė diskonto norma
SNA	Sąnaudų ir naudos analizė
TP	Techninis projektas

TURINYS

LENTELIŲ SĄRAŠAS ... **2**
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS ... **3**
SUTRUMPINIMAI, SĄVOKOS ... **4**
PROJEKTO SANTRAUKA ... **7**
1. PROJEKTO KONTEKSTAS ... **9**
1.1. VIEŠOSIOS PASLAUGOS PASIŪLA IR PAKLAUSA ... **9**
1.1.1. NAGRINĖJAMOS PASLAUGOS APRAŠYMAS ... 9
1.1.2. PASLAUGOS PASIŪLA ... 9
1.1.3. PASLAUGOS PAKLAUSA ... 13
1.1.4. PAKLAUSOS PROGNOZĖ MOLĖTŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE ... 18
1.2. TEISINĖ APLINKA ... **19**
1.3. PROBLEMOS, KURIOMS SPRĘSTI RENGIAMAS PROJEKTAS ... **22**
2. PROJEKTO TURINYS ... **24**
2.1. PROJEKTO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI ... **24**
2.2. PROJEKTO SĄSAJOS SU KITAIS PROJEKTAIS ... **24**
2.3. PROJEKTO TIKSLINĖS GRUPĖS IR RIBOS ... **24**
2.4. PROJEKTO ORGANIZACIJA ... **25**
2.4.1. PROJEKTO ORGANIZACIJOS REKVIZITAI ... 25
2.5. PROJEKTO SIEKIAMI REZULTATAI ... **26**
3. GALIMYBĖS IR ALTERNATYVOS ... **28**
3.1. ESAMA SITUACIJA ... **28**
3.2. GALIMOS PROJEKTO VEIKLOS ... **29**
3.3. VEIKLŲ VERTINIMO KRITERIJAI ... **30**
3.4. TRUMPASIS VEIKLŲ SĄRAŠAS ... **30**
4. FINANSINĖ ANALIZĖ ... **34**
4.1. PROJEKTO ATASKAITINIS LAIKOTARPIS ... **34**
4.2. FINANSINĖ DISKONTO NORMA ... **34**
4.3. PROJEKTO LĖŠŲ SRAUTAS ... **34**
4.3.1. INVESTICIJŲ IŠLAIDOS ... 34
4.3.2. INVESTICIJŲ LIKUTINĖ VERTĖ ... 35
4.3.3. VEIKLOS PAJAMOS ... 35
4.3.4. VEIKLOS IŠLAIDOS ... 37
4.3.5. MOKESČIAI ... 39
4.3.6. FINANSAVIMAS ... 39
4.4. FINANSINIAI RODIKLIAI ... **39**
4.4.1. INVESTICIJŲ FINANSINIAI RODIKLIAI ... 39
4.4.2. IŠVADA DĖL FINANSINIO GYVYBINGUMO ... 40
4.4.3. KAPITALO FINANSINIAI RODIKLIAI ... 40
5. EKONOMINĖ ANALIZĖ ... **41**
5.1. RINKOS KAINŲ PAVERTIMAS Į EKONOMINES ... **41**
5.2. SOCIALINĖ DISKONTO NORMA ... **41**
5.3. IŠORINIO POVEIKIO NUSTATYMAS ... **41**
5.4. EKONOMINIAI RODIKLIAI ... **43**
5.4.1. EGDV RODIKLIS ... 43
5.4.2. EVGN RODIKLIS ... 43
5.4.3. ENIS RODIKLIS ... 44
5.4.4. PROJEKTO ĮGYVENDINIMO ALTERNATYVOS PASIRINKIMAS ... 44
6. JAUTRUMAS IR RIZIKOS ... **45**
6.1. JAUTRUMO ANALIZĖ ... **45**
6.1.1. KINTAMŲJŲ NUSTATYMAS ... 45
6.1.2. TARPUSAVIO PRIKLAUSOMYBĖS NUSTATYMAS ... 45
6.1.3. ELASTINGUMO ANALIZĖ ... 45
6.1.4. KRITINIAI KINTAMIEJI ... 46
6.2. SCENARIJŲ ANALIZĖ ... **46**
6.3. KINTAMŲJŲ TIKIMYBĖS ... **47**
6.4. RIZIKŲ VERTINIMAS ... **47**
6.4.1. KINTAMŲJŲ RIZIKOS ĮVERČIAI ... 47
6.4.2. RIZIKOS. GRUPĖS ... 47
6.4.3. VERTĖ RIZIKOS GRUPĖSE ... 48
6.4.4. RIZIKOS GRUPIŲ VERTĖS. LAUKE ... 48

6.5. RIZIKOS PRIIMTINUMAS 49
6.6. RIZIKŲ VALDYMO VEIKSMAI 49
7. PROJEKTO VYKDYMO PLANAS 52
7.1. PROJEKTO TRUKMĖ IR ETAPAI 52
7.2. PROJEKTO ĮGYVENDINIMO VIETA 52
7.3. PROJEKTO KOMANDA 53
7.4. PROJEKTO PRIELAIDOS IR TĘSTINUMAS 53
7.5. KITOS IŠVADOS 54

PROJEKTO SANTRAUKA

Fizinio aktyvumo svarba žmogui yra neginčijama, tačiau, nepaisant turimų Lietuvos didžiojo sporto tradicijų ir sporto talentų potencialo, pagal visuomenės įsitraukimą į sporto veiklą Lietuvą galima priskirti prie atsiliekančių Europos šalių. Remiantis 2018 m Eurobarometro duomenimis (naujausi duomenys), pagal reguliariai sportuojančių ir besimankštinančių gyventojų procentą, Lietuva žymiai atsilieka nuo kitų ES valstybių narių: Lietuvoje niekada nesimankština 51 proc. gyventojų – tai beveik 4 kartus daugiau nei, pvz., Suomijoje, kurioje niekada nesimankština 13 proc. Švedijoje – 15 proc., Danijoje – 20proc. Viena iš pagrindinių šių rezultatų priežasčių - konkurencingos ir motyvuojančios sporto aplinkos pasiūlos problema.

Atsižvelgiant į esamą urbanizacijos lygmenį bei fizinio pasyvumo keliamas problemas, pastaraisiais dešimtmečiais sparčiai populiarėja sveika gyvensena ir aktyvus laisvalaikio praleidimo būdas. Vienas iš kompleksinių sporto ir sveikatingumo laisvalaikio praleidimo būdų – apsilankymas baseine. Plaukimas – viena iš nedaugelio fizinės veiklos formų, tuo pat metu stiprinanti ir atpalaiduojanti organizmą. Plaukiant atsipalaiduoja raumenys, mažiau apkraunamas stuburas, tai sumažina nuovargį, nugaros skausmus, laikysenos pokyčius, žymiai pagerina savijautą bei ženkliai sumažina traumų tikimybę. Pastebėtina, jog šiuo metu Molėtuose nėra nei vieno profesionalaus plaukimo baseino, kuriame galėtų būti vykdomi sporto bei sveikatingumo užsiėmimai. Ši priežastis dalinai įtakoja prastus Molėtų rajono savivaldybės rodiklius, kuriuos pagerintų kokybiško sporto bei sveikatingumo komplekso atsiradimas Molėtuose.

Pagrindinė problema, kuriai spręsti inicijuotas šis projektas, – neužtikrintas kokybiškas sporto ir sveikatingumo paslaugų prieinamumas Molėtų rajono savivaldybėje. Problemos sprendimo būdas – didinti kokybiškos sporto ir sveikatinimo paslaugų infrastruktūros prieinamumą plėtojant vandens sporto ir pramogų infrastruktūrą Molėtų rajono savivaldybėje. Problematikai spręsti, numatoma, jog tikslinga yra surasti baseino operatorių, kuris, įrengęs baseino patalpas, dar 15 metų užtikrins kokybišką baseino veiklą.

Projekto problematikai spręsti inicijuojamo investicijų projekto **tikslas** – gerinti Molėtų rajono savivaldybės sveikatinimo paslaugų kokybę ir didinti sporto infrastruktūros prieinamumą Molėtų rajono savivaldybės gyventojams bei miesto svečiams. Projekto įgyvendinimui suformuluotas šis **uždavinys** – įrengti Molėtų KKSC baseiną bei užtikrinti jo veiklą po projekto įgyvendinimo. Projekto uždaviniui pasiekti numatyta viena **veikla:** 1) Molėtų KKSC baseino pastato patalpų įrengimas. Projekto uždavinio įgyvendinimo fizinis rodiklis: įrengta bei sukurta sveikatingumo bei sporto erdvė – 1 objektas.

Projekto įgyvendinimas yra tiesiogiai susijęs tiek su Molėtų rajono strateginiais veiklos ir plėtros tikslais, tiek su Molėtų rajono savivaldybės tiesioginėmis veiklos funkcijomis. Remiantis LR Vietos savivaldos įstatymu, savivaldybė yra atsakinga už viešųjų paslaugų teikimą gyventojams. Savarankiškosios savivaldybių funkcijos apima: vaikų ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo organizavimą, vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimą, sąlygų savivaldybės teritorijoje gyvenančių neįgaliųjų socialiniam integravimui į bendruomenę sudarymą, savivaldybių sveikatinimo priemonių planavimą ir įgyvendinimą, paramą savivaldybės gyventojų sveikatos priežiūrai ir kt.

Tiesioginę naudą iš numatomo įgyvendinti investicijų projekto gaus Molėtų rajono savivaldybės mokyklinio amžiaus vaikai, visi kiti gyventojai, svečiai, veikiantys verslo subjektai, kurių poreikis yra plėtoti ir vystyti verslo sektorių projekto įgyvendinimo metu rekonstruotos teritorijos ribose.

Molėtų rajono savivaldybės administracija yra investicinio projekto „Molėtų rajono sporto infrastruktūros ir baseino komplekso investicijų projekto įgyvendinimas koncesijos būdu“ pareiškėjas ir vykdytojas. Projektą numatoma įgyvendinti pasitelkiant privatų partnerį. Projektas rengiamas remiantis investicijų projektų rengimo metodika.

Pagrindinės projekto metu kylančių problemų priežastys – vien Molėtų rajono biudžeto lėšomis yra sudėtinga užtikrinti greitą ir kompleksišką sporto infrastruktūros plėtros procesą. Pažymėtina ir tai, kad plėtojant sporto infrastruktūrą, kartu su šiais darbais bus patiriami ne tik kapitalo kaštai, tačiau kartu į ateitį suformuojamas papildomų išlaidų dengimo būtinumas, pvz., įrengus baseino bei sporto salės patalpas, jas nuolatos reikės prižiūrėti, remontuoti ir tam skirti papildomas lėšas, todėl numatoma šį projektą įgyvendinti viešos ir privačios partnerystės būdu.

Pažymėtina, jog šio investicijų projekto esmė yra rasti geriausią sprendimą Molėtų KKSC baseino pastato patalpų įrengimui bei jo valdymui ir veiklos užtikrinimui, todėl minimaliai pagal IP rengimo metodiką privalomos išnagrinėti ir palyginti projekto įgyvendinimo alternatyvos, kuomet investavimo objektas yra pastatai, yra netikslingos, neatitinkančios rengiamo projekto paskirties. Finansiniu ir ekonominiu aspektais buvo išnagrinėtos 2 alternatyvos susijusios su sporto infrastruktūros valdymu: *Baseino koncesija bei Baseino ir teniso kortų koncesija*. Projekto finansiniam vertinimui taikomas 15 metų ataskaitinis projekto vertinimo laikotarpis, nes projektas priskiriamas urbanistinės plėtros sektoriui.

Kadangi abiejų alternatyvų metu investavimo objektas yra tas pats, todėl abiejų alternatyvų atvejais projekto investicijos siekia 468 362,17 Eur be PVM. Finansinėje analizėje taikoma 4 proc. finansinė

diskonto norma. Finansiniai rodikliai rodo, kad abi projekto alternatyvos pasižymi neigiamais finansiniais rodikliais. Mažiausiai neigiami finansiniai rodikliai gaunami *Baseino ir teniso kortų koncesijos* alternatyvoje: FGDV(I) – (--3 381 131) Eur, FVGN(I) projekto apimtyje neturi reikšmės. Kaip jau buvo minėta, projekto investicijos yra nukreiptos į sporto infrastruktūros plėtrą. Nagrinėjant investicijų projekto socialinę – ekonominę naudą, pasirenkami du taikomas naudos komponentas – „Pasiryžimas sumokėti už padidėjusį neformaliojo švietimo paslaugų prieinamumą“ Socialinės-ekonominės naudos vertinimo metu naudojama socialinė diskonto norma skiriasi nuo finansinėje analizėje naudojamos diskonto normos ir yra lygi 5,0 proc. Atlikus skaičiavimus, buvo gauti rodikliai, kurie rodo, kad alternatyva *Baseino ir teniso kortų koncesija* sąlygoja didžiausius ekonominius – socialinius rodiklius iš visų nagrinėtų alternatyvų: EGDV – 1 751 398,39 Eur, EVGN – 33,54%., ENIS – 1,38.

Techninių darbų įgyvendinimas apims 12 mėn. Šis laikotarpis yra tinkamas iškeltoms projekto veikloms įgyvendinti.

1. PROJEKTO KONTEKSTAS

Šiame skyriuje analizuojamas sporto ir sveikatingumo komplekso Ąžuolų g.10, Molėtai, įrengimo ir įveiklinimo investicijų projekto (toliau – Projekto) kontekstas, įskaitant ilgalaikio paslaugos poreikio, galimybių jį patenkinti esamais pajėgumais (esama infrastruktūra) bei su tuo susijusių problemų apžvalgą.

1.1. VIEŠOSIOS PASLAUGOS PASIŪLA IR PAKLAUSA

1.1.1. Nagrinėjamos paslaugos aprašymas

Fizinio aktyvumo svarba žmogui yra neginčijama, tačiau, nepaisant turimų Lietuvos didžiojo sporto tradicijų ir sporto talentų potencialo, pagal visuomenės įsitraukimą į sporto veiklą Lietuvą galima priskirti prie atsiliekančių Europos šalių. Remiantis naujausiais (2018 m) Eurobarometro duomenimis, pagal reguliariai sportuojančių ir besimankštinančių gyventojų procentą, Lietuva žymiai atsilieka nuo kitų ES valstybių narių: Lietuvoje niekada nesimankština 51 proc. gyventojų – tai beveik 4 kartus daugiau nei, pvz., Suomijoje, kurioje niekada nesimankština 13 proc., Švedijoje – 15 proc., Danijoje – 20 proc. Viena iš pagrindinių šių rezultatų priežasčių - konkurencingos ir motyvuojančios sporto aplinkos pasiūlos trūkumas, siekiant didinti vaikų ir suaugusiųjų fizinį aktyvumą bei gyvenimo kokybę.

Šiuo metu Lietuvoje atsiranda vis daugiau sportuojančių, besiimančių kultivuoti įvairias sporto šakas asmenų ar net bendruomenių. Lietuvoje didžiausius sportininkų skaičius generuoja krepšinio, futbolo, plaukimo, tinklinio, lengvosios atletikos, teniso ir stalo teniso sporto šakos. Dažniausiai gyventojai renkasi krepšinio sporto šaką, tačiau sparčiausias kilimas pastebimas plaukimo sektoriuje, kur, remiantis naujausiais[1] Lietuvos statistikos departamento duomenimis, nuo 2016 iki 2019 plaukimu užsiimančių žmonių skaičius išaugo 43,65 proc. Didžiausia šio kilimo priežastis – aktyvus vystymas plaukimo sportui pritaikytos infrastruktūros visoje Lietuvoje. Verta pažymėti, jog siekiant neatsilikti nuo dabartinių tendencijų bei patenkinti kylančią paklausą, būtina kurti plaukimo infrastruktūrą Molėtų rajono savivaldybėje. Detalesnė 2016-2019 m. laikotarpio statistika pateikiama žemiau esančioje lentelėje.

1.1.1.1 lentelė. Didžiausi sportininkų skaičiaus rodikliai Lietuvoje

	Krepšinis	Futbolas	Tenisas	Tinklinis	Lengvoji atletika	Plaukimas
Pokytis, proc.	-21,13 proc.	-20,64 proc.	20,30 proc.	-18,48 proc.	8,38 proc	43,65 proc.
2019	20 786	16 311	2 903	4 571	6 632	7 954
2018	22 350	23 291	3 529	5 420	6 943	7 393
2017	24 832	25 287	2 998	5 547	6 827	5 834
2016	26 353	20 557	2 413	5 607	6 119	5 537

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

Planuojama inicijuojamo projekto kryptis – Molėtų rajono gyventojų sportinis užimtumas, kurių pagrindiniai paslaugos gavėjai – mokyklinio amžiaus vaikai. Papildomos paslaugų gavėjų grupės – suaugę asmenys, miesto svečiai bei įvairūs sporto klubai. Dėl universalaus sporto komplekso panaudojimo bei galimų teikti paslaugų įvairumo, projektui įtakos turi bendroji miesto gyventojų padėtis (gyventojų skaičius, jų struktūra), gyventojų poreikis fiziniam aktyvumui, mokyklinio amžiaus vaikų dalyvavimas sportinio užimtumo veiklose ir esama sporto infrastruktūra bei jos pasiūla rajone bei Utenos apskrityje.

1.1.2. Paslaugos pasiūla

Molėtų kūno kultūros ir sporto centras teikia 5 sporto šakų užsiėmimus (futbolo, krepšinio, rankinio, lengvosios atletikos, teniso/padelio bei aerobinės gimnastikos), todėl šiame skyriuje bus orientuojamasi į šių sporto užsiėmimų infrastruktūrą su papildoma analize apie baseinų pasiūlą visoje Utenos apskrityje.

Sporto bazės Utenos apskrityje

Žemiau pateikiamoje lentelėje pateikta 2020 m. Utenos regiono sporto infrastruktūros suvestinė. Galima pastebėti, jog daugelyje savivaldybių dominuoja krepšinio aikštelės bei sporto salės, kurios yra pritaikytos universaliam panaudojimui. Taip pat, nenuostabu, jog kylant sportuojančių futbolą žmonių skaičiui, savivaldybėse vyrauja ir nemaža dalis futbolo aikščių, iš kurių didžioji dalis padengta dirbtine danga. Pastebėtina, jog daugelyje regiono savivaldybių yra bent po vieną 25 m baseiną po stogu, kuriuose

[1] Skaičiavimuose 2020 m duomenys nenaudojami, nes duomenys dar nėra oficialiai patvirtinti.

vyksta ne tik plaukimo pamokos, tačiau ir kiti sveikatingumo užsiėmimai: vandens aerobika, mankštos, pirčių seansai.

1.1.2.1 lentelė. Sporto bazių infrastruktūra Utenos apskrityje

	Krepšinio aikštelių skaičius	Futbolo aikščių skaičius	Teniso aikščių skaičius	Salės		Baseinai	
				Didesnės kaip 15 x 30 m	24 x 12 m – 15 x 30 m	50 m	25 m
Molėtų raj. sav.	17	12	4	3	13	-	-
Utenos raj. sav.	37	2	6	1	18	-	1
Anykščių raj. sav.	10	13	5	-	13	-	1
Ignalinos raj. sav.	5	4	2	2	7	-	1
Visagino sav.	8	2	4	2	18	-	1
Zarasų raj. sav.	26	12	4	1	10	1	-

Šaltinis – Lietuvos kūno kultūros ir sporto departamento metraštis

Analizuojant sporto infrastruktūros pasiūlą Molėtuose, pažymėtina, jog čia, kaip ir daugelyje kitų savivaldybių, labiausiai paplitusi krepšiniui pritaikyta infrastruktūra. Molėtuose taip pat gausu mažesnių universalaus panaudojimo sporto salių, futbolo aikščių. Molėtai nuo kitų savivaldybių išsiskiria ir tuo, kad šioje savivaldybėje nėra nei vieno baseino, todėl Molėtuose plaukimo treniruotės bei vandens sveikatingumo užsiėmimai nėra vykdomi. Artimiausias baseinas nuo Molėtų yra Utenoje, todėl Molėtų gyventojai, norintys užsiimti šia sporto/sveikatingumo veikla turi nuvažiuoti apie 35 km ilgio atstumą. Vienos valandos apsilankymo kaina (pirtis su baseinu) Utenos baseine – 3 Eur. Natūralu, jog Utenos baseine nėra taikomos lengvatos Molėtų rajono savivaldybės mažiau galimybių turintiems gyventojams, todėl daugeliui šios grupės asmenų baseino paslaugos yra neprieinamos.

Atkreiptinas dėmesys ir į sporto infrastruktūros pavaldumą: didžiąją dalį infrastruktūros valdo bendrojo bei profesinio ugdymo mokyklos, kuriose didžioji dalis laiko skiriama mokyklų reikmėms (privalomojo ugdymo pamokoms, renginiams, mokyklos organizuojamiems užsiėmimams). Taip pat, didžioji dalis sporto infrastruktūros, kurias valdo bendrojo ugdymo mokyklos, nėra labai geros būklės, nėra pritaikytos neįgaliųjų sportui bei profesionalių varžybų organizavimui.

Sporto infrastruktūros užimtumas bendrojo ugdymo mokyklose darbo dienomis siekia nuo 6 h iki 12 h. Pamokų metu sporto salės ir aikštės būna užimtos mokyklos mokinių, o likusiu metu yra organizuojamas neformalaus vaikų švietimo būreliai, kurių organizatoriai nuomą sumoka pagal 2020 m. gegužės 28 d. sprendimu Nr. B1-148 patvirtintas Molėtų rajono savivaldybės biudžetinių įstaigų teikiamų atlygintinų paslaugų kainas.

1.1.2.2. lentelė. Sporto infrastruktūra Molėtų rajono savivaldybėje pagal pavaldumą

	Švietimo padalinio SUC	Bendrojo ugdymo mokyklos	Profesinio ugdymo mokyklos	Švietimo padalinio SUC	Kito pavaldumo
Krepšinio aikštelės	-	8	1	-	8
Futbolo aikštės	-	7	1	-	4
Teniso aikštės	4	-	-	-	-
Salės	4	9	3	1	1

Šaltinis – Kūno kultūros ir sporto departamento metraštis

Vertinant teniso bei padelio aikštynų pasiūlą Molėtų mieste bei rajone, verta paminėti, jog Molėtų kūno kultūros ir sporto centras valdo vienintelius viešai prieinamus padelio kortus, už kurių naudojimą asmenys sumoka nustatytą įkainį (žiūrėti 1.1.2.6. lentelę). Dar trys teniso kortai yra įrengti švietimo įstaigose, kuriais taip pat gali naudotis visi asmenys, sumokant nustatytas 2020 m. gegužės 28 d. sprendimu Nr. B1-148 patvirtintomis Molėtų rajono savivaldybės biudžetinių įstaigų teikiamų atlygintinų paslaugų kainas. Molėtų kūno kultūros ir sporto centro valdomi teniso bei padelio kortai yra nuolat

prižiūrimi, geografiškai patogioje vietoje bei įkainiai yra mažesni nei daugelyje privačių teniso aikštynų, todėl ir užimtumas juose yra didelis – apie 8 valandos per dieną. Taip pat, remiantis interneto paieška, Molėtų rajono savivaldybėje yra dar 21 teniso aikštynas (privataus pavaldumo), daugelis jų yra įrengti turizmo sodybose, siekiant paįvairinti teikiamas paslaugas. Daugelis šių aikštynų yra prieinami norintiems sportuoti, tačiau kita dalis yra skirta tik asmenims, kurie nuomojasi sodybą. Viešai prieinamos informacijos apie šių aikščių infrastruktūros būklę bei kainodarą nėra.

Numatomame baseino korpuse taip pat bus įrengta ir treniruoklių sporto salė. Remiantis internetinės paieškos rezultatais, Molėtų rajono savivaldybėje yra 3 viešai prieinamos treniruoklių salės. Viena iš jų – Molėtų progimnazijoje, kurioje dažnai vyksta privalomojo ugdymo užsiėmimai mokiniams, todėl ši salė nėra laisvai prieinama visiems asmenims bet kuriuo metu. Be šių treniruoklių salių Molėtuose taip pat galima rasti įvairių salių, kuriuose vyksta grupiniai jėgos lavinimo užsiėmimai, pavyzdžiui „Cross-fit“ ar kovos menų treniruotės, tačiau šios salės savo treniruoklių įvairumu neprilygsta planuojamai įrengti sporto salei. Panašiausia treniruoklių salė į numatomą įrengti sporto salę Molėtuose yra „Big Z sporto klubas“, adresu Statybininkų g. 9. Vienkartinio apsilankymo įkainis šioje treniruoklių salėje siekia 8 Eur., o mėnesio trukmės abonemento kaina – 35 Eur. Galima daryti išvadą, jog sporto salių paklausa Molėtų mieste bei rajone yra didelė (1.1.2.1. lentelė), tačiau specifinių treniruoklių sporto salių Molėtų mieste bei rajone yra nedaug.

Molėtų kūno kultūros ir sporto centras

Molėtų kūno kultūros ir sporto centro (toliau tekste – Molėtų KKSC) pagrindinė paskirtis – neformaliojo vaikų švietimo mokykla ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokykla. Molėtų sporto centro pagrindiniai uždaviniai – sudaryti sąlygas mokinių tobulėjimui sporto srityje; tenkinti mokinių pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius; rengti mokinių, jaunimo ir visos savivaldybės bendruomenės sporto renginius, varžybas, sporto šventes; teikti įvairias kūno kultūros ir sporto paslaugas savivaldybės gyventojams; užtikrinti sveiką ir saugią ugdymo ir sportavimo aplinką.

1.1.2.3. lentelė. Molėtų KKSC rekvizitai

Pavadinimas	Molėtų kūno kultūros ir sporto centras
Adresas	Ąžuolų g. 10, Molėtai, Molėtų r. sav.
Įstaigos kodas	191231523
Teisinė forma	Biudžetinė įstaiga
Telefonas/faksas	(8 383) 51479
El. pašto adresas	scmoletai@gmail.com
Interneto svetainės adresas	www.moletusportas.lt

Šaltinis - www.moletusportas.lt

Molėtų kūno kultūros ir sporto centre vaikams yra siūloma sportuoti šias sporto šakas: futbolą, krepšinį, tenisą, lengvąją atletiką, rankinį bei aerobinę gimnastiką. Įstaigos infrastruktūrą sudaro lauko teniso kortai, padelio kortai, krepšinio aikštelė, stadionas bei universalaus panaudojimo sporto salės. Visa infrastruktūra yra geros būklės.

Mokestis už neformaliąją vaikų švietimo paslaugą yra renkamas pagal Molėtų kūno kultūros ir sporto centro direktoriaus 2020 m. balandžio 9 d. patvirtintą įsakymą Molėtų r. kūno kultūros ir sporto centro atlyginimo už teikiamą neformalųjį švietimą surinkimo ir mokėjimo tvarkos aprašą Nr. V1-36. Mokestis už vaiko (mokinio) ugdymą yra 3 Eur/mėn., o esant lengvatinėms sąlygoms sumažinamas 50 proc.

Pastebėtina, jog nuo 2016 m. iki 2019 metų neformalųjį ugdymą Molėtų kūno kultūros ir sporto centre lankančių vaikų skaičius sumažėjo beveik 15 proc., tačiau 2020 m. pastebimas beveik 30 proc. neformalųjį ugdymą lankančių žmonių kilimas.

1.1.2.4. Molėtų KKSC užsiėmimus lankančių vaikų skaičius 2016-2020 m.

Sporto šaka/metai	2016 m. m. pab.	2017 m. m. pab.	2018 m. m. pab.	2019 m. m. pab.	2020 m. m. pab.
	Vaikai	Vaikai	Vaikai	Vaikai	Vaikai
Tenisas	33	24	25	28	30
Krepšinis	79	60	56	51	72
L. atletika	-	-	-	-	10
Rankinis	119	104	119	119	131
Imtynės	10	12	13	11	-

Aerobinė gimnastika	-	-	-	-	26
Viso:	**241**	**200**	**213**	**209**	**269**

Šaltinis – Molėtų KKSC

Molėtų KKSC be organizuojamų sporto užsiėmimų taip pat organizuoja ir įvairius sporto renginius bei varžybas. Pastebėtina, jog per 2019 bei 2020 m. buvo suorganizuoti 157 su rankinio sportu susiję renginiai bei 390 varžybų kuriuose dalyvavo daugiau nei 4000 žiūrovų bei dalyvių. Taip pat, per paskutinius du metus (2019 bei 2020 m.) Molėtų KKSC suorganizavo 450 krepšinio varžybų, 56 futbolo varžybas bei 75 tinklinio varžybas. Aerobinės gimnastikos varžybų bei renginių Molėtų KKSC dar neorganizavo, nes šią sporto šaką įstaiga į savo sporto šakų sąrašą įtraukė tik 2020 metų pradžioje.

Be lentelėje paminėtų sporto šakų, Molėtų KKSC organizavo ir kitų sporto šakų varžybas: stalo teniso, smiginio, bėgimo, Zumbos bei plento dviračių. Sporto centras taip pat prisidėjo ir prie įvairių moksleivių sporto žaidynių, miesto švenčių renginių, stovyklų bei sporto ir sveikatingumo seminarų organizavimo.

1.1.2.5. lentelė. Molėtų KKSC organizuotos varžybos bei renginiai

Žaidynių formatas/sporto šaka	2019 m.		2020 m.	
	Renginių/varžybų skaičius	Dalyvių skaičius	Renginių/varžybų skaičius	Dalyvių skaičius
Krepšinis	11/180	800	11/270	1000
Futbolas	2/16	160	8/40	300
Lengvoji atletika	9/0	450	3/0	320
Aerobinė gimnastika	0	0	0/0	0
Tinklinis	4/35	110	4/40	100
Rankinis	79/220	2500	78/ 170	2002
Viso:	**105/451**	**4020**	**104/520**	**3722**

Šaltinis – Molėtų KKSC

Molėtų kūno kultūros ir sporto centras savo auklėtinių užsiėmimus organizuoja sporto salėje bei teniso bei padelio aikštyne, esančiuose Ąžuolų g.10, sporto salėje, esančioje Statybininkų g. 9, futbolo stadione, adresu Ąžuolų g.10, bei salėje, esančioje Giedraičių Antano Jaroševičiaus gimnazijoje. Visuose šiose aikštynuose, kuomet nėra vykdomi Molėtų KKSC užsiėmimai, aikštynai yra nuomojami pagal aikštynų kainas, nustatytas 2020 m. gegužės 28 d. sprendimu Nr. B1-148 patvirtintomis Molėtų rajono savivaldybės biudžetinių įstaigų teikiamų atlygintinų paslaugų kainomis.

Žemiau esančioje lentelėje pateikiami duomenys apie Molėtų KKSC valdomų aikščių bei salių nuomos kainas.

1.1.2.6. lentelė. Molėtų KKSC paslaugų įkainiai

	Adresas	Įkainis už 1 valandą
Sporto salė	Ąžuolų g. 10	10 – 13 EUR
Sporto salė	Statybininkų g. 9	6 – 8 EUR
Teniso bei padelio aikštynas	Ąžuolų g. 10	5 – 8 EUR
Padelio aikštynas	Ąžuolų g. 10	3 – 8 EUR
Sporto bazė	Jaunimo g.1	2 EUR
Futbolo stadionas	Ąžuolų g.10	60 EUR

Šaltinis – Molėtų KKSC, www.moletusportas.lt

Pažymėtina, jog visų aikščių bei salių įkainiai sudaryti kompleksiškai, t. y. skirtingos kainos taikomos pavieniams žmonėms bei sporto klubams, nuomojantis ilgesnius laiko tarpus taikomos nuolaidos.

Šiuo metu Molėtų KKSC dirba 3 krepšinio treneriai, 3 rankinio treneriai, po vieną teniso, lengvosios atletikos bei aerobinės gimnastikos trenerį. Visi treneriai, dirbantys Molėtų KKSC turi atitinkamą pedagogikos išsilavinimą bei nuolatos kelia savo kvalifikaciją: vien per 2020 m. Molėtų KKSC treneriai dalyvavo 35 seminaruose bei 3 rankinio stovyklose. Visiems sporto centre dirbantiems pedagogams yra mokamas didesnis nei statistinis vidutinis bruto atlyginimas Molėtų rajono savivaldybėje, kuris 2020 m. siekė 1 083,8 EUR.

1.1.2.7. lentelė. Molėtų KKSC dirbančių trenerių skaičius bei jų bruto atlyginimas

Sporto šaka	2019 m.		2020 m.	
	Trenerių skaičius	Vidutinis mėnesinis atlyginimas/1 et	Trenerių skaičius	Vidutinis mėnesinis atlyginimas/1 et
Krepšinis	3/0,86 et	1343,9	3/1,26 et	1353,62
Rankinis	3/2,07 et	1323,47	3/1,98 et	1410,05
Tenisas	1/0,89 et	1430,24	1/1 et	1472,7
Aerobinė gimnastika			1/0,3 et	1402,73
Lengvoji atletika			1/0,19 et	1347,90
Imtynės	1/0,25 et	1218,42		
Viso:	**8/4,07**		**9/4,73**	

Šaltinis – Molėtų KKSC

1.1.3. Paslaugos paklausa

Projekto apimtyje analizuojama sportinio užimtumo paslauga yra viešoji, už kurios teikimą Molėtų rajone atsakingi tiek viešojo, tiek privataus sektoriaus ūkio subjektai. Paslaugos gavėjai – visi Molėtų rajono gyventojai ir svečiai. Pagrindiniai veiksniai, aktualūs vertinant sportinio užimtumo bei sveikatinimo paslaugų Savivaldybėje paklausą, yra demografinės ir socialinės-ekonominės tendencijos tiek Molėtų rajone, tiek visoje Utenos apskrityje.

Demografinė situacija. Viena didžiausių problemų, kurias patiria Lietuva, taip pat ir Molėtų rajono savivaldybė, yra prastėjantys demografiniai rodikliai: mažėjantis gyventojų skaičius, didėjanti emigracija ir senėjanti visuomenė. Emigracijos tempai mažina darbingo amžiaus gyventojų skaičių, didina vidutinį darbo rinkos dalyvių amžių, spartina visuomenės senėjimą. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Molėtų rajono savivaldybėje 2021 m. pradžioje gyveno 16 876 gyventojai. 2017–2021 m. laikotarpiu gyventojų skaičius Molėtų rajono savivaldybėje sumažėjo 8,32 proc. Gyventojų skaičius tuo pačiu laikotarpiu šalyje ir regione, taip pat mažėjo, tačiau lėčiau - atitinkamai 1,83 ir 7,49 proc.

1.1.3.1. lentelė. Gyventojų skaičius 2017-2021 metais

Vietovė	2017	2018	2019	2020	2021	Pokytis, proc.
Lietuvos Respublika	2 847 904	2 808 901	2 794 184	2 794 090	2 795 680	-1,83
Utenos apskritis	133 481	129 639	127 029	124 693	123 483	-7,49
Molėtų rajono savivaldybė	18 407	17 856	17 436	17 153	16 876	-8,32

Šaltinis - Lietuvos statistikos departamentas, http://osp.stat.gov.lt/, Molėtų rajono savivaldybės administracija

Analizuojamu laikotarpiu didžiausią įtaką Molėtų rajono savivaldybės gyventojų skaičiaus mažėjimui turėjo natūralios gyventojų kaitos rodikliai. Taip pat, vienas iš veiksnių, mažinantis gyventojų skaičių Lietuvoje – vidaus ir tarptautinė migracija. Dėl neigiamos migracijos 2016-2020 m. Molėtų rajono gyventojų skaičius sumažėjo 786 gyventojais arba vidutiniškai 157 gyventojų kasmet (daugiausia – 309 (2017 m.), mažiausia – 1 (2020 m.)). Verta pažymėti, jog Lietuvoje nuo 2019 metų pastebima teigiama vidaus ir tarptautinė migracija. Panaši situacija pastebima ir apskrityje bei rajone – 2020 metais Utenos apskrityje atvykusiųjų skaičius viršijo išvykusiųjų skaičių (229 migrantais), o Molėtų rajone atvykusiųjų bei išvykusiųjų skaičius beveik susilygino. Viena iš šio reiškinio priežasčių – epidemiologinė situacija pasaulyje bei Lietuvoje, mažinanti Lietuvių migraciją į kitas šalis dėl įsigaliojusių keliavimo ribojimų. Detalūs vidaus ir tarptautinės migracijos duomenys pateikiami 1.1.3.2. lentelėje.

1.1.3.2. lentelė. Vidaus ir tarptautinė migracija 2016–2020 m.

	2016	2017	2018	2019	2020
Lietuvos Respublika					
Išvykusieji ir emigrantai	118905	117342	108382	102438	93698

Atvykusieji ir imigrantai	88734	89785	105090	113232	113691
Bendra migracijos neto	-30171	-27557	-3292	10794	19993
Utenos apskritis					
Išvykusieji ir emigrantai	6037	5866	5287	4683	3914
Atvykusieji ir imigrantai	3781	3551	4141	4131	4143
Bendra migracijos neto	-2256	-2315	-1146	-552	229
Molėtų rajono savivaldybė					
Išvykusieji ir emigrantai	735	748	752	647	554
Atvykusieji ir imigrantai	522	439	600	536	553
Bendra migracijos neto	-213	-309	-152	-111	-1

Šaltinis - Lietuvos statistikos departamentas, http://osp.stat.gov.lt/

2016-2020 m. laikotarpiu Molėtų rajono savivaldybėje kasmet gimdavo vidutiniškai 122 naujagimiai ir vidutiniškai mirdavo 365 asmenys. Pažymėtina, kad didžiausias gimstamumas fiksuotas 2016 m., kuomet rajone gimė 129 naujagimiai, mažiausias 2020 m. – gimė 108 naujagimiai.

Natūrali gyventojų kaita Molėtų rajono savivaldybėje 2016-2020 m. laikotarpiu buvo neigiama - svyravo nuo -172 iki -276. Šalyje didžiausia neigiama natūrali gyventojų kaita fiksuota 2020 m.

1.1.3.3. lentelė. Gimstamumas, mirtingumas ir natūrali gyventojų kaita 2016–2020 m.

	2016	2017	2018	2019	2020
Lietuvos Respublika					
Gimstamumas	30 623	28 696	28 149	27 393	25 144
Mirtingumas	41 106	40 142	39 574	38 281	43 547
Natūrali gyventojų kaita	-10 483	-11 446	-11 425	-10 888	-18 403
Utenos apskritis					
Gimstamumas	1 091	985	985	932	860
Mirtingumas	2 547	2 512	2 449	2 446	2 569
Natūrali gyventojų kaita	-1 456	-1 527	-1 464	-1 514	-1 709
Molėtų rajono savivaldybė					
Gimstamumas	129	126	128	120	108
Mirtingumas	386	368	396	292	384
Natūrali gyventojų kaita	-257	-242	-268	-172	-276

Šaltinis - Lietuvos statistikos departamentas, http://osp.stat.gov.lt/

Apibendrinant demografinę Molėtų rajono situaciją galima teigti, kad savivaldybė sparčiai praranda demografinį potencialą, o tai savo ruožtu daro neigiamą įtaką verslo, paslaugų sektoriaus plėtros galimybių mažėjimui. Mažiau palankios ekonominio vystymosi prielaidos sukelia ženklias užimtumo problemas, lemia mažą vietinį ekonominį aktyvumą. Augančioje, klestinčioje ekonomikoje gyventojų kiekis didėja, nes žmonės renkasi palankesnes sąlygas gyvenimui ir darbui. Taigi gyventojų skaičiaus pokytis yra tiesiogiai susijęs su savivaldybės kuriamomis ekonominėmis, socialinėmis ir kitomis gerovės sąlygomis.

Užimtumas. Molėtų rajono 0–14 metų amžiaus gyventojai 2021 m. pradžioje sudarė 11,4 proc., darbingo amžiaus gyventojai – 63,7 proc., pensinio amžiaus gyventojai – 24,9 proc. nuo visų savivaldybėje gyvenančių žmonių, kuomet visoje Lietuvos Respublikoje senjorų dalis sudaro tik 19,9 proc. Šis skaičiai tinkamai pažymi Molėtų demografinę problemą, ko pasėkoje silpnėja Molėtų ekonominis pajėgumas

Molėtų rajono savivaldybėje mažėjant bendram gyventojų skaičiui, mažėjo ir bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičius. Molėtų rajono bendrojo ugdymo mokyklų 2016-2017 m. – 2020-2021 m. bendras mokinių skaičius sumažėjo 13,7 proc. Šį rodiklį labiausiai įtakoja gyventojų emigracija tiek vietiniu, tiek tarptautiniu mastu.

1.1.3.4. lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai Molėtų rajono savivaldybėje

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai	1 781	1 732	1 666	1 597	1 537

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas, http://osp.stat.gov.lt/

Pastebėtina, kad Molėtų KKSC lankančių mokinių skaičiaus pokytis 2016 m. lyginant su 2020 m. sudarė 11,6 proc., o 2019 m. su 2020 m. 28,7 proc. Taigi bendras mokinių skaičiaus mažėjimas rajone mažai įtakoja Molėtų KKSC bendrą mokinių skaičių.

Nagrinėjant mokinių skaičių neformaliojo švietimo įstaigose (sporto srityje) visoje Lietuvoje, verta pažymėti, jog nuo 2017 metų pabaigos pastebimas jų mažėjimas. Kaip žinoma, viena iš pagrindinių priežasčių, vaiką skatinanti sportuoti – kokybiška bei motyvuojanti sporto infrastruktūra. Todėl vienas iš pagrindinių problemos sprendimo būdų – plėsti bei gerinti esamą sporto infrastruktūrą, kuri motyvuotų vaikus nuo ankstyvų dienų sportą rinktis kaip laisvalaikio praleidimo būdą.

1.1.3.5. lentelė. Mokiniai neformaliojo švietimo įstaigose (sportas) Lietuvos Respublikoje

	2016	2017	2018	2019	2020	Pokytis, proc
Mokiniai neformaliojo švietimo įstaigose (sportas)	38 498	39 295	36 057	35 961	35 254	-8,43

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas, http://osp.stat.gov.lt/

Sporto renginių organizavimas. Remiantis naujausiais Kūno kultūros ir sporto departamento sporto renginių duomenimis, daugiausiai sportinio užimtumo stovyklų yra surengiama Utenos rajono savivaldybėje lyginant su kitomis apskrities savivaldybėmis. Atitinkamai šioje savivaldybėje surenkamas ir didžiausias dalyvių skaičius. Verta pažymėti, jog nuo 2018 metų daugelyje savivaldybių pastebimas ryškus sporto stovyklų sumažėjimas – Anykščių rajono savivaldybėje per 2018-2020 metų laikotarpį stovyklų skaičius sumažėjo 24 proc., Visagine – 31 proc.

1.1.3.6. lentelė. Sporto stovyklų duomenys Utenos apskrities savivaldybėse 2016-2018 m.

Savivaldybės teritorija	Sporto stovyklų skaičius			Stovyklų trukmė, dienos			Dalyvių skaičius		
	2020 m.	2019 m.	2018 m.	2020 m.	2019 m.	2018 m.	2020 m.	2019 m.	2018 m.
Molėtų raj. sav.	7	4	3	42	17	13	123	133	42
Utenos raj. sav.	56	76	84	250	59	380	1 479	633	7 324
Anykščių raj. sav.	19	7	25	76	32	144	767	295	1 270
Ignalinos raj. sav.	10	20	18	45	94	69	320	644	445
Visagino sav.	11	20	16	184	236	198	572	637	603
Zarasų raj. sav.	4	0	3	26	0	21	615	0	665

Šaltinis – Kūno kultūros ir sporto departamentas

Taip pat, Utenos rajono savivaldybėje yra suorganizuojama ir daugiausiai sporto varžybų. Per analizuojamą trijų metų laikotarpį Utenos rajono savivaldybėje buvo suorganizuotos 2 231įvairios sporto varžybos, kuriose sudalyvavo 30 049 dalyvių. Antra pagal organizuojamų varžybų skaičių buvo Visagino rajono savivaldybėje, kurioje per šį laikotarpį buvo suorganizuotos 554 varžybos, kuriose dalyvavo 3 092 dalyviai. Tuo pačiu metu Molėtų rajono savivaldybėje buvo suorganizuotos tik 58 įvairių sporto šakų varžybos, kurios pritraukė 2 942 dalyvius. Iš lentelėje pateiktų duomenų galima matyti, jog dėl pandemijos sukeltų priežasčių, 2019 m. ženkliai sumažėjo varžybų bei dalyvių skaičius daugelyje Utenos apskrities savivaldybių.

1.1.3.7. lentelė. Sporto varžybų duomenys Utenos apskrities savivaldybėse 2018-2020 m.

Savivaldybės teritorija	Sporto varžybų skaičius			Dalyvių skaičius		
	2020 m.	2019 m.	2018 m.	2020 m.	2019 m.	2018 m.
Molėtų raj. sav.	2	3	53	234	140	2 568
Utenos raj. sav.	663	840	728	5 115	6 840	18 094
Anykščių raj. sav.	13	18	98	663	2 876	6 559
Ignalinos raj. sav.	13	23	97	292	643	3 312
Visagino sav.	126	228	200	725	1 289	1 078
Zarasų raj. sav.	95	111	113	888	1 160	1 180

Šaltinis – Kūno kultūros ir sporto departamentas

Galima būtų manyti, kad ženkliai išsiskiriantiems Utenos rajono savivaldybės rodikliams labiausiai įtaką daro didžiausias gyventojų skaičius lyginant su kitomis apskrities savivaldybėmis, tačiau tikėtina, kad

Utenos rajono savivaldybės analizuojamas rodiklis yra glaudžiai susijęs ir su kokybiška ir įvairios paskirties sporto infrastruktūros pasiūla Utenos rajono savivaldybėje.

Skendimo rodikliai. Lietuva pagal Eurostat'o teikiamus skendimo rodiklius 2011-2017 m. (naujausi duomenys) buvo viena pirmaujančių šalių. Pasaulio sveikatos organizacijos atliktų tyrimų duomenimis, bendruomenėse (regionuose) plėtojamos vaikų mokymo plaukti programos, infrastruktūra, gali sumažinti skendimo riziką ir turėti įrodomą naudą sveikatai.

Lentelė 1.1.3.8. Nuskendimo rodiklis ES ir Baltijos šalyse

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Europos Sąjunga	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1
Estija	4,4	3,8	3,1	5,1	2,4	3,1	3,2
Latvija	7,3	6,6	6,5	9,2	6,0	6,1	5,6
Lietuva	**7,8**	**7,8**	**6,6**	**7,9**	**4,9**	**6,5**	**4,8**
Lenkija	2,3	2,3	2,4	2,1	2,0	1,7	1,7

Šaltinis - Eurostat duomenys

Vadovaujantis Lietuvos sporto statistikos metraščių duomenimis, Molėtų rajono savivaldybėje vaikai nėra mokomi plaukti, nes šioje savivaldybėje nėra nei vieno plaukimo pamokoms pritaikyto objekto. Tai ir prisideda prie didelių Lietuvos regioninių bei tarptautinių nuskendimo rodiklių. Norint gerinti šiuos rodiklius, yra būtina kurti plaukimo sportui pritaikytą infrastruktūrą Molėtų rajono savivaldybėje.

Socialinės - ekonominės tendencijos. Sportinė veikla, pramogų ir poilsio organizavimo veikla Lietuvoje 2010-2019 m. generavo vis didesnę pridėtinę vertę. Remiantis 2014 m. skelbtais DNB banko duomenimis[2], sportas, kaip ūkio sritis, mažose valstybėse negali būti pelningas. Pridėtinę vertę gali sukurti su juo bendradarbiaujančios vadinamosios palydovinės įmonės. Pavyzdžiui, didžiausią įtaką ženkliam pridėtinės vertės pokyčiui 2017 m. lyginant su 2016 m. turėjo padidėjusi sportinių transporto priemonių ir įrangos gamybos, sportinė ir sporto organizacijų veiklų pridėtinė vertė. Visgi didžiausia sporto sektoriaus pridėtinės vertės dalis yra sukuriama švietimo veikloje (2019 m. – 34,7 proc., 2018 m. – 33 proc., 2017 m. – 36,9 proc.

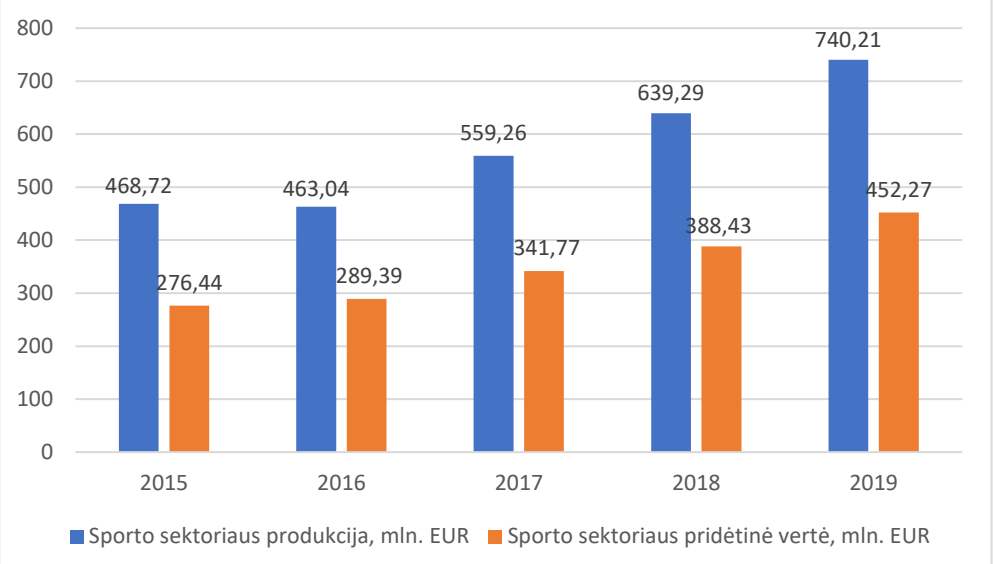

1.1.3.1. pav. Sporto sektoriaus produkcija bei kuriama pridėtinė vertė

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas, http://osp.stat.gov.lt/

Sporto ir sveikatinimo paslaugų prieinamumą rinkoje taip pat įtakoja ir socialinė-ekonominė situacija šalyje bei mieste. Pagrindiniai rodikliai, nusakantys gyventojų padėtį – disponuojamų pajamų dydis bei nedarbo lygis ir jų dinamika. Žemiau pateiktame paveiksle pateikiama pastarųjų 5 metų šių dydžių tendencija.

[2] Šaltinis: https://www.lzinios.lt/ekonomika/sportas-pelningiausias-palydovams/178702

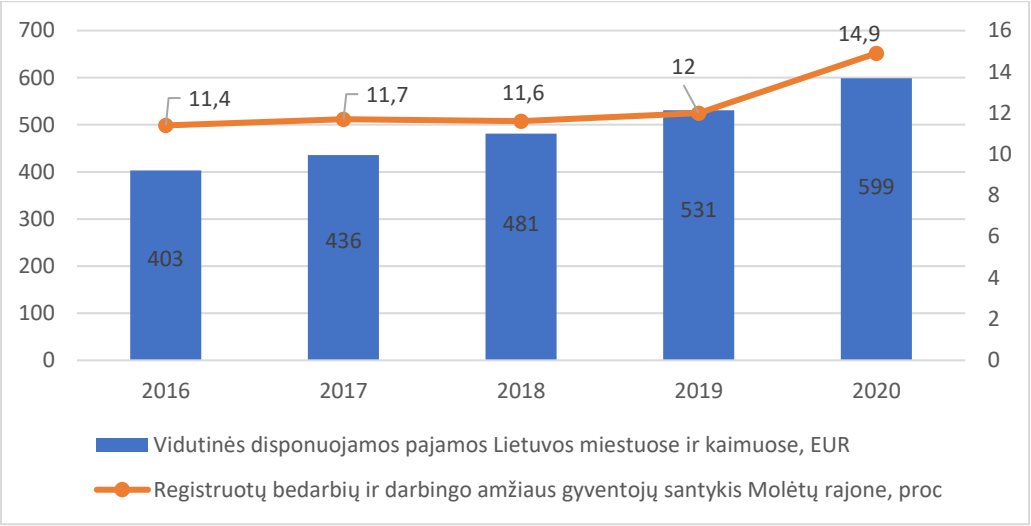

1.1.3.2. pav. Socialiniai – ekonomiai Molėtų rajono savivaldybės rodikliai

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas, http://osp.stat.gov.lt/

Analizuojamu laikotarpiu pastebimas disponuojamų pajamų vidutinis 9,72 proc. metinis augimas, kurio dydis 2020 metais siekė 599 Eur. Atkreiptinas dėmesys, kad ženklus disponuojamų pajamų augimas nuo 2016 m. neįtakojo vartojimo kainų (vartojimo kainų indeksas analizuojamu laikotarpiu pakito 0,03 proc[3]) Daroma išvada, kad Molėtų rajono gyventojų perkamoji galia kasmet augo vidutiniu 9,72 proc. dydžiu. Socialinė-ekonominė situacija Molėtų rajone blogėjo dėl augančio registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykio lyginant 2016 m. ir 2020 m.

Verslas. Molėtų rajone dominuoja smulkusis ir vidutinis verslas. Smulkus ir vidutinis verslas yra vienas svarbiausių ekonomikos augimo veiksnių, turintis esminį poveikį bendrai šalies ūkio raidai ir socialiniam stabilumui. Šis ūkio sektorius sugeba greičiausiai pajusti paklausos ir pasiūlos pokyčius rinkoje, prisitaikyti prie jų, kurti naujas darbo vietas tose veiklose, kurių produktai ir paslaugos konkrečiu laikotarpiu turi didžiausią paklausą. Molėtų r. savivaldybėje 2021 m. pradžioje veikė 429 ūkio subjektai. Lyginant su 2017 m. duomenimis šis rodiklis išaugo 5,4 proc., kai tuo pačiu metu Utenos apskrityje šis skaičius padidėjo tik 1,9 proc., o visoje šalyje – 4 proc. Įregistruotų ūkio subjektų skaičius Molėtų rajono savivaldybėje 2021 m. pradžioje siekė 1005, taigi veikiantys subjektai sudarė 42,7 proc. visų ūkio subjektų, kai vidutiniškai Lietuvoje šis rodiklis tuo pačiu metu siekė 43,2 proc., o Utenos apskrityje – 43,7 proc. Apibendrinant nagrinėtus duomenis, galima teigti, jog ūkio subjektų veiklos duomenimis, Molėtų rajono savivaldybė neatsilieka nuo Utenos apskrities bei visos Lietuvos, atvirkščiai, šioje savivaldybėje pastebimas greitesnis veikiančių ūkio subjektų augimas.

1.1.3.9. lentelė. Įregistruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičius Molėtų rajono savivaldybėje

Teritorija	Struktūra	2017m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Veikiančių ūkio sub. dalis 2021 m., proc.
Lietuvos Respublika	Įregistruoti ūkio subjektai	218 994	225 667	232 729	240 719	250 519	43,2
	Veikiantys ūkio subjektai	104 074	104 117	105 093	107 444	108 258	
Utenos apskritis	Įregistruoti ūkio subjektai	6 105	6 182	6 375	6 607	6 872	43,7
	Veikiantys ūkio subjektai	2 943	2 946	2 947	2 982	3 000	
Molėtų r. sav.	Įregistruoti ūkio subjektai	851	888	923	950	1 005	42,7
	Veikiantys ūkio subjektai	407	420	424	441	429	

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas, http://osp.stat.gov.lt/

[3] Lietuvos statistikos departamentas

Investicijos. Tiesioginių užsienio investicijų, tenkančių vienam gyventojui, srautai 2015-2019 m. laikotarpiu Molėtų rajono savivaldybėje kito netolygiai ir metinis vidurkis tesiekė vos 125 Eur/1 gyv. Tuo pačiu metu Lietuvoje šis rodiklis nuo 5 103 Eur/1 gyv. padidėjo iki 6 644 Eur/1 gyv. ir metinis vidurkis sudarė 5 788 Eur/1 gyv.

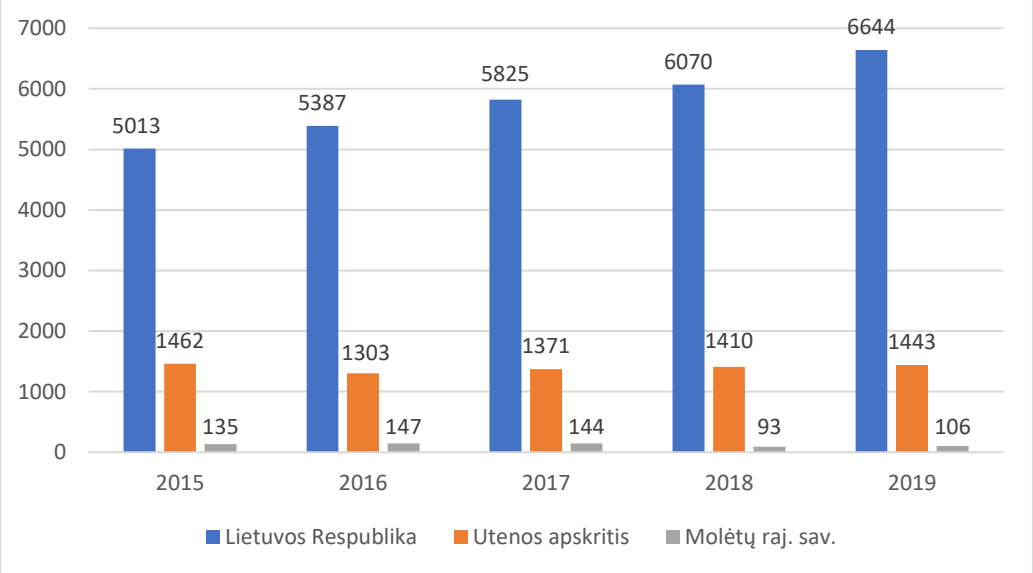

1.1.3.3. pav. Tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui 2015-2019 m., EUR
Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas, http://osp.stat.gov.lt/

Taigi, remiantis pateikta statistika, galima teigti, kad Molėtų r. savivaldybėje būtina spręsti investicijų pritraukimo problemas bei sudaryti sąlygas aktyvesnei ūkinės veiklos plėtotei. Sporto ir sveikatingumo infrastruktūros vystymas prisidėtų prie pastarųjų problemų sprendimo.

1.1.4. Paklausos prognozė Molėtų rajono savivaldybėje

Vadovaujantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2017-2021 m. deklaruotų gyventojų skaičius Molėtų rajono savivaldybėje sumažėjo 1 531 gyventojais, vadinasi vidutinis metinis gyventojų skaičiaus mažėjimo tempas yra apie 306 gyventojai/metus. Atsižvelgiant į esamas gyventojų kaitos tendencijas, formuluojami trys gyventojų ir viešųjų paslaugų vartotojų (vartotojais laikomi Molėtų rajono gyventojai) paklausos prognozės iki 2036 m. (atsižvelgiant į ataskaitinį projekto laikotarpį – 15 metų) scenarijai:

1) **Pesimistinis** – gyventojų skaičius mažės kasmet dvigubai didesniais tempais nei mažėjo 2017-2021 m. laikotarpiu ((-612) gyventojų per metus);
2) **Labiausiai tikėtinas** – gyventojų skaičiaus kaitos tempai kasmet išliks, kaip 2017-2021 m. laikotarpiu ((-306) gyventojai per metus);
3) **Optimistinis** – gyventojų skaičius išliks nekintantis, toks pat kaip ir 2021 m. (0 gyventojų skaičiaus kaita per metus).

Tikėtina, kad pasireikš labiausiai tikėtinas scenarijus, nes esminę įtaką jam daro šie veiksniai:

- neigiama natūrali gyventojų kaita;
- neigiama neto migracija.

Nepaisant numatomos Molėtų rajono gyventojų mažėjimo tendencijos (žr. 1.1.4.1. pav.), akivaizdu, kad ši teritorija 2036 metais vis dar išliks gyvybinga. Visoje šalyje pagrindiniai gyventojų skaičiaus mažėjimo faktoriai yra nepakankamas gyventojų prieaugis ir emigracija. Tačiau, tikėtina, senėjančios visuomenės tendencijos pristabdys teritorijos emigracijos srautus, kadangi pastaroji grupė yra sėslesnė, o vyresnio amžiaus asmenų skaičius ateityje turėtų ženkliai išaugti.

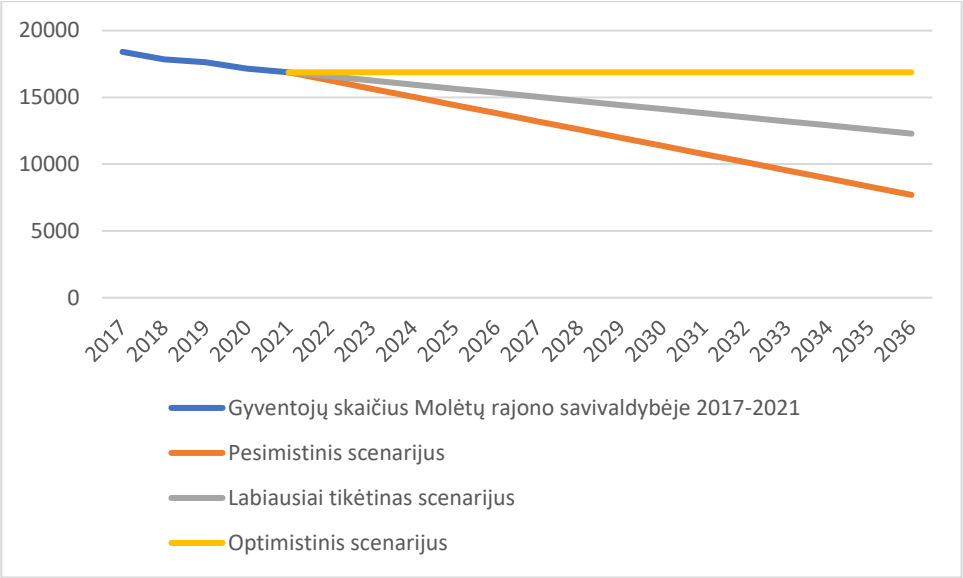

1.1.4.1. pav. Paslaugos paklausos prognozė (gyventojų skaičius)
Šaltinis - sudaryta autorių

Apibendrinimas. Atliktus paslaugos paklausos prognozę pažymėtina, kad net ir pesimistinio scenarijaus atveju gyventojų nemažės tiek, kad būtų neaktualios baseino paslaugos Molėtų rajono savivaldybėje. Gerėjant ekonominei situacijai sporto ir sveikatingumo paslaugų, įskaitant ir kokybišką baseinų infrastruktūrą, poreikis ateityje augs. Tokiu atveju, Savivaldybė turės užtikrinti ne tik esamos sporto ir sveikatingumo paslaugos tinkamą kokybę, bet ir papildomai investuoti į esamos sporto ir sveikatingumo infrastruktūros plėtrą.

1.2. TEISINĖ APLINKA

Įgyvendindama LR Vietos savivaldos įstatymo jai paskirtas savarankiškąsias ir valstybės perduotas funkcijas, Molėtų rajono savivaldybė planuoja savo trumpalaikę ir ilgalaikę veiklą. Šiuo metu savivaldybė įgyvendina Molėtų rajono plėtros iki 2020 metų strateginio plano, Molėtų rajono 2019-2021 m. strateginio veiklos plano tikslus, uždavinius ir sprendinius, kurie turi užtikrinti miesto socialinius, ekonominius, technologinius, aplinkosauginius, inžinerinius ir kitus poreikius. Visi Molėtų rajono savivaldybės strateginiai planavimo dokumentai yra suderinti tarpusavyje ir daugeliu atveju atitinka Lietuvos Respublikos strateginius plėtros tikslus ir uždavinius.

Projekto įgyvendinimas yra tiesiogiai susijęs tiek su Molėtų rajono strateginiais veiklos ir plėtros tikslais, tiek su Molėtų rajono savivaldybės tiesioginėmis veiklos funkcijomis. Remiantis LR Vietos savivaldos įstatymu, savivaldybė yra atsakinga už viešųjų paslaugų teikimą gyventojams. Savarankiškosios savivaldybių funkcijos apima: vaikų ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo organizavimą, vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimą, sąlygų savivaldybės teritorijoje gyvenančių neįgaliųjų socialiniam integravimui į bendruomenę sudarymą, savivaldybių sveikatinimo priemonių planavimą ir įgyvendinimą, paramą savivaldybės gyventojų sveikatos priežiūrai ir kt.

Projektas atitinka 2021-2023 m. Molėtų rajono savivaldybės strateginio veiklos plano 5-osios programos „Kultūrinės ir sportinės veiklos bei jos infrastruktūros programa“ I-ojo prioriteto „Besimokanti, atsakinga ir aktyvi bendruomenė“ 1.4 tikslo „Išplėtota kultūros, sporto, laisvalaikio paslaugų sistema ir sudarytos sąlygos asmens saviraiškai“ 1.4.3. uždavinio „Plėtoti kūno kultūrą ir skatinti aktyvų laisvalaikį, įveiklinant sukurtą infrastruktūrą“ 05.1.4.3.3. priemonės „**Molėtų sporto centro pastato rekonstravimas, pristatant baseino korpusą**“.

Projektas atitinka ir 2011–2020 metų Valstybinės sporto plėtros strategijos (patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. kovo 24 d. nutarimu Nr. XI-1296) 4 tikslo „Sukurti bazinę sporto infrastruktūrą mėgėjams ir didelio meistriškumo sportininkams“ 4.5 uždavinio „Derinti viešojo ir privataus sektorių investicijų lėšas universalios sporto infrastruktūros tinklui optimizuoti nacionaliniu ir regionų mastu“ 4.5.4. priemonę „Sporto infrastruktūros plėtrai ir jos naudojimui taikyti ir tobulinti Lietuvos Respublikos koncesijos įstatyme apibrėžtus teisinius mechanizmus, siekiant į viešųjų sporto bazių statybą, įrengimą ir naudojimą plačiau įtraukti privačius subjektus (vertinimo kriterijus: sporto bazių, kurias Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymo nustatyta tvarka administruoja privatūs subjektai, skaičius“).

Projektas taip pat prisidės prie mokinių mokymo plaukti programos. Įgyvendinant 2011-2020 m. valstybinį sporto plėtros strategijos tarpinstitucinį veiklos planą bei projektą, taip pat būtų prisidedama ir prie mokinių, besimokančių pagal pradinio ugdymo programas, mokymo plaukti proceso vykdymo[4]. Proceso tikslas – mokyti saugaus elgesio vandenyje ir prie vandens, adaptuoti vandens aplinkoje ir mokyti judėjimo vandenyje įgūdžių bei juos tobulinti. Taip pat formuoti pratybų baseine higienos įgūdžius. Šiam tikslui yra suformuoti du uždaviniai – išmokti saugiai elgtis baseine ir atviruose vandens telkiniuose bei skatinti mokinius įveikti vandens baimę ir išmokti judėti vandenyje, savarankiškai veikti judant vandenyje. Proceso vykdymas vertinamas kiekybiniais ir kokybiniais rodikliais. Procese numatyta vykdyti 32 mokymo plaukti ir saugiai elgtis vandenyje pamokas per metus. Organizatoriais rekomenduojama numatyti fizinius ar juridinius asmenis, turinčius patirties rengti sportines treniruotes. Užsiėmimai finansuojami tiek valstybės, tiek savivaldybių biudžeto lėšomis – 18 užsiėmimų – valstybės biudžeto, 14 užsiėmimų – savivaldybių biudžeto lėšomis. Procesas gali būti vykdomas formaliojo švietimo ir neformaliojo švietimo metu. Užsiėmimai gali būti vykdomi baseine, kurio ilgis ne trumpesnis nei 15 metrų. Įgytų praktinių plaukimo gebėjimų patikrinimas gali būti vykdomas baseine, kurio gylis bent vienoje pusėje ne mažesnis nei 1,5 metro. Įrengiant naują sporto infrastruktūrą Molėtuose, bus atsižvelgta į šias rekomendacijas, siekiant formuoti pradinių klasių moksleivių plaukimo ir elgesio vandenyje įgūdžius. Tokiu būdu bus užtikrinamas pradinių klasių moksleivių plaukimo įgūdžių ugdymas ir dėl to tikėtina, kad nelaimingų atsitikimų vandenyje rodikliai Molėtų rajone bei Utenos apskrityje pagerės.

Be to, 2011–2020 metų Valstybinės sporto plėtros strategijos 4 tikslu numatyta, kad siekiama sukurti ir/ar renovuoti bazinę kūno kultūros ir sporto infrastruktūrą, kad ji būtų tolygiai išvystyta visuose Lietuvos regionuose, prieinama kiekvienam gyventojui jo aplinkoje ir sudarytų tinkamas sąlygas įgyvendinti įvairių amžiaus grupių fizinį ugdymą, organizuoti visuotinį sportavimą ir vystyti mėgėjišką bei didelio meistriškumo sportą. Minėto tikslo pasiekimas vertinamas rajonų savivaldybių sveikatingumo ir sporto bazių skaičiaus rezultato kriterijumi, kai siektina reikšmė 2020 m. numatyta 100.

Taip pat įgyvendinant Projektą būtų prisidedama prie valstybinio sporto plėtros tarpinstitucinio veiklos plano, kuris yra parengtas siekiant skatinti tarpinstituciniu bendradarbiavimu grindžiamą ir koordinuotą požiūrį į visų Lietuvos Respublikos gyventojų fizinio aktyvumo skatinimą ir sporto plėtrą, užtikrinti racionalų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, skirtų kūno kultūros ir sporto politikai įgyvendinti, naudojimą. Plane numatomi atitinkami strateginiai tikslai, siektini rezultatai ir valstybės biudžeto asignavimai. Vienas iš siejamų tikslų – sudaryti tinkamas sąlygas Lietuvos Respublikos gyventojų fiziniam aktyvumui ir sportavimui, kuriam yra suformuotas uždavinys – atnaujinti sporto infrastruktūrą. Priemonė – statyti ir (ar) rekonstruoti savivaldybių sporto infrastruktūros objektus – stadionus, plaukimo baseinus, sporto sales, sporto ir sveikatingumo kompleksus. 2019-2021 metų laikotarpiu šiai priemonei suplanuota skirti 26,18 mln. Eur.

Įgyvendinant Projektą bus atsižvelgta į reikalavimus apibrėžiančias normas. Tokiu būdu bus užtikrintos saugios bei kokybiškos sąlygos vietos gyventojams ir svečiams organizuoti sportinį užimtumą bei apgyvendinimą.

Statant baseino korpusą bus atsižvelgiama į visus higienos reikalavimus. LR sveikatos apsaugos ministro tvirtinamose higienos normose HN 109:2005[5] „Baseinų visuomenės sveikatos saugos reikalavimai“ nustatyti pagrindiniai baseinų įrengimo, priežiūros ir kontrolės reikalavimai, taip pat kokybės ir kontrolės reikalavimai vandeniui, naudojamam visų tipų baseinuose. Detalizuojami reikalavimai darbuotojams, baseinų vandens paruošimas, patalpų ir įrangos priežiūra, šildymas, vėdinimas, reikalaujamas patalpų apšvietimas, vandens ir nuotakų šalinimas. Pastebėtina, kad šiose normose nurodytas baseino gylis, t. y. 0,6-0,8 m., vaikams iki 7 metų amžiaus yra tik rekomendacinio pobūdžio. Neturint sąlygų užtikrinti minėto amžiaus vaikams baseino gylio, vaikai turi būti mokomi kraštiniuose baseino plaukimo takeliuose.

Sporto klubo paslaugų sveikatos saugos reikalavimus nustato HN 123:2013 ,,Sporto klubo paslaugų sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. vasario 17 d. įsakymu Nr. V-145. Higienos normoje pateikiami reikalavimai įrenginiams, profilaktikai ir tyrimams, persirengimo patalpoms, dušo, tualeto patalpų grindims, patalpų, įrangos, inventoriaus valymui ir dezinfekcijai bei kt.

Įgyvendinant Projektą bus atsižvelgta į reikalavimus apibrėžiančias normas. Tokiu būdu bus užtikrintos saugios bei kokybiškos sąlygos vietos gyventojams ir svečiams organizuoti sportinį užimtumą.

[4] Mokinių, besimokančių pagal pradinio ugdymo programas, mokymo plaukti proceso vykdymo rekomendacijų patvirtinimas. *TAR*, 2016-12-05, Nr. 28219.

[5] Lietuvos higienos normos HN 109:2005 "Baseinai. Įrengimo ir priežiūros saugos sveikatai reikalavimai" patvirtinimas. *Valstybės žinios*, 2005-07-19, Nr. 87-3277.

Įrengtas baseinas atitiks visus FINA (tarptautinės plaukimo federacijos) reikalavimus.

Pagrindiniai sporto infrastruktūros plėtrą reglamentuojantys nacionalinės reikšmės teisės aktai:

LR Teritorijų planavimo įstatymas (2004 m. sausio 15 d. Nr. IX-1962). Vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymu, pagrindinis teritorijų planavimo dokumentas, lemiantis gyvenamųjų vietovių infrastruktūros plėtros kryptis (gatvių tinklą, visuomenines teritorijas, bendrojo naudojimo teritorijas), yra savivaldybės bendrasis planas. Būtent savivaldybės bendrasis planas laikytinas pagrindiniu visuomenės reikmes, t. y. viešąjį interesą, apibrėžiančiu dokumentu. Molėtų rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas ir Molėtų miesto bendrasis planas, patvirtintas Molėtų rajono savivaldybės direktoriaus 2014-05-15 sprendimu Nr. B6-495. Tai pagrindinis Molėtų rajono savivaldybės plėtrą, jo viešosios infrastruktūros ir funkcinių sistemų raidą reglamentuojantis dokumentas.

LR Žemės įstatymas (2004 m. sausio 27 d. Nr. IX-1983). Žemės įstatymas reglamentuoja valstybinės žemės valdymą, naudojimą ir disponavimą (Žemės įstatymo 6, 7, 8, 9, 10 str.). Žemės įstatymas nustato, kad valstybinė žemė Vyriausybės nutarimais ir jos nustatyta tvarka gali būti perduota savivaldybėms patikėjimo teise, ir kai kurios iš reikmių yra: viešosios paskirties rekreacija ir poilsis, viešojo naudojimo objektai, gatvės ir vietiniai keliai bei kt.

LR Statybos įstatymas (2001 m. lapkričio 8 d. Nr. IX-583). Statybos įstatymas nustato visų statomų, rekonstruojamų statinių esminius reikalavimus, statinių projektavimo, naujų statinių statybos, rekonstravimo, jų pripažinimo tinkamais naudoti, statybos dalyvių, viešojo administravimo subjektų, inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų savininkų (ar naudotojų), kitų juridinių ir fizinių asmenų veiklos šioje srityje principus.

Apšvietimo elektros įrenginių įrengimo taisyklės (patvirtinta LR energetikos ministro 2011 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. 1-28). Jos nustato gyvenamosios ir negyvenamosios paskirties pastatų patalpų vidinio apšvietimo elektros įrangai, gatvių, kelių, aikščių, parkų ir teritorijų išorinio apšvietimo įrangai miestuose, kaimo gyvenamosiose vietovėse, įmonių ir įstaigų teritorijose, reklaminiam apšvietimui, šviesos ženklams ir iliuminacijai bei ilgalaikės ultravioletinės spinduliuotės įrenginiams reikalavimus.

STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 317 ,,Dėl statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ patvirtinimo“. Šis dokumentas nustato reikalavimus Lietuvos ir užsienio valstybių juridiniams bei fiziniams asmenims, rengiantiems statybų projektus, kad būtų užtikrinamos Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose įtvirtintos garantijos žmonėms su negalia integruotis į visuomenę ir be apribojimų naudotis aplinka.

Minėti teisės aktai riboja inicijuojamą projektą teisiškai ir apsaugo visuomenės interesą, taip pat apibrėžia viešosios infrastruktūros ir viešosios bendruomeninės paslaugos kūrimo, eksploatacijos ir naudojimo ypatumus. Šio projekto rėmuose teisės aktai apibrėžia Molėtų rajono savivaldybės administracijos galimybes kurti ir tvarkyti viešąją infrastruktūrą, skirtą vietos bendruomenės teisėtiems viešiesiems interesams tenkinti, įsipareigojimus tinkamai (pagal paskirtį) naudoti, eksploatuoti ir išlaikyti sukurtą turtą arba nustatyta tvarka organizuoti turto priežiūrą.

Projekto objektas – sporto ir sveikatingumo infrastruktūros atnaujinimas ir plėtra – yra tiesiogiai susijęs su savarankiškųjų savivaldybės funkcijų, apibrėžtų Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2008, Nr. 113-4290) 6 str., įgyvendinimu. Molėtų rajono savivaldybės funkcijos įgyvenamos per viešųjų ir administracinių paslaugų teikimą. Už viešųjų paslaugų teikimo administravimą atsakinga Molėtų rajono savivaldybės administracija, kuri nustato šių paslaugų teikimo būdą, taisykles ir režimą, steigia savivaldybės biudžetines ir viešąsias įstaigas, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka parenka viešųjų paslaugų teikėjus ir įgyvendina viešųjų paslaugų teikimo priežiūrą ir kontrolę.

Įgyvendinus investicijų projektą „Molėtų KKSC pastato rekonstravimo, pristatant baseino priestatą, investicijų projektas“, žemės sklypų nuosavybės teisės nekis, o infrastruktūros valdymo ir priežiūros teisės Molėtų rajono savivaldybės administracijos sprendimu bus pavestos tvarkyti privačiam partneriui. Už sukurtos ir atnaujintos viešosios infrastruktūros būklės palaikymą, priežiūrą ir tvarkymą bus atsakinga Molėtų rajono savivaldybės sprendimu pavestas partneris. Apibendrintai galima teigti, jog investicijų projekto įgyvendinimui teisinių apribojimų ar kliūčių nėra.

Apibendrinimas. Projekto įgyvendinimui teisinių apribojimų ar kliūčių nėra. Įgyvendinus projektą nuosavybės teisė nekis, t. y. išliks Molėtų rajono savivaldybės nuosavybe.

1.3. PROBLEMOS, KURIOMS SPRĘSTI RENGIAMAS PROJEKTAS

Pasaulyje didžioji dalis žmonių gyvena urbanizuotose miesto vietovėse. 2014 m. 54 proc. pasaulio populiacijos gyveno miestuose, kai tuo tarpu 1950 m. miesto gyventojų tebuvo 30 proc. Manoma, jog 2050 m. apie 66 proc. pasaulio gyventojų gyvens miestuose.[6] Šiuo metu labiausiai urbanizuoti regionai yra Šiaurės Amerika (82 proc. gyvena miestuose), Lotynų Amerika ir Karibai (80 proc.) bei Europa (73 proc.). Kadangi globaliai urbanizacijos mastas tik didės, tvarios plėtros problemos susitelks į miestų teritorijas, ypač šalyse su mažesnėmis pajamomis, kuriose urbanizacijos augimas itin spartus. Būtina atsižvelgti ir imtis integruotų politinių priemonių, kuriomis būtų gerinamos miesto ir kaimo gyventojų gyvenimo sąlygos.

Tarptautinio tyrimo, atlikto 142 šalyse (reprezentuojant 93 proc. pasaulio populiacijos), duomenys[7] atskleidžia, jog fizinio pasyvumo kaina sveikatos sistemai tarptautiniu mastu 2013 m. kainavo 53,8 mlrd. JAV dolerių. Papildomai, dėl mirčių, susijusių su fiziniu pasyvumu, tais pačiais metais buvo patirtas 13,7 mlrd. JAV dolerių nuostolis. Bendras nuostolis pasauliniu mastu bei fizinis pasyvumas kas dieną kainavo 13,4 mln. dolerių. Tyrimo metu paaiškėjo, jog mirčių priežastingumas dėl fizinio aktyvumo tarptautiniu mastu pasiskirsto tokiu būdu: 4 proc. koronarinės širdies ligos, 4,5 proc. insultas, 4,9 proc. 2 tipo diabetas, 7,1 proc. krūties vėžys, 7 proc. storosios žarnos vėžys.

2018 m. buvo atliktas pirmasis suaugusiųjų savivaldybių gyventojų gyvensenos tyrimas vykdant Sveikatos apsaugos ministro įsakymą (2003 m. rugpjūčio 11 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimų“. Apklausos metu nustatyta, jog Molėtų rajono savivaldybė yra priskiriama mažo fizinio aktyvumo grupei, kurioje sportu nuolat užsiima tik 39,5% suaugusiųjų. 2018 m. atliktoje studijoje[8] taip pat nustatyta, kad Molėtų rajono savivaldybė susiduria su vaikų antsvorio problema, kuomet 21,2 proc. savivaldybės vaikų turi nutukimą.

Atsižvelgiant į esamą urbanizacijos lygmenį bei fizinio pasyvumo keliamas problemas, pastaraisiais dešimtmečiais sparčiai populiarėja sveika gyvensena ir aktyvus laisvalaikio praleidimo būdas. Vienas iš kompleksinių sporto ir sveikatingumo laisvalaikio praleidimo būdų – apsilankymas baseine. Plaukimas – vienintelė fizinės veiklos forma, tuo pat metu stiprinanti ir atpalaiduojanti organizmą. Plaukiant atsipalaiduoja raumenys, mažiau apkraunamas stuburas, tai sumažina nuovargį, nugaros skausmus, laikysenos pokyčius, žymiai pagerina savijautą bei ženkliai sumažina traumų tikimybę.

Pastebėtina, jog šiuo metu Molėtuose nėra nei vieno profesionalaus plaukimo baseino, kuriame galėtų būti vykdomi sporto bei sveikatingumo užsiėmimai. Ši priežastis dalinai įtakoja prastus Molėtų rajono savivaldybės sveikatos rodiklius, kuriuos pagerintų kokybiško sporto bei sveikatingumo komplekso atsiradimas Molėtuose.

Pasiūlos ir paklausos analizė atskleidė, kad sporto ir sveikatingumo paslaugoms teikti skirtos infrastruktūros kūrimas Molėtuose turi ir turės paklausą bent artimiausius 15 metų. Žemiau pateiktoje lentelėje yra pateikiama suformuluota IP problema ir pagrindinės jos atsiradimo priežastys.

1.3.1. lentelė. Projekto metu sprendžiama problema bei jos priežastys

Problema	Pagrindinės priežastys
Neužtikrintas kokybiškas sporto ir sveikatingumo paslaugų prieinamumas Molėtų rajono savivaldybėje.	Artimiausi daugiafunkciniai sporto bei sveikatingumo centrai nutolę didesniu nei 30 km. atstumu nuo Molėtų.
	Tinkamai pritaikytų sporto ir sveikatingumo erdvių žmonėms su judėjimo apribojimais trūkumas.
	Molėtų rajono savivaldybės lėšų trūkumas.

Šaltinis - Sudaryta autorių

Problemos sprendimo būdas – didinti kokybiškos sporto ir sveikatinimo paslaugų infrastruktūros prieinamumą plėtojant vandens sporto ir pramogų infrastruktūrą Molėtų rajono savivaldybėje.

Pagrindinės projekto metu kylančių problemų priežastys – vien Molėtų rajono biudžeto lėšomis yra sudėtinga užtikrinti greitą ir kompleksišką sporto infrastruktūros plėtros procesą. Pažymėtina ir tai, kad plėtojant sporto infrastruktūrą, kartu su šiais darbais bus patiriami ne tik kapitalo kaštai, tačiau kartu į ateitį suformuojamas papildomų išlaidų dengimo būtinumas, pvz., įrengus baseino bei sporto salės patalpas,

[6] United Nations Department of Economic and Social Affairs. World Urbanization Prospects. The 2014 Revision Highlights.
[7] Dig Ding, Kenry D. Lasan, Tracy L Kolbe-Alexander, Eric A Finkelstein, Peter T Katzmarzyk, Willem van Mechelen, Michael Pratt, for the Lancet Physical Activitie series 2 Executive Commitee.The economic borden of physical inactivity: a global analysis of mahor non-communicable disease. The Lancet, 2016.
[8] www.cpva.lt

jas nuolatos reikės prižiūrėti, remontuoti ir tam skirti papildomas lėšas, todėl numatoma šį projektą įgyvendinti viešos ir privačios partnerystės būdu.

Įgyvendinus investicijų projektą „Molėtų rajono sporto infrastruktūros ir baseino komplekso investicijų projekto įgyvendinimas koncesijos būdu“ būtų sudarytos galimybės išspręsti susidariusią kokybiškos sporto ir sveikatinimo infrastruktūros trūkumo problemą ir teikiamų susijusių paslaugų prieinamumą. Tokiu būdu ženkliai pagerėtų Molėtų rajono gyventojų laisvalaikio užimtumo galimybės, taip pat gerėtų ne tik rajono, bet ir apskrities sveikatingumo rodikliai.

Apibendrinimas. Pagrindinė projekto metu sprendžiama problema – neužtikrintas kokybiškas sporto ir sveikatingumo paslaugų prieinamumas Molėtų rajono savivaldybėje. Sprendžiant šią problemą, numatoma įrengti jau pradėtas statyti baseino patalpas adresu Ąžuolų g.10 ir perleisti jas valdyti privačiam partneriui.

2. PROJEKTO TURINYS

Šioje investicijų projekto dalyje bus aprašyti bei išnagrinėti visi esminiai projekto elementai, siekiant pasirinkti tinkamas investicijų projekto alternatyvas.

2.1. PROJEKTO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Įvertinus projekto metu siekiamą išspręsti problematiką, numatomas investicijų projekto **tikslas** – gerinti Molėtų rajono savivaldybės sveikatinimo paslaugų kokybę ir didinti sporto infrastruktūros prieinamumą Molėtų rajono gyventojams bei miesto svečiams.

Projekto tikslui pasiekti reikalinga numatyti aiškų uždavinį, kuriam įgyvendinti numatomos atskiros projekto veiklos. Projekto tikslas pasiekiamas kaip kompleksinė skirtingų veiklų sąveika. Projekto įgyvendinimui suformuluotas šis **uždavinys** – įrengti bei pradėti eksploatuoti baseino patalpas Molėtuose.

Apibendrinimas. Projekto tikslas - gerinti Molėtų rajono savivaldybės sveikatinimo paslaugų kokybę ir didinti sporto infrastruktūros prieinamumą Molėtų gyventojams bei miesto svečiams.

2.2. PROJEKTO SĄSAJOS SU KITAIS PROJEKTAIS

Numatomas įgyvendinti projektas yra tiesiogiai susijęs su jau įgyvendinamu Projektu – Baseino korpuso statybos darbai (I-asis statybų etapas). Pirmasis statybų etapas yra įgyvendinamas savivaldybės bei valstybės lėšomis, šio etapo investicijų vertė siekia – 5 269 338,22 Eur. Pirmuoju statybų etapu bus pastatytas baseino korpusas, jame įrengtas baseinas, pirčių kompleksas bei du persirengimo kambariai. Numatoma, jog įgyvendinus pirmąjį statybų etapą bei pradėjus antrąjį statybų etapą (žiūrėti 3.1. skyrių), baseine jau galės būti teikiamos baseino bei pirčių paslaugos. Pirmąjį statybų etapą numatoma pabaigti 2022 m. gruodžio mėnesį.

Apibendrinimas. Investicinis projektas turi tiesioginių sąsajų su jau įgyvendinamu pirmuoju statybų etapu.

2.3. PROJEKTO TIKSLINĖS GRUPĖS IR RIBOS

Investicijų projekto tikslinės grupės, jų poreikiai ir laukiamas poveikis tikslinei grupei pateikiamas žemiau esančioje lentelėje.

2.3.1. lentelė. Investicijų projekto tikslinė grupė ir poveikis jos lūkesčiams

Tikslinė grupė ir jos dydis	Tikslinės grupės poreikiai/lūkesčiai	Investicijų projekto poveikis tikslinei grupei
Molėtų miesto gyventojai (~5 400)	Tikslinės grupės poreikiai yra susiję su gyvenamojoje vietoje esančios sporto ir sveikatingumo paslaugų pasiūlos Molėtų teritorijoje.	Įgyvendinus projektą ir įrengus baseiną Molėtų rajono savivaldybės gyventojai turės galimybę naudotis vienintelėmis baseino paslaugomis Molėtų rajono savivaldybėje, pasėkoje ko gerės miesto įvaizdis, gerės sveikatos bei ekonomikos rodikliai.
Molėtų rajono savivaldybės ugdymo įstaigų mokiniai (1 537)	Šios tikslinės grupės poreikis yra kokybiškos bei prieinamos plaukimo pamokos bei sveikatingumo užsiėmimai.	Įgyvendinus projektą ir įrengus baseiną Molėtų rajono savivaldybės ugdymo įstaigų mokiniams bus pradėtos organizuoti plaukimo treniruotės, pasėkoje ko mažės skendimų skaičius, didės vaikų užimtumas. Pažymima, jog už moksleivių plaukimo pamokų organizavimą (treniruotės, transportas ir kita) bus atsakinga savivaldybės administracija.
Molėtų miesto bei rajono svečiai (27 543 [9])	Tikslinės grupės poreikiai yra susiję su lankytinos aplinkos Molėtų rajono savivaldybėje patrauklumu ir paslaugų įvairumu. Šiuo metu neišnaudotas sporto ir sveikatingumo infrastruktūros potencialas riboja turistų lankomumą. Taip pat, baseino trūkumas riboja nacionalinių bei	Įgyvendinus projektą ir įrengus baseiną, Molėtų sporto ir sveikatingumo infrastruktūra, vietovės gyvenamoji aplinka taps patrauklesnė, įvairesnė, skatinanti turistų bei sporto organizacijų pritraukimą.

[9] Statistikos departamento duomenys

	tarptautinių stovyklų organizavimą Molėtuose.	
Molėtų rajono savivaldybėje maitinimo bei paslaugų sektoriuje dirbantys ūkio subjektai (35)	Vystyti verslo sektorių kompleksiškai išvystytame mieste, kuriame būtų sudarytos įvairaus sporto bei sveikatingumo sąlygos, kurios skatintų miesto svečių trauką.	Įgyvendinus projektą, bus patenkinti tikslinės grupės poreikiai aptarnauti įvairesnį ir didesnį Molėtų rajono savivaldybės svečių ir vietos gyventojų skaičių, sudarytos sąlygos vystyti paslaugų sektorių.

Šaltinis - sudaryta autorių

Projektas bus įgyvendinamas kaip vienas projektas, kurio iniciatorius yra Molėtų rajono savivaldybės administracija.

Įgyvendinant projekto tikslą, bus atliekami pasirengimo projektui darbai (parengtas investicijų projektas, paruošiami pirkimo dokumentai, randamas partneris, atlikti reikalingi viešieji pirkimai) ir įgyvendinamos pagrindinės projekto veiklos, susijusios su prekių ir paslaugų įsigijimu.

Remiantis 1.3. poskyryje atlikta problemų, kurioms spręsti yra rengiamas investicijų projektas, analize, nustatytos projekto **geografinės ribos** – Molėtų rajono savivaldybė.

Teisinės projekto ribos: teisinės projekto ribos aprašytos projekto 1.2. poskyryje „Teisinė aplinka".

Finansinės projekto ribos: Numatoma projekto vertė – 468 362,17 Eur be PVM. Už šią sumą suplanuota atlikti baseino pastato įrengimo darbus.

Įgyvendinimo laikotarpio projekto ribos: Techninio įgyvendinimo trukmė turi būti ne ilgesnė kaip 12 mėnesių nuo projekto sutarties pasirašymo dienos.

Parengtumo projekto ribos yra pateikiamos skyriuje „1.2. Teisinė aplinka".

Apibendrinimas. Pagrindiniai projekto naudos gavėjai – Molėtų rajono savivaldybės gyventojai, miesto svečiai, Molėtuose veikiančios sporto įstaigos bei apgyvendinimo bei maitinimo paslaugų sektoriuje dirbančios įmonės.

2.4. PROJEKTO ORGANIZACIJA

Projekto pareiškėja – Molėtų rajono savivaldybės administracija. Molėtų rajono savivaldybės administracija yra biudžetinė įstaiga, kurios veikla skirta įstatymams ir kitiems norminiams teisės aktams įgyvendinti, vietos savivaldos institucijų sprendimams įgyvendinti priimant administracinius sprendimus, teikiant įstatymų numatytas administracines paslaugas, administruojant viešųjų paslaugų teikimą Molėtų rajone ir atliekant Molėtų rajono savivaldybės administracijos vidaus administravimą. Administracijos rekvizitai pateikiami toliau esančioje lentelėje.

2.4.1. lentelė. Projekto organizacijos rekvizitai

Juridinio asmens pavadinimas	Molėtų rajono savivaldybės administracija
Adresas	Vilniaus g. 44, LT-33140, Molėtai
Įstaigos kodas	188712799
Teisinė forma	Biudžetinė įstaiga
Telefonas	(8 383) 54 761
Faksas	(8 383) 51 442
El. pašto adresas	savivaldybe@moletai.lt
Interneto svetainės adresas	https://www.moletai.lt

Šaltinis – Molėtų rajono savivaldybės administracija (http://www.moletai.lt)

Molėtų rajono savivaldybės administracijos veiklos tikslas yra užtikrinti savivaldybės institucijų (savivaldybės tarybos, administracijos direktoriaus) darbo organizavimą ir jų priimtų sprendimų įgyvendinimą. Svarbiausi savivaldybės administracijos uždaviniai yra įstatymų, Vyriausybės nutarimų, savivaldybės tarybos sprendimų, mero potvarkių įgyvendinimas savivaldybės teritorijoje, savivaldybės tarybos, savivaldybės mero, savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos techninis aptarnavimas, savivaldybės tarybos komitetų organizacinis, techninis ir informacinis aptarnavimas. Molėtų rajono savivaldybės administracijai vadovauja Administracijos direktorius.

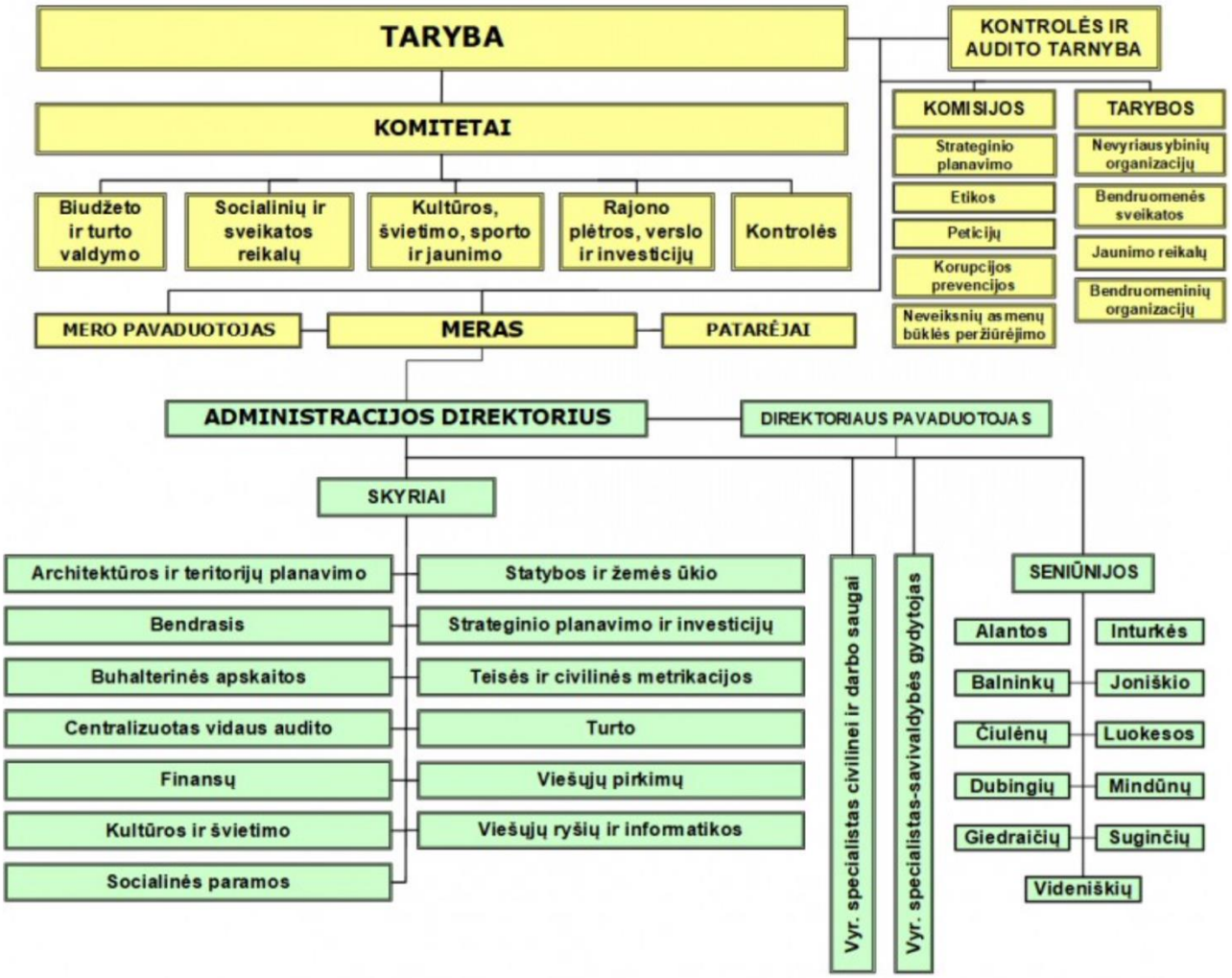

2.4.1. pav. Molėtų rajono savivaldybės struktūra

Šaltinis - Molėtų rajono savivaldybės administracija

Projektą numatoma įgyvendinti su privačiu partneriu. Molėtų rajono savivaldybės administracija turi didelę patirtį įgyvendinant ir valdant įvairius infrastruktūros modernizavimo ir kūrimo projektus viešųjų pastatų modernizavimo, kelių plėtros ir rekonstravimo, vandentiekio ir nuotekų surinkimo tinklų plėtros ir rekonstravimo, viešųjų erdvių tvarkymo, socialinėje, švietimo ir kitose srityse. 2007-2013 m. ES paramos laikotarpiu Molėtų rajono savivaldybės administracija įgyvendino daugybę skirtingų regioninio planavimo projektų. Taip pat Molėtų rajono savivaldybės administracija yra įgyvendinusi daugybę kitų fondų ir savomis lėšomis finansuotų projektų.

Iš projekto organizacijos struktūros ir įgyvendintų projektų apimties, galima spręsti, kad projekto organizacija nepritrūks žmogiškųjų išteklių ir patirties inicijuojamo projekto įgyvendinimui.

Apibendrinimas. Projekto iniciatorius ir vykdytojas – Molėtų rajono savivaldybės administracija – turi didelę patirtį įgyvendinant ir valdant įvairius infrastruktūros modernizavimo ir kūrimo bei kitus projektus. Apibendrinant galima spręsti, jog organizacija nepritrūks žmogiškųjų išteklių ir patirties įgyvendinant investicijų projektą.

2.5. PROJEKTO SIEKIAMI REZULTATAI

Projekto įgyvendinimas sąlygos patrauklesnę gyvenamąją ir lankytiną aplinką vietos gyventojams bei svečiams Molėtų rajono savivaldybėje. Atnaujinta bei papildyta esama sporto bei sveikatingumo infrastruktūra sudarys galimybes gerėti miesto gyventojų sveikatos rodikliams bei ekonomikos kilimui rajone. Tokiu būdu bus prisidedama prie Molėtų rajono savivaldybės strateginio plano įgyvendinimo.

Įgyvendinus projekto uždavinį, planuojami pasiekti kiekybiniai rezultatai, kuriuos bus galima nesudėtingai išmatuoti lyginant juos su pradine situacija.

2.5.1. lentelė. Siekiami minimalūs rezultatai

Problema	Pagrindinės priežastys	Siekiami minimalūs rezultatai
Neužtikrintas kokybiškas sporto ir sveikatingumo paslaugų prieinamumas Molėtų rajono savivaldybėje.	Artimiausi daugiafunkciniai sporto bei sveikatingumo centrai nutolę didesniu nei 30 km. atstumu nuo Molėtų.	Išspręsta kokybiškos sporto ir sveikatingumo paklausos nebuvimo problema, įrengiant baseino priestatą – 1 objektas.
	Tinkamai pritaikytų sporto ir sveikatingumo erdvių žmonėms su judėjimo apribojimais trūkumas.	
	Molėtų rajono savivaldybės lėšų trūkumas.	

Šaltinis - sudaryta autorių

Aukščiau pateiktoje lentelėje įvardintas minimalus rezultatas bus pasiektas įrengiant baseino patalpas adresu Ąžuolų g. 10, Molėtai.

Apibendrinimas. Įgyvendintas projektas išspręs dabartinę problematiką, nes bus tinkamai išplėtota Molėtų rajono savivaldybės sporto bei sveikatingumo infrastruktūra. Atsižvelgiant į numatomą investicijų vietą, didžiausią projekto poveikį pajaus būtent Molėtų rajono savivaldybės gyventojai ir Molėtuose veiklą vykdančios sporto įstaigos bei ūkio subjektai, kurie vykdo apgyvendinimo bei maitinimo paslaugų veiklą. Naudos turės ir kiti savivaldybės gyventojai bei svečiai.

3. GALIMYBĖS IR ALTERNATYVOS

Šioje Investicijų projekto dalyje įvertinama bei aprašoma esama situacija bei padėtis jei Projekto organizacija tęstų veiklą nedarydama jokių investicijų, nurodomos galimos veiklos bei jų vertinimo kriterijai. Įvertinus veiklas pasirenkamas jų tolesnės analizės metodas.

3.1. ESAMA SITUACIJA

Jei Molėtų rajono savivaldybė neįgyvendintų sporto ir sveikatingumo paslaugų plėtros projekto, esanti rajono sporto ir sveikatingumo infrastruktūra neprisidėtų prie gyvenimo kokybės ir aplinkos gerinimo, nelaimingų atsitikimų mažėjimo, paslaugų sektoriaus vystymosi. Tokiu būdu vietos gyventojų sveikatinimas, sportinis užimtumas, fizinis aktyvumas nebūtų skatinamas per viešųjų paslaugų sektorių, nebūtų sudarytos sąlygos kurtis naujoms paslaugų sektoriaus darbo vietoms. Tai neigiamai veiktų Molėtų rajono savivaldybės bei regiono demografinius, socialinius ir ekonominius rodiklius.

Kadangi investicijų projekto tikslas – gerinti Molėtų rajono savivaldybės sveikatinimo paslaugų kokybę ir didinti sporto infrastruktūros prieinamumą Molėtų rajono gyventojams bei miesto svečiams, tai investicijų projekto atskaitos taškas bus nulis, nes nevykdant projekto, sporto ir sveikatingumo paslaugų sektorius nebus modernizuotas ir tokiu būdu nebus prisidedama prie gyvenimo kokybės ir aplinkos gerinimo, verslo sektoriaus vystymosi galimybių didinimo Molėtų mieste bei rajone.

Nagrinėjamas objektas yra Molėtų KKSC pastatas adresu Ąžuolų gatvė 10. Šiuo metu tai pastatas, kuriame yra įrengtos Molėtų KKSC administracinės patalpos, krepšinio aikštelė, šalia pastato įrengti teniso bei padelio kortai, futbolo stadionas. Šioje arenoje vyksta kūno kultūros ir sveikatingumo renginiai, įvairaus lygio sporto varžybos, ugdomi jaunieji sportininkai. Arena yra namų aikštė krepšinio klubui „Ežerūnas - karys“.

3.1.1. pav. Esama sporto arena, adresu Ąžuolų g. 10
Šaltinis – Molėtų KKSC

Ši vieta baseino statymui pasirinkta neatsitiktinai. Įrengus baseiną šioje vietoje, tai taiptų viena iš nedaugelio kompleksinio sporto vietų regione, kurioje galėtų būti rengiamos ne tik profesionalios apskrities bei nacionalinės varžybos, tačiau ir organizuojamos įvarių šakų tarptautinės varžybos, stovyklos. Pabrėžiama, jog šalia įrengiamo baseino taip pat įrengti teniso bei padelio kortai, veikia universalus futbolo stadionas. Be šios papildomos sporto infrastruktūros šalia pastato I etapo metu yra įrengiama automobilių stovėjimo aikštelė (44 vietų). Atsižvelgiant į numatomus klientų srautus bei į tai, kad didelė dalis klientų bus nekomerciniai, t.y. mokyklų mokiniai, senjorai bei neįgalūs asmenys bei jie į baseiną atvyks grupėmis

(autobusais), daroma išvada, jog 44 automobilių stovėjimo vietų pilnai užteks aptarnauti *4 skyriuje* prognozuojamus baseino bei kitos sporto infrastruktūros lankytojų srautus.

Šiuo metu jau yra pradėtos baseino korpuso statybų veiklos pagal techninį projektą „Molėtų kūno kultūros ir sporto centro pastato (8.14), Ąžuolų g. 10, Molėtai, rekonstravimo, pristatant baseino korpusą, projektas“ ir pirmasis statybų etapas jau beveik baigtas. Antram statybų etapui yra ieškomas partneris, kuris koncesijos sutartimi įsipareigos atlikti antrojo statybos etapo darbus.

Kaip matyti žemiau esančiame paveiksle, baseino korpusas bus ne atskiras infrastruktūros objektas, o Molėtų KKSC sporto salės (žr. 3.1.1. pav.) priestatas, todėl ir techninio projekto pavadinime matoma rekonstrukcijos, o ne naujo pastato statybos, sąvoka. Toliau nagrinėjant šį investicijų projektą, atkreiptinas dėmesys, jog investicijų į jau stovinčio pastato (3.1.1. pav.) patalpas, iškyrus investicijas į tiesioginį patekimą į baseino priestatą, ar lauko fasadą nebus. Nustatyta, jog rekonstravus Molėtų KKSC pastatą (įrengus baseiną priestatą), priestato (baseino pastato) vertė bus lygi 4 416 225 Eur.

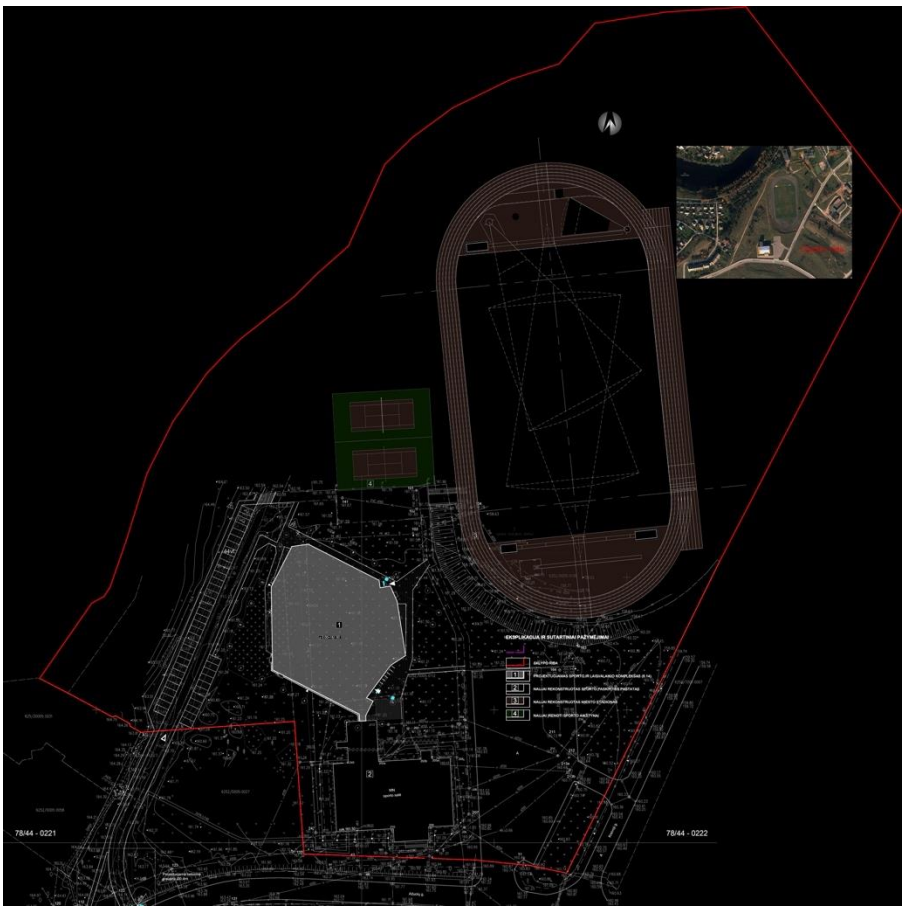

3.1.2 pav. Sklypo planas su suprojektuotu baseino korpusu
Šaltinis – sudaryta autorių

<u>Apibendrinimas</u>. Apibendrinant esamą situaciją, būtina pabrėžti, jog Molėtuose nėra nei vieno baseino, kuriame galėtų vykti sporto bei sveikatingumo užsiėmimai. Numatoma jog jau pradėtame statyti baseine, privatus partneris koncesijos sutartimi įsipareigos įvykdyti antrąjį techninio projekto etapą. Toliau projekte bus minima, jog investicijos bus nukreiptos į Molėtų KKSC pastato rekonstrukciją, tačiau tai nebus tiesioginės investicijos į šių patalpų būklės atnaujinimą, o bus skirtos šio pastato priestato (baseino) įrengimui.

3.2. GALIMOS PROJEKTO VEIKLOS

Pristatomas investicijų projektas yra parengtas vadovaujantis metodiniais dokumentais, kuriuose nustatyti konkretūs reikalavimai investicijų projektui kaip dokumentui. Remiantis „Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodika“ nuostatomis, kadangi rengiamo investicijų projekto vertė neviršija 15 mln. Eur, vertinamų alternatyvų skaičius ir turinys iš karto gali būti pasirenkamas pagal „Optimalios projekto įgyvendinimo alternatyvos pasirinkimo kokybės vertinimo metodiką“, atsižvelgiant į įgyvendinamas veiklas.

Taigi, galimų projekto veiklų sąrašas (ilgasis sąrašas) nebus sudaromas, ir iš karto pereinama prie trumpojo veiklų sąrašo.

3.3. VEIKLŲ VERTINIMO KRITERIJAI

Kadangi pagal skyriuje 3.2. pateiktą informaciją galimų projektų veiklų sąrašas nebuvo sudaromas, tai nebus išskiriami ir veiklų vertinimo kriterijai.

3.4. TRUMPASIS VEIKLŲ SĄRAŠAS

Remiantis Investicijų projektų rengimo metodikos 4 priedu, galimi investavimo objektai yra: pastatų projektai, inžinerinių statinių projektai, nematerialiojo turto projektai, įrenginių projektai ir transporto priemonių projektai. Šio projekto ribose aktualus vienas investavimo objektas - *pastatai/patalpos*.

Ekonominės naudos šaltiniai skirtingų alternatyvų atveju yra skirtingi, tad pasirenkamas pagrindinis ekonominės veiklos sektoriaus projektų tipas – *investicijos į neformaliojo švietimo infrastruktūrą ir aplinkos modernizavimą.*

Investavimo objektas yra pastatai, minimaliai pagal IP rengimo metodiką privalomos išnagrinėti ir palyginti projekto įgyvendinimo alternatyvos yra šios:

- Naujų pastatų statyba (taip pat ir pradėto statyti pastato užbaigimas);
- Nuotolinis tikslinių grupių aptarnavimas;
- Pastatų / patalpų nuoma / panauda;
- Pastatų / patalpų įsigijimas;
- Optimizavimas;
- Kooperacija;
- Esamo(-ų) pastato(-ų) / patalpų techninių savybių gerinimas.

Remiantis sudarytu nagrinėtinų alternatyvų sąrašu, pateikiamas alternatyvų įgyvendinimo galimumo vertinimas, konkrečiu „Molėtų rajono sporto infrastruktūros ir baseino komplekso investicijų projekto įgyvendinimas koncesijos būdu" atveju:

3.4.1. lentelė. Projekto alternatyvos

Alternatyva	Alternatyvos įgyvendinimo galimumas	Alternatyvos tikslingumas nagrinėti toliau
Naujų pastatų statyba (taip pat ir pradėto statyti pastato užbaigimas)	Projekto metu planuojama investuoti į sporto ir sveikatingumo infrastruktūrą Molėtų miesto ribose, gerinant urbanistinės bei sporto infrastruktūros patrauklumą. Investuoti numatoma į jau pradėto statyti pastato patalpų įrengimą. Statybos vykdomos pagal parengtą pastato rekonstavimo techninį projektą. Sklypas, kuriame numatoma rekonstrukcija, nuosavybės teise priklauso Molėtų rajono savivaldybės administracijai. Rekonstrukcijos su baseino korpuso pristatymu darbai jau yra pradėti, todėl toliau ši alternatyva ir bus nagrinėjama. Rekonstruojant objektą, numatomas pilnos konstrukcinės dalies darbų įgyvendinimas (statinio rūsio, pirmo aukšto statybos darbai), vidaus inžinerinių sistemų įrengimas užtikrinant visus normatyvinius mikroklimato parametrus, pastato inžinerinių sistemų prijungimas prie miesto tinklų (lauko inžineriniai tinklai), aplinkos sutvarkymas. Apibūdinta veikla priskirtina prie naujų pastatų statybos (taip pat ir pradėto statyti pastato užbaigimo).	Toliau nagrinėti tikslinga
Nuotolinis tikslinių grupių aptarnavimas	Baseino paslaugų teikti nuotoliniu būdu neįmanoma.	Toliau nagrinėti netikslinga
Pastatų / patalpų nuoma / panauda	Molėtų rajono savivaldybėje nėra nei vieno baseino, kurį būtų galima išsinuomoti.	Toliau nagrinėti netikslinga
Pastatų / patalpų įsigijimas	Molėtų rajono savivaldybėje nėra pastatų, kurie būtų pritaikyti baseino įrengimui.	Toliau nagrinėti netikslinga

Optimizavimas	Molėtų rajono savivaldybėje nėra nei vieno pastato, kuriame galima būtų įrengti baseiną, todėl optimizavimo alternatyva neaktuoli.	Toliau nagrinėti netikslinga
Kooperacija	Molėtų rajono savivaldybėje nėra nei vieno pastato, kuriame galima būtų įrengti baseiną, todėl kooperacijos alternatyva neaktuoli.	Toliau nagrinėti netikslinga
Esamo(-ų) pastato(-ų) / patalpų techninių savybių gerinimas	Molėtų rajono savivaldybėje nėra pastatų, kurie būtų pritaikyti baseino įrengimui.	Toliau nagrinėti netikslinga

Šaltinis – sudaryta autorių

Pažymėtina, jog šio investicijų projekto esmė yra rasti geriausią sprendimą Molėtų KKSC baseino pastato patalpų įrengimui bei jo valdymui ir veiklos užtikrinimui, todėl atitinkamai aukščiau nurodyto pastato investavimo objekto alternatyvų nagrinėjimas yra netikslingas, neatitinkantis rengiamo projekto paskirties.

Atsižvelgiant į tai, šiame investicijų projekte turi būti vertinamos alternatyvos, susijusios su įrengtu Molėtų KKSC baseino valdymu. Bet kokiu atveju, pasirinkus efektyviausią objektų valdymo būdą, planuojamas baseino patalpų įrengimas turės bus įvykdytas.

Remiantis Lietuvos Respublikos norminiais teisės aktais bei praktikoje taikomais valdymo būdais, taip pat atsižvelgiant į tai, jog Molėtų KKSC sporto infrastruktūra, kaip atskiri objektai, generuoja pajamas, identifikuojama galimi objektų veiklos organizavimo, valdymo būdai (šiame projekte nagrinėjamos alternatyvos):

- **Alternatyva Nr. 1 *„Baseino koncesija“*;**
- **Alternatyva Nr. 2 *„Baseino ir teniso kortų koncesija“***

Šios alternatyvos įgyvendinimo atveju, privatus subjektas turėtų užtikrinti, jog nagrinėjamas objektas būtų įrengtas, bei užtikrinta jo bei, pasirinkus 2-ąją alternatyvą, teniso kortų veikla veikla. Pažymėtina, jog iš visų valdomų sporto infrastruktūros objektų (sporto salė, , adresu Ąžuolų g. 10, sporto salė, adresu Statybinkų g. 9, futbolo stadionas, ledo aikštelė (žiemos laikotarpiu), teniso bei padelio kortai) į koncesijos sutartį numatoma įtraukti tik teniso bei padelio kortus, kadangi, remiantis Savivaldybės bei Molėtų KKSC duomenimis, šie sporto objektai nėra tinkamai eksploatuojami, t.y. privatus partneris šiuos objektus galėtų įveiklinti efektyviau bei tai sumažintų metinę savivaldybės įmoką koncesininkui (*žr. 4 skyrių*). Būtina pažymėti, jog šiuo metu su teniso bei padelio kortais susijusios išlaidos nėra patiriamos, todėl ir išlaidų vertinimo atskaitos taškas SNA skaičiuoklėje bus 0 (baseino eksploatacijai išlaidos taip pat nepatiriamos).

Kaip jau minėta ankščiau, projekto metu numatoma investuoti į jau pradėto statyti pastato (žr. 3.1.1 pav.) patalpų įrengimą. Šiam investijų objektui yra parengtas techninis projektas (projekto Nr. TF_0355-TP-SA), kuris visas investicijas paskirsto į du etapus: I-ąjį statybų etapą bei II-ąjį statybų etapą (žr. žemiau esantį paveikslą).

Techninio projekto I-ajame etape, kuris jau yra pradėtas, numatomas pilnos konstrukcinės dalies darbų įgyvendinimas (statinio rūsio, pirmo aušto statybos darbai), technologija užtikrinanti baseino ir pirčių funkcionavimą, gaisrinės saugos sprendiniai, vidaus inžinerinių sistemų įrengimas užtikrinant visus normatyvinius mikroklimato parametrus, pastato inžinerinių sistemų prijungimas prie miesto tinklų (lauko inžineriniai tinklai), aplinkos sutvarkymas. Įvykdžius I-ąjį statybų etapą, numatoma, kad pastatas atitiks visus paslaugoms teikimui keliamus reikalavimus, todėl baseinas bei pirčių zona bus pilnai eksploatuojami ir jau bus gaunamos pajamos.

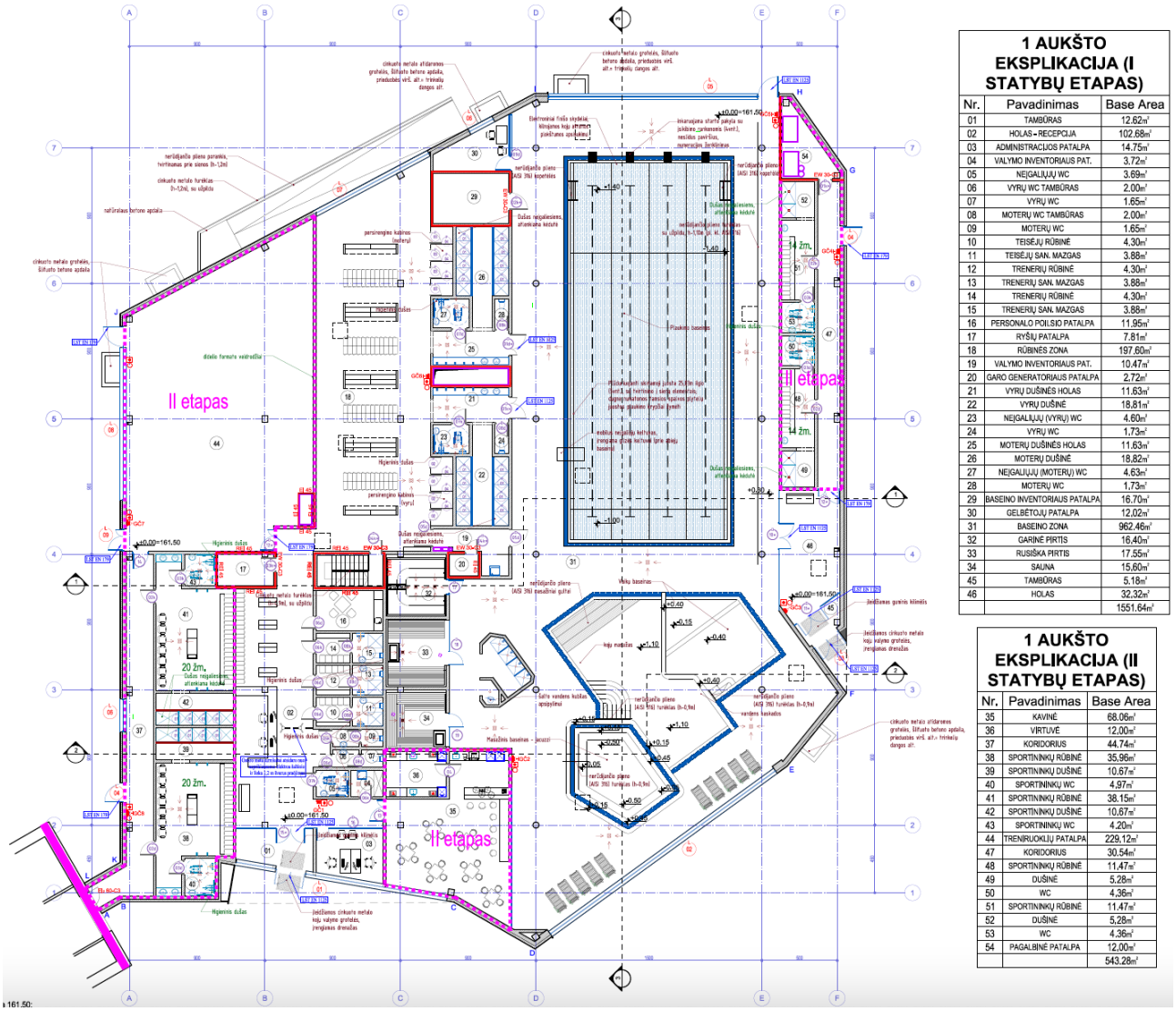

1 AUKŠTO EKSPLIKACIJA (I STATYBŲ ETAPAS)		
Nr.	Pavadinimas	Base Area
01	TAMBŪRAS	12.62m²
02	HOLAS - RECEPCIJA	102.68m²
03	ADMINISTRACIJOS PATALPA	14.75m²
04	VALYMO INVENTORIAUS PAT.	3.72m²
05	NEĮGALIŲJŲ WC	3.69m²
06	VYRŲ WC TAMBŪRAS	2.00m²
07	VYRŲ WC	1.65m²
08	MOTERŲ WC TAMBŪRAS	2.00m²
09	MOTERŲ WC	1.65m²
10	TEISĖJŲ RŪBINĖ	4.30m²
11	TEISĖJŲ SAN. MAZGAS	3.88m²
12	TRENERIŲ RŪBINĖ	4.30m²
13	TRENERIŲ SAN. MAZGAS	3.88m²
14	TRENERIŲ RŪBINĖ	4.30m²
15	TRENERIŲ SAN. MAZGAS	3.88m²
16	PERSONALO POILSIO PATALPA	11.95m²
17	RYŠIŲ PATALPA	7.81m²
18	RŪBINĖS ZONA	197.60m²
19	VALYMO INVENTORIAUS PAT.	10.47m²
20	GARO GENERATORIAUS PATALPA	2.72m²
21	VYRŲ DUŠINĖS HOLAS	11.63m²
22	VYRŲ DUŠINĖ	18.81m²
23	NEĮGALIŲJŲ (VYRŲ) WC	4.60m²
24	VYRŲ WC	1.73m²
25	MOTERŲ DUŠINĖS HOLAS	11.63m²
26	MOTERŲ DUŠINĖ	18.82m²
27	NEĮGALIŲJŲ (MOTERŲ) WC	4.63m²
28	MOTERŲ WC	1.73m²
29	BASEINO INVENTORIAUS PATALPA	16.70m²
30	GELBĖTOJŲ PATALPA	12.02m²
31	BASEINO ZONA	962.46m²
32	GARINĖ PIRTIS	16.40m²
33	RUSIŠKA PIRTIS	17.55m²
34	SAUNA	15.60m²
45	TAMBŪRAS	5.18m²
46	HOLAS	32.32m²
		1551.64m²

1 AUKŠTO EKSPLIKACIJA (II STATYBŲ ETAPAS)		
Nr.	Pavadinimas	Base Area
35	KAVINĖ	68.06m²
36	VIRTUVĖ	12.00m²
37	KORIDORIUS	44.74m²
38	SPORTININKŲ RŪBINĖ	35.96m²
39	SPORTININKŲ DUŠINĖ	10.67m²
40	SPORTININKŲ WC	4.97m²
41	SPORTININKŲ RŪBINĖ	38.15m²
42	SPORTININKŲ DUŠINĖ	10.67m²
43	SPORTININKŲ WC	4.20m²
44	TRENIRUOKLIŲ PATALPA	229.12m²
47	KORIDORIUS	30.54m²
48	SPORTININKŲ RŪBINĖ	11.47m²
49	DUŠINĖ	5.28m²
50	WC	4.36m²
51	SPORTININKŲ RŪBINĖ	11.47m²
52	DUŠINĖ	5.28m²
53	WC	4.36m²
54	PAGALBINĖ PATALPA	12.00m²
		543.28m²

3.4.1. pav. Techninio projekto brėžinys

Šaltinis – Molėtų KKSC rekonstrukcijos, pristatant baseino korpusą, techninis projektas

II-uoju etapu numatoma įgyvendinti likusius techninio projekto tikslus: įrengti kavinės bei virtuvės patalpas, treniruoklių salės patalpas, sportininkų persirengimo kambarius, dušus, tualetus bei likusius koridorius. Po šio etapo pastatas bus paruoštas pilnavertei eksploatacijai.

I-uoju statybų etapu numatoma paruošti baseiną bei pirčių kompleksą, kurie vienu metu galės priimti iki 100 žmonių, taip pat bus įrengtos ir personalo patalpos, pritaikytos 17 darbuotojų. II-uoju etapu bus įrengto komercinės, maitinimo bei sporto salės paslaugų teikimui pritaikytos, patalpos, jos bus skirto aptarnauti iki 30 kavinės lankytojų bei 68 sporto salės lankytojų.

3.4.2. pav. Baseino priestato vizualizacija pagal techninį projektą

Šaltinis – Molėtų KKSC rekonstrukcijos, pristatant baseino korpusą, techninis projektas

Apibendrinimas. Šiuo metu Molėtų KKSC pastatas, adresu Ąžuolų g. 10 yra eksploatuojamas, tačiau siekiant sukurti kokybišką bei užpildytą sporto kompleksą šioje teritorijoje reikalingas baseino korpuso pristatymas. Projekte yra sudarytas trumpasis veiklų sąrašas. Iš galimų veiklų sąrašo kaip tikslinga nagrinėti pasirinkta tik 1 veikla - Naujų pastatų statyba. Šio investicijų projekto esmė yra rasti geriausią sprendimą jau pradėto statyti baseino priestato patalpų įrengimui bei rekonstruotos Molėtų KKSC infrastruktūros valdymui bei veiklos užtikrinimui, todėl atitinkamai pagal „Optimalios projekto įgyvendinimo alternatyvos pasirinkimo kokybės vertinimo metodiką bus nagrinėjamos dvi alternatyvos: „Baseino koncesija“ bei „Baseino ir teniso kortų koncesija“.

4. FINANSINĖ ANALIZĖ

Finansinė analizė atliekama nagrinėjant finansinius projekto įgyvendinimo pinigų srautus. Jai atlikti naudojamas pinigų srautų metodas: projekto išlaidos (investicijos, veiklos sąnaudos, mokesčiai ir pan.) suprantamos kaip neigiami pinigų srautai, o projekto įplaukos (finansavimas, likutinė vertė, veiklos pajamos ir pan.) – kaip teigiami pinigų srautai. Finansiniams rodikliams apskaičiuoti viso ataskaitinio laikotarpio grynųjų pinigų srautai diskontuojami. Pagrindiniai finansinės analizės rezultatų rodikliai – investicijų ir kapitalo finansinė grynoji dabartinė vertė ir vidinė grąžos norma (FGDV ir FVGN). Finansinė grynoji dabartine vertė (FGDV) gaunama sudėjus diskontuotų pinigų srautų per projekto gyvavimo laikotarpį, parodo projekto naudą, išreikštą dabartine pinigų verte. Finansinė vidinė grąžos norma (FVGN) – diskonto norma, kuriai esant investicijų vertė lygi grynųjų pinigų srautų vertei, t. y. diskonto norma, su kuria grynoji dabartinė investicijų vertė lygi nuliui. Jeigu FVGN didesnė už rinkoje esančią palūkanų normą, vadinasi, projektas duos didesnę naudą už lėšų skolinimosi išlaidas.

4.1. PROJEKTO ATASKAITINIS LAIKOTARPIS

Remiantis Europos Komisijos kaštų-naudos analizės rengimo rekomendacijomis viešųjų investicijų projektų finansiniam vertinimui taikomas 15 metų ataskaitinis projekto vertinimo laikotarpis, kai vertinama teritorijų urbanistinė plėtra (kiti sektoriai). Yra pasirenkamas projekto ataskaitinis laikotarpis 14 m. plius nuliniai metai, iš kurių 1 metai – investicijų įgyvendinimo metai, o 14 metų – sporto infrastruktūros eksploatacijos laikotarpis. Planuojama, kad koncesijos sutartis bus pasirašyta iki 2022 m. gruodžio 31 d. Tuomet investicijų projekto nuliniai įgyvendinimo metai bus 2023 m., projekto įgyvendinimo pirmieji metai – 2024 metai, paskutiniai projekto įgyvendinimo metai – 2038 m.

4.2. FINANSINĖ DISKONTO NORMA

Remiantis Europos Komisijos kaštų-naudos rengimo rekomendacijomis (*Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects)*, Lietuvoje įgyvendinamiems investicijų projektams finansinė diskonto norma (FDN) turi būti nustatyta atskiru Finansų ministerijos priimtu teisės aktu. Tokiu atveju, atliekant finansinę analizę, reikėtų taikyti Finansų ministerijos nustatytą FDN. Tol, kol valstybės lygmeniu FDN nenustatyta, finansinėje analizėje taikytina **4 proc. FDN**.

4.3. PROJEKTO LĖŠŲ SRAUTAS

Projekto lėšų srautų analizė apima projekto investicijų, projekto investicijų likutinės vertės, projekto veiklos pajamų, projekto veiklos išlaidų, projekto mokesčių ir projekto finansavimo analizę.

4.3.1. Investicijų išlaidos

Projekto investicijos – tai visos projekto veikloms įgyvendinti reikalingos išlaidos, kurias planuojama patirti sukuriant apibrėžtus projekto rezultatus. Šioje investicijų projekto dalyje yra realiai įvertintas investicijų lėšų poreikis ir suplanuota reali investicijų išlaidų patyrimo eiga, dalis ir proporcijos.

Techninio projekto „Molėtų kūno kultūros ir sporto centro pastato (8.14), Ąžuolų g. 10, Molėtai, rekonstravimo, pristatant baseino korpusą, projektas“ viena iš sudedamųjų dalių yra TF_0355-SSK „Statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalis“. Apskaičiuota statybos darbų vertė su reikiama įranga, įrenginiais bei projektavimo paslaugomis yra 468 362,17 Eur be PVM. Techniniame projekte statybos darbų kaina apskaičiuota 2019 m. 3 mėn. kainomis, kai statybos statybos sąnaudų elementų kainų indeksas buvo 110,5508. Potencialus statybos darbų kainų pabrangimas įvertintas 2021 m. 11 mėn. statybos sąnaudų elementų kainų indeksą 130,3527 padalinus iš 2019 m. 3 mėn. indekso ir sudaro 1,17912. Taigi, statybos darbų investicijos įvertintos taikant 1,17912 koeficientą, projektavimo ir inžinerinėms paslaugoms skiriant 6 proc. nuo darbų vertės. Bendra rangos darbų suma yra 343236,75 Eur be PVM.

Kaip matyti iš žemiau pateiktos lentelės, didžiausią įrangos sumos po patalpų įrengimo darbų sudaro sporto salės, t.y. sporto įrenginių įrengimas – 79 714,88 Eur be PVM. Ši kaina yra pagrįsta gautu UAB „Metausta“ komerciniu pasiūlymu dėl sporto ir kitos įrangos įsigijimo.

Planuojant investicijas, daroma prielaida, kad I-aisiais metais bus įvykdyta 100 proc. darbų, ir sutvarkyta visa darbų pridavimo dokumentacija.

Kadangi visų alternatyvų atvejais privatus partneris įsiapreigos investuoti į baseino patalpų įrengimą pagal jau paruoštą techninį projektą, visų alternatyvų atvejais bendra projekto vertė yra **468362,17** Eur be PVM.

4.3.1.1. lentelė. Projekto investicijos

Eil. Nr.	Išlaidų kategorijos pavadinimas	Kiekis	Vnt. kaina, Eur be PVM	Suma Eur, be PVM	Bendra suma I metais, Eur be PVM
1.	**Statyba ir remontas**	**-**	**343236,75**	**343236,75**	**343236,75**
1.1	Patalpų įrengimo darbai	1,00	343236,75	343236,75	343236,75
2	**Projektavimo inžinerinės paslaugos**	**-**	**4324,8**	**4324,8**	**4324,8**
2.1	Projekto vykdymo priežiūra	1,00	1441,59	1441,59	1441,59
2.2	Techninė priežiūra	1,00	2883,19	2883,19	2883,19
3	**Įranga, įrenginiai ir kitas turtas**	**-**	**115988,64**	**115988,64**	**140346,26**
3.1	Baseino patalpa	1,00	10572,60	10572,60	12792,84
3.2	Priimamojo baldai	1,00	12601,60	12601,60	15247,93
3.3	Sportininkų persirengimo kambariai	1,00	4399,76	4399,76	5323,70
3.4	Trenerių persirengimo kambariai	1,00	1734,37	1734,37	2098,58
3.5	Administracijos patalpa	1,00	1642,00	1642,00	1986,82
3.6	Personalo poilsio patalpa	1,00	2585,95	2585,95	3128,99
3.7	Sportininkų rūbinė (kairėje)	1,00	2127,58	2127,58	2574,37
3.8	Holas (kairėje)	1,00	609,90	609,90	737,97
3.9	Sporto salė	1,00	79714,88	79714,88	96455,01
4	**Kompiuteriai, programinė įranga**	**-**	**4812,00**	**4812,00**	**5822,52**
4.1	Kompiuteris	4,00	3304,00	3304,00	3997,84
4.2	Spausdintuvas	4,00	1104,00	1104,00	1335,84
4.3	Kasos aparatas	1,00	404,00	404,00	488,84
IŠ VISO:				**468 362,17**	**468 362,17**

Šaltinis – sudaryta autorių

Projekto alternatyvų įgyvendinimo atvejais numatomos reinvesticijos pagal konkrečius materialiojo turto nusidėvėjimo konkrečius normatyvus, kai kompiuterių ir jų įrangos normatyvas yra 5 metai, baldų – 3-7 metai, sporto salės įrengimai – 10 metų, pastato vidaus apdailos – 15 metų. Taigi reinvesticijos numatomos: 4 kartus per ataskaitinį laikotarpį į minkštuosius baldus (biuro kėdės, gultai) ir smulkiąją įrangą (reinvesticijų vertė – 12 368,08 Eur), 1 kartą į metalinius baldus (reinvesticijų vertė – 18 575 Eur), 2 kartus į kompiuterinę įrangą (reinvesticijų vertė – 9 624,00 Eur), 1 kartą į sporto salės įrenginius (reinvesticijos vertė – 79 714,88 Eur). Numatomas pastato vidaus apdailos naudingas tarnavimo laikotarpis yra 15 metų. Šis laikotarpis nepatenka į projekto ataskaitinį laikotarpį, todėl reinvesticijos į baseino pastatą projekto prognozavimo laikotarpiu nenumatomos. Kadangi visų alternatyvų atvejais investicijų objektas yra tas pats, todėl ir reinvesticijos visų alternatyvų atvejais yra tos pačios. Detali reinvesticijų prognozė pateikiama SNA skaičiuoklėje, darbalaukyje A1-A3 Investicijos.

4.3.2. Investicijų likutinė vertė

Investicijų likutinė vertė – tai ilgalaikio turto vertė, pasibaigus projekto ataskaitiniam laikotarpiui. Likutinė vertė apskaičiuojama tik tam turtui, kuriam įsigyti ar sukurti numatytos IP investicijos. Likutinė vertė apskaičiuojama „tiesinio nusidėvėjimo“ metodu, nes projektas nagrinėjamos alternatyvos įgyvendinimo atveju negeneruoja jokių pajamų, o sukurto turto neketinama parduoti.

Kapitalinio remonto darbai baseino pastate bus reikalingi po 15 jo eksploatacijos metų, todėl skaitoma, kad per tiek laiko turtas visiškai nusidėvės. Skaičiavimuose numatoma, kad baseinas bus ekploatuojamas 14 metų, tad jų likutinė vertė Projekto ataskaitinio laikotarpio pabaigoje bus 14/15 pradinės vertės.Kadangi visų projekto metu analizuojamų alternatyvų investicijų objektas yra tas pats, todėl visų alternatyvų likutinė vertė projekto pabaigoje– 76 562 Eur be PVM (įskaičiuojant ir viso kito turto likutinę vertę).

4.3.3. Veiklos pajamos

Projekto veiklos pajamas sudaro pajamos, kurios yra tiesiogiai gaunamos iš vartotojų už prekes ir (arba) paslaugas, kurios sukuriamos įgyvendinant projektą. Skirtingų projekto alternatyvų įgyvendinimo metu, valdant skirtingus objektus, kiekvienos alternatyvos atveju bus gaunamas skirtingas kiekis pajamų. Pajamas kiekvienu atveju sudarys šios paslaugų grupės:

- Baseino užimtumo veikla;
- Teniso kortų užimtumo veikla

Baseino užimtumo veikla. Privačiam partneriui bus leista vykdyti komercinę veiklą baseino komplekse, tačiau jis bus įpareigotas suteikti savivaldybei tam tikrą skaičių nemokamų valandų viešajai paslaugai užtikrinti. Viešosios paslaugos dydis apskaičiuojamas „takvalandėmis“ – tai 1 baseino takelio nuoma 1 valandą. Vienu metu 1 baseino takeliu naudosis 5 klientai. Nemokamai baseine lankysis Molėtų rajono ugdymo įstaigų mokiniai – 120 takvalandžių per savaitę, 32 savaites per metus, viso 3840 takvalandžių, Molėtų kūno kultūros ir sporto centro auklėtiniai ir kiti savivaldybės deleguoti gyventojai– 30 takvalandžių per savaitę, 40 savaičių per metus, viso 1200 takvalandžių, bendras viešosios paslaugos poreikis bus 5040 takvalandžių per metus. Unikalių klientų skaičius apskaičuojamas darant prielaidą, kad vidutinė apsilankymo trukmė yra 1,5 val., tad unikalių klientų skaičius sudarys (5040 takvalandės x 5 klientai)/1,5 val. = 16800 unikalių klientų. Numatomos baseino komplekso darbo laikas yra nuo 7:00 iki 22:00 darbo dienomis, nuo 8:00 iki 22:00 savaitgaliais ir švenčių dienomis, tokiu būdu bendras darbo valandų skaičius per metus sudarys 110 savaitgalio dienų x 14 val. +255 darbo dienų x 15 val = 5365 val., takvalandžių – 5365 val. x 4 = 21460. Savivaldybei suteikiamų nemokamų valandų skaičius sudarys 23,5 proc. maksimalios paslaugų apimties.

Prognozuojama, jog įrengus bei įveiklinus baseino pastato patalpas, iš jų privatus partneris per metus uždirbs 268385,04 Eur su PVM pajamų. Didžioji dalis prielaidų, prognozuojant apsilankymų skaičių, buvo daroma remiantis Rokiškio baseino duomenimis, nes šis baseinas yra beveik identiškas investiciniame projekte nagrinėjamam Molėtų baseinui. Prognozuojant apsilankymų skaičių Molėtų baseine, buvo imami Rokiškio baseino lankomumo duomenys iki pandeminio laikotarpio bei pritaikomi Molėtų rajono savivaldybei pagal demografinę situaciją. Įvertinus tai, kad Molėtų rajono savivaldybė gyventojų skaičiumi yra mažesnė už Rokiškio rajono savivaldybę, yra realu, jog per metus Molėtų baseine apsilankys 45 000 unikalūs klientai. Šie unikalūs klientai skaičiavimuose yra skirstomi į komercinius ir nekomercinius. Remiantis kitų Lietuvos baseinų finansiniais duomenimis, prognozuojama, jog vieno apsilankymo vidutinė kaina komerciniam klientui – 7 Eur., nekomerciniam klientui – 3,5 Eur (numatoma įpareigoti koncesininką suteikti ne mažiau kaip 50 proc. nuolaidą remtiniems asmenims). Darant prielaidą, jog nekomercinių klientų dalis sudarys 20 proc., o komercinių klientų dalis – 80 proc. nuo visų klientų, gaunama, jog per metus iš baseino bus uždirbama apie 177660,00 Eur su PVM pajamų. Pajamų prognozės patikimumui patikrinti buvo išvesta vidutinė svertinė apsilankymo kaina (pajamos gautos iš visų klientų padalinta iš apsilankymų skaičiaus), kuri remiantis kitų Lietuvos baseinų patirtimi, svyruoja nuo 5 iki 6 Eur, o šio projekto atveju – 6,3 Eur. Taip pat, didelė dalis visų pajamų (84 000 Eur) bus gaunama iš sporto salės paslaugų teikimo. Remiantis kitų sporto klubų patirtimi, per metus bus parduodama 200 vnt. abonementų, kurių kaina sieks 420 Eur.(vidutinė metinio abonemento kaina Molėtų rajono savivaldybėje) Likusioji dalis pajamų bus gaunama iš kavinės patalpų nuomos. Manoma, jog maitinimo paslaugų pats operatorius neteiks, todėl techniniame projekte numatytas maitinimo paslaugoms teikti patalpas (80,06 kv.m) išnuomos už vidutinį Molėtų rajono savivaldybėje vyraujantį komercinių patalpų mokestį - 7 Eur už kv.m. per mėnesį.

4.3.3.1. lentelė. Pajamos iš baseino užimtumo veiklos

Pajamos iš patalpų nuomos	
Kavinės patalpų plotas	*80,06*
Nuomos kaina už kv.m.	*7,00*
Metinės pajamos iš patalpų nuomos	**6725,04**
Pajamos iš sporto salės	
Parduotų metinių abonementų skaičius	*200,00*
Metinio abonemento kaina	*420,00*
Vidutinė svertinė apsilankymo kaina	*2,92*
Metinės pajamos iš sporto salės	**84000,00**
Pajamos iš baseino veiklos	
Apsilankymų skaičius	*45000*
Iš jų nemokami apsilankymai	*-16800*
Mokamų apsilankymų skaičius	*28200*
Iš jų komerciniai klientai, proc.	*80,00*
Iš jų nekomerciniai klientai	*20,00*
Vidutinė apsilankymo kaina, kom. klientai	*7,00*
Vidutinė apsilankymo kaina, nekom. klientai	*3,50*
Pajamos iš visų klientų	*252000,00*

Vidutinė svertinė apsilankymo kaina	*5,60*
Metinės pajamos iš baseino veiklos	**177660**
Iš viso pajamų su PVM	**268385,04**
Iš viso pajamų be PVM	**221805,82**

Šaltinis – sudaryta autorių

Tikėtina, kad pandeminiu laikotarpiu ir kelerius pirmuosius veiklos metus baseino komplekso užimtumas bus mažesnis (nei prognozuojant pagal 2019 m. analogiškų objektų rezultatus), todėl atitinkamai baseino pajamoms pritaikyti konversijos koeficientai – pirmiesiems veiklos metams – 0,8, antriesiems – 0,9, sekantiems veiklos metams – 1.

Teniso kortų užimtumo veikla. Savivaldybei siekiant sumažinti mėnesinį koncesijos mokestį, numatoma privačiam subjektui perduoti valdyti ir kitą valdomą sporto infrastruktūrą. Viena iš jų, padelio bei teniso kortai, kurie sezono metu, numatoma, jog uždirbs 31752 Eur su PVM pajamų. Savivaldybės poreikis viešosioms paslaugoms per metus yra 600 val. (50 val. Per savaitę, 12 savaičių per metus), šios paslaugos turės būti suteiktos nemokamai. Remiantis lauko teniso bei padelio sezoniškumu bei turima patirtimi, numatoma, jog per metus vidutiniškai tenisą lauke galima žaisti 150 dienų, padelį – 180 dienų. Vidutiniškai per dieną šiais kortais galima naudotis 12 valandų. Kaina už padelio bei teniso aikštyną yra nustatyta remiantis Utenos apskrities teniso bei padelio kortų rinkos analize.

4.3.3.2. lentelė. Pajamos iš teniso kortų užimtumo veiklos

Pajamos iš teniso kortų veiklos	
Sezono dienų skaičius - lauko tenisas	*150,00*
Sezono dienų skaičius -padelis	*180,00*
Vidutinis darbo laikas per dieną	*12,00*
Kortų skaičius	*2,00*
Maksimalus nuomos potencialas - tenisas, val.	*3600,00*
Maksimalus nuomos potencialas - padelis, val.	*4320,00*
Savivaldybės poreikis - tenisas	*600,00*
Savivaldybės poreikis - padelis	*0,00*
Teniso kortų kaina, Eur	*9,00*
Padelio kortų kaina, Eur	*6,00*
Galimas užimtumas, proc.	*60,00*
Pajamos iš teniso kortų veiklos su PVM	**31752,0**
Iš viso pajamų be PVM	**26241,32**

Šaltinis – sudaryta autorių

Apibendrinant, numatoma, jog perleidus privačiam partneriui valdyti baseino, teniso bei padelio kortų infrastruktūros objektus, partneris per metus uždirbs **248047,1** Eur be PVM pajamų pradedant trečiaisiais projekto vykdymo metais. Detalūs pajamų skaičiavimai pateikiami SNA skaičiuoklėje.

4.3.4. Veiklos išlaidos

Projekto veiklos išlaidos – išlaidos, kurios patiriamos eksploatuojant IP įgyvendinimo metu sukurtą turtą viešajai paslaugai teikti. Būtina paminėti, jog iki Projekto pradžios nėra patiriamų išlaidų susijusių su baseino bei teniso ir padelio kortais, todėl projekto išlaidų atskaitos taškas yra 0.

Pristačius baseino korpusą, veiklos sąnaudos padidės, lyginant su dabartine situacija.

Elektros energijos sąnaudos. Pradėjus eksploatuoti baseiną, bus patiriamos elektros energijos išlaidos. Techniniame projekte numatyta, jog elektros energijos sąnaudos baseino pastatui sieks 1 130 MWh per metus, tačiau šis skaičius atrodo nerealus esamai situacijai, todėl skaičiavimose bus naudojamas identiško baseino Rokiškyje sunaudojamų elektros sąnaudų kiekis. Darant šią prielaidą, Molėtų baseine bus sunaudojama 430 MWh elektros per metus, kas naudojant standartinį įkainį, sudarys **54 017** Eur išlaidų per metus. Elektros energijos sąnaudų padidėjimas fiksuojamas SNA skaičiuoklės D.1.3 eilutėje.

Vandens tiekimas ir nuotekų valymas. Baseino eksploatacijai numatoma, kad reikės 3 400 m^3 šalto vandens, kas UAB „Molėtų vanduo“ įkainiais sudarys **4 386** Eur išlaidų per metus. Šios išlaidos fiksuojamos SNA skaičiuoklės „Kitų išlaidų“ eilutėje.

Šildymas ir vėdinimas. Įrengus baseiną, numatoma, jog baseino patalpoms apšildyti bei išvėdinti bus sunaudojama 692 MWh elektros energijos per metus, kas sąlygos **38 060** Eur papildomų išlaidų per metus. Ši išlaidų suma buvo apskaičiuota remiantis jau veikiančio Rokiškio baseino duomenimis.

Infrastruktūros palaikymo išlaidos. Įrengus baseino pastatą, draudimo išlaidos padidėtų **883** Eur per metus (4 416 225 Eur pastato vertė*0,02 proc.). Infrastruktūros geros būklės palaikymui numatoma 5 pirmus metus skirti po 0,2 proc. nuo pastato vertės, likusius metus norma iškils iki 0,3 proc. nuo pastato vertės per metus. Naudojant šias normas, gaunama, jog infrastruktūros geros būklės palaikymui pirmus 5 metus bus skiriama po **8 833** Eur per metus, sekančius metus šios išlaidos sieks po **13248,7** Eur per metus. Atitinkamai teniso bei padelio kortų infrastruktūros būklės palaikymui numatoma, jog bus skiriama po **564** Eur per metus.

Darbo užmokestis. Įrengus baseiną, numatoma, jog bus reikalingi šių profesijų atstovai: vadovas, ūkvedys, biuro administratorius, sporto renginių organizatorius, valytojas, klientų administratorius, pastato inžinierius, instruktorius gelbėtojas, sporto salės darbuotojas, plaukimo mokytojas bei buhalteris. Apskačiuojant šių profesijų atstovų potencialius atlyginimus, buvo naudojamas statistinis vidutinis atlyginimas Lietuvos Respublikoje 2020 m (1 566,4 Eur) bei kiekvienai profesijai pritaikomas atlyginimo koeficientas, pavyzdžiui, vadovo atlyginimui buvo taikomas 1,3 dydžio koeficientas, kuomet valytojui taikomas 0,6 atlyginimo koeficientas. Detali atlyginimų informacija pateikiama 4.3.4.1. lentelėje. Etatų skaičiaus pasirinkimas grindžiamas Rokiškio baseine įdarbintų etatų skaičiumi (įdarbinti 26 etatai) ir papildomai įvertinant tai, kad, skirtingai nei biudžetinėje įstaigoje, privatus partneris sieks maksimaliai optimizuoti etatų skaičių, o kai kurioms funkcijoms vykdyti galės pasitelkti ir subtiekėjus.

4.3.4.1. lentelė. Darbo užmokesčio išlaidos baseino eksploatacijai

Baseino darbuoojų poreikis	Etatų skaičius	VDU	Atlyginimo koeficientas	Suma per metus
Vadovas	1	1566,4	1,3	24435,84
Ūkvedys	1	1566,4	1	18796,8
Biuro administratorius	0,75	1566,4	1	14097,6
Sporto renginių organizatorius	1	1566,4	1	18796,8
Valytojas	2	1566,4	0,6	22556,16
Klientų administratorius	2	1566,4	1	37593,6
Pastato inžinierius	0,5	1566,4	1,2	11278,08
Instruktorius-gelbėtojas	2	1566,4	1	37593,6
Sporto salės darbuotojas	0,75	1566,4	1	14097,6
Plaukimo mokytojas	1	1566,4	1	18796,8
Buhalteris	0,75	1566,4	1,2	16917,12

Šaltinis – sudaryta autorių

Taip pat, perėmus valdyti teniso bei padelio kortus, numatoma, jog koncesininkas samdys vieną trenerio etatą, kuris sąlygos 18 796,8 Eur papildomų išlaidų per metus. Taigi, po projekto įgyvendinimo, pradėjus eksploatuoti baseiną, darbuotojų išlaikymo išlaidos sieks **253756,8** Eur per metus.

Kitos išlaidos. Numatoma, kad kitų išlaidų (cheminės medžiagos, įrenginių aptarnavimas, internetinis ryšys, valymo priemonės, rinkodaros išlaidos, higienos priemonių krepšelis, komunalinių atliekų tvarkymas, nuotekos bei teniso kortų priežiūra) dalis sieks **32000** Eur per metus (žiūrėti SNA priedą).

Numatoma, kad, pradėjus eksploatuoti baseiną, veiklos išlaidos sieks **429708 Eur** per metus. Detalūs išlaidų skaičiavimai pateikiami SNA skaičiuoklėje. Atkreipiamas dėmesys, jog alternatyvos *Baseino koncesija* atveju, nebus patiriamos teniso trenerio darbo užmokesčio, teniso kortų priežiūros bei infrastruktūros būklės palaikymo išlaidos, todėl bendra veiklos išlaidų suma siektų **409347** Eur per metus.

Mokinių pavežėjimas. Mokinių pavežėjimo išlaidas iki baseino ir atgal į mokyklą organizuos švietimo įstaigos, o išlaidas netiesiogiai patirs savivaldybė. Investicinio projekto rengimo etape dėl maršrutų, vaikų skaičiaus informacijos stokos daroma prielaida, kad 1 mokinio pavežėjimo pirmyn ir atgal savikaina sudarys 1,5 Eur. Vertinant unikalių apsilankymų skaičių, kuris sudaro 16800 apsilankymų, pavežėjimo sąnaudos per metus sieks **25200** Eur. Pažymėtina, kad šios išlaidos VPSP skaičiuoklėje neatvaiduojamos.

4.3.5. Mokesčiai

Projekto mokesčiai. Tai piniginiai srautai, kurie atsiranda dėl investicinio projekto veiklų įgyvendinimo. PVM neapmokestinamos **pelno nesiekiančių juridinių asmenų** teikiamos su kūno kultūra ir sportu susijusios paslaugos. Su kūno kultūra ir sportu susijusiomis paslaugomis šiame straipsnyje laikoma:

1) teisės dalyvauti kūno kultūros arba sporto renginyje suteikimas. Šio punkto nuostatos netaikomos bilietų į kūno kultūros arba sporto renginius pardavimui;

2) paslaugos, teikiamos kūno kultūros ir sporto dalyviams, tiesiogiai susijusios su jų dalyvavimu, t. y. teisės naudotis kūno kultūrai ir sportui pritaikytomis patalpomis, teritorijomis ir (arba) inventoriumi suteikimas, kūno kultūros ir sporto dalyvių treniravimo ir kitos panašios paslaugos. Prie tokių paslaugų nepriskiriamos apgyvendinimo, maitinimo ir vežimo paslaugos.

Nesant duomenų, ar sporto infrastruktūros operatorius bus pelno siekianti ar nesiekianti organizacija, visi projekto pajamų, išlaidų ir investicijų srautai **apskaitomi be PVM**

4.3.6. Finansavimas

Investicijų projekto įgyvendinimui reikalingas projekto finansavimas skirstomas į šias grupes:

- finansavimas iš ES struktūrinės paramos ir kitų negrąžintiną paramą teikiančių fondų, organizacijų, institucijų;
- viešasis įnašas – tai lėšos, kurių kilmė – valstybės ir (arba) savivaldybių biudžetai bei kiti viešųjų lėšų šaltiniai, tikslingai suplanuoti investicijų projektui įgyvendinti;
- privatus įnašas – tai privačios kilmės lėšos, kurias galima numatyti investicijų projekte, kai projekto organizacijoje yra bent vienas privatus subjektas.
- kiti šaltiniai – tai investicijų projekto įgyvendinimui skolintos lėšos.

Remiantis vertinamos alternatyvos aprašymu, projekto investicijas numato užtikrinti privatus subjektas. Atitinkamai numatoma, jog 100 proc. investicijų sudarys privataus subjekto nuosavos lėšos.

4.4. FINANSINIAI RODIKLIAI

Viešosioms paslaugoms būdinga tai, kad investavimas siekiant pagerinti viešosios paslaugos kokybinius parametrus lemia viešojo finansavimo poreikio padidėjimą pasibaigus projekto investicijų laikotarpiui. Dėl šios priežasties svarbu įvertinti, ar projekto savininkas yra pajėgus finansuoti projektą ir užtikrinti projekto tęstinumą.

4.4.1. Investicijų finansiniai rodikliai

Investicijų finansinė grynoji dabartinė vertė skaičiuojama siekiant įvertinti planuojamų investicijų naudą šiandien, t. y. grynoji dabartinė vertė parodo, ar verta investuoti į projektą. Iš viso atliekant sąnaudų ir naudos analizę, vertinamos trys grynosios dabartinės vertės reikšmės, ir pirmoji iš jų – investicijų finansinė grynoji dabartinė vertė (FGDV). Investicijų FGDV parodo, kokią finansinę naudą padeda gauti projekto investicijos per ataskaitinį laikotarpį ir kiek ši nauda verta šiandien. Jei investicijų FGDV < 0, tai reiškia, kad diskontuoti projekto grynųjų pajamų srautai nepadengia diskontuotų investicijų ir projektas per ataskaitinį laikotarpį finansiškai neatsiperka. Kai investicijų FGDV < 0, įgyvendinant projektą finansinė nauda nebus gauta. Esant teigiamai investicijų FGDV reikšmei, diskontuoti grynųjų pajamų srautai padengia diskontuotas investicijas, todėl projektas yra finansiškai patrauklus investuotojams. Kitaip tariant, jeigu investicijų FGDV teigiama, vadinasi, investicija atsipirks, projekto finansinė nauda padengs investuotų lėšų sumą.

Investicijų finansinė vidinė grąžos norma (FVGN) yra antrasis finansinės analizės rodiklis, vertinamas kartu su investicijų FGDV. Esant labai neigiamai investicijų FGDV, investicijų FVGN dažniausiai neskaičiuojama. Jeigu apskaičiuota investicijų FVGN didesnė už rinkoje esančią vidutinę palūkanų normą, vadinasi, projekto sukuriama finansinė nauda didesnė už lėšų projektui įgyvendinti skolinimosi išlaidas.

Jei iš projekto gaunama pajamų, turi būti paskaičiuotas finansinis naudos ir išlaidų santykį (FNIS). Kadangi abiejų alternatyvų atveju projektai pajamų negeneruos, tai šis rodiklis nebus skaičiuojamas.

Skaičiuojant FGDV gautas pinigų srautas yra diskontuojamas 4 proc. diskonto norma. Lietuvoje įgyvendinamiems investicijų projektams finansinė diskonto norma (FDN) turi būti nustatyta atskiru Finansų ministerijos priimtu teisės aktu. Tokiu atveju, atliekant finansinę analizę, reikėtų taikyti Finansų ministerijos nustatytą FDN. Tol, kol valstybės lygmeniu FDN nenustatyta, finansinėje analizėje taikykite 4 proc. FDN.

Investicijų finansiniai rodikliai yra skaičiuojami remiantis Centrinės projekto valdymo agentūros (CPVA) rekomendacijomis (finansinių rodiklių skaičiuokle).

4.4.1.1. lentelė. Projekto įgyvendinimo alternatyvų finansinių rodiklių palyginimas

Eil.Nr.	Finansiniai rodikliai	Alternatyva *Baseino koncesija*	Alternatyva *Baseino ir teniso kortų koncesija*	Išvados
1.	FGDV(I)	-2 706 132	-2 640 755	Investicijų projekto alternatyvos yra finansiškai neatsiperkančios
2.	FVGN(I)	Nėra reikšmės	Nėra reikšmės	
3.	FNIS	0,47	0,51	
4.	Išvada dėl finansinio gyvybingumo	Taip	Taip	
5.	FGDV(K)	-2 776 820	-2 653 825	
6.	FVGN(K)	Nėra reikšmės	Nėra reikšmės	

Šaltinis - sudaryta autorių

Atlikus alternatyvų skaičiavimus, paaiškėjo, kad alternatyvos turi neigiamą finansinę grynąją dabartinę vertę ir investicijoms ir yra finansiškai neatsiperkančios. Lyginant visas alternatyvas, Baseino ir teniso kortų koncesija turi mažiausiai neigiamas FGDV(I) bei FGDV(K) reikšmes dėl iš sporto infrastruktūros gaunamų pajamų.

4.4.2. Išvada dėl finansinio gyvybingumo

Projekto finansinis gyvybingumas vertinamas nagrinėjant projekto pajamas bei visas, su projektu susijusias veiklos išlaidas. Siekiant, kad projektas būtų gyvybingas, per visą projekto ataskaitinį laikotarpį sukauptas grynųjų pinigų srautas turi būti ne neigiamas. Projekto sukauptasis grynųjų pinigų srautas parodo, kaip projekto ataskaitiniu laikotarpiu numatomos įplaukos padengs išlaidas atitinkamu laikotarpiu. Kaupiant pinigų srautus kiekvienų metų pinigų likučiai perkeliami į paskesnius metus. Pagal sukauptąjį grynųjų pinigų srautą sprendžiama, ar įgyvendinant projektą pajėgiama užtikrinti reikalingus pinigų srautus per visą ataskaitinį laikotarpį. Šio projekto kontekste projektui negeneruojant tokių pajamų, jog uždirbamos pajamos padengtų koncesininko patiriamas išlaidas, jo finansinis srautas turės būti finansuojamas privataus partnerio lėšomis.

4.4.3. Kapitalo finansiniai rodikliai

Kapitalo finansinė grynoji dabartinė vertė (FGDV(K)) atskleidžia, kokią finansinę naudą per ataskaitinį laikotarpį sukuria jo savininko investuotas kapitalas. Kai investicijų projektą planuojama įgyvendinti viešajame sektoriuje ir projekto organizaciją sudaro viešojo sektoriaus subjektai, projekto savininkas yra Lietuvos valstybė, kadangi prie projekto įgyvendinimo prisidedama biudžeto lėšomis. Jei FGDV(K) < 0, projekto savininkui finansiškai nėra naudinga vykdyti projektą, nes projekto generuojami diskontuoti pinigų srautai nepadengia savininko įnašo. Esant teigiamai FGDV(K) reikšmei, projekto savininkui naudinga įgyvendinti projektą, nes projekto pinigų srautai padengia į projektą investuotą kapitalą. FVGN(K) skaičiuojama kaip antrasis rodiklis. Jeigu FVGN(K) didesnė už rinkoje esančią palūkanų normą, vadinasi, projektas duos didesnę naudą už kapitalo skolinimosi išlaidas.

Projekto alternatyvų FGDV(K) rodikliai yra neigiami. Tai rodo, kad projekto savininkui nėra finansiškai naudinga įgyvendinti investicijų projektą, nes investicijų projekto pinigų srautai nepadengia į projektą investuotų sumų nepasiant skirtingų alternatyvų. Projekto FVGN(K) rodikliai yra labai maži, todėl laikoma, kad jie neturi reikšmės.

<u>Apibendrinimas.</u> Neigiami investicijų grynosios dabartinės vertės ir investicijų vidinės grąžos normos rodikliai rodo, kad investicijų projektas yra finansiškai neatsiperkantis. Tai yra normali viešosios sporto ir sveikatingumo infrastruktūros projektų praktika, kadangi viešosios sporto ir sveikatingumo infrastruktūros projektų nauda patiriama per socialinę - ekonominę, o ne finansinę naudą, nes kitokiu atveju projektas turėtų būti įgyvendinamas kaip pelno siekianti ūkinė komercinė veikla. Numatomas įgyvendinti projektas yra finansiškai gyvybingas, tai yra numatomi pinigų srautai dengia einamąsias išlaidas. Lyginant dviejų alternatyvų finansinio gyvybingumo bei kapitalo rodiklius, alternatyvos „Baseino ir teniso kortų koncesijos“ rodikliai yra mažiausiai neigiami, todėl finansiškai savivaldybei labiausiai apsimoka plėtoti šią alternatyvą.

5. EKONOMINĖ ANALIZĖ

Socialinė-ekonominė analizė įvertina projekto indėlį regiono ar visos šalies ekonominei gerovei.

Kaip jau buvo paminėta kituose investicijų skyriuose, socialinė ekonominė nauda investicijų į neformaliojo švietimo infrastruktūrą ir aplinkos modernizavimą atveju yra pagrindinė viešųjų investicijų projektų nauda. Atsižvelgiant į socialinės ekonominės naudos vertinimo rodiklius, bus įvertinta pasirinkta alternatyva ir nurodyti rodikliai, kuriais remiantis bus nustatyta, ar investicijų projekto įgyvendinimas sukuria didesnę naudą nei patiriami kaštai.

5.1. RINKOS KAINŲ PAVERTIMAS Į EKONOMINES

Finansinėje analizėje apskaičiuotų pinigų srautų vertę paprastai veikia netobula konkurencinė, mokestinė aplinka ir kiti veiksniai, dėl kurių pasireiškimo finansinėje analizėje įvertinti pinigų srautai neatspindi tikrosios pinigų vertės. Projekto finansinius pinigų srautus paversti ekonominiais padeda konversijos koeficientai. Konversijos koeficientas (angl. *conversion factor*) – koeficientas, naudojamas pakoreguoti stebimas kainas, kai jos neatitinka išteklių ir produkcijos tikrų socialinių alternatyviųjų sąnaudų. Šie koeficientai įtraukti į skaičiuoklę, todėl perskaičiavimai atliekami automatiškai.

5.2. SOCIALINĖ DISKONTO NORMA

Socialiniams ekonominiams rodikliams apskaičiuoti naudojama socialinė diskonto norma. Socialinė diskonto norma (SDN) atskleidžia visuomenės požiūrį į ateities naudą ir sąnaudas, parodo visuomenės pasiryžimą atidėti vartojimą šiandien dėl vartojimo rytoj (ateityje). Socialinės ekonominės naudos vertinimo metu naudojama socialinė diskonto norma skiriasi nuo finansinėje analizėje naudojamos diskonto normos ir lygi **5,0 proc**.

5.3. IŠORINIO POVEIKIO NUSTATYMAS

Nustatant išorinį poveikį, įvertinama IP sukuriama ekonominė-socialinė nauda (žala).

Išorinio poveikio įvertinimas – projekto sukuriamų rezultatų (naudos ir žalos) nustatymas. Siekiant tinkamai palyginti išorinį visų projekto alternatyvų įgyvendinimo poveikį, numatoma įvertinti kriterijus, jų tikėtiną mastą ir galimą socialinę-ekonominę vertę. Poveikio komponentai nustatomi vadovaujantis „K*onversijos koeficientų apskaičiavimo ir socialinio – ekonominio poveikio (naudos/žalos) vertinimo metodika",* patvirtinta viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus 2019 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. 2019/8-1.

Projektu „Molėtų KKSC pastato rekonstravimo, pristatant baseino korpusą, investicijų projektas" būtų pasiekta **socialinė-ekonominė** nauda, kuri yra detalizuojama toliau pateikiamose lentelėse.

5.3.1. lentelė. Projektui taikomi naudos komponentai

Projekto tipas	Taikomi žalos (naudos) komponentai
Pagrindinis ekonominės veiklos sektoriaus projektų tipas – investicijos į sporto ir laisvalaikio paslaugų infrastruktūrą. Papildomas ekonominės veiklos sektoriaus projekto tipas – investicijos į neformaliojo švietimo infrastruktūrą bei aplinkos modernizavimą.	**Pasiryžimas sumokėti už padidėjusį neformaliojo švietimo paslaugų prieinamumą ir pagerėjusią kokybę (išvengtos auklės samdymo sąnaudos)**
	Pasiryžimas sumokėti už padidėjusį neformaliojo švietimo paslaugų prieinamumą (laiko sąnaudos)

Šaltinis - sudaryta autorių

Siekiant tinkamai palyginti išorinį projekto įgyvendinimo poveikį, numatoma įvertinti lentelėje pateiktus kriterijus, jų tikėtiną mastą ir galimą finansinę-ekonominę vertę. Poveikio komponentai nustatomi vadovaujantis „Konversijos koeficientų apskaičiavimo ir socialinio – ekonominio poveikio (naudos/žalos) vertinimo metodika" rekomendacijomis. Atitinkamai pateikiami nustatytų socialinio ekonominio poveikio kriterijų ekonominiai įvertinimai.

5.3.2. lentelė. Pasirinktų kriterijų masto ir finansinės-ekonominės vertės vertinimas

Kriteijus	Kriterijaus taikymo prielaida
1.Išvengtos auklės samdymo išlaidos	Jei investicinis projektas apima infrastruktūrą, skirtą teikti popamokines paslaugas vaikams, pasiryžimas sumokėti gali būti apskaičiuojamas kaip dėl vaikų dalyvavimo popamokinėje veikloje išvengtos vaiko priežiūros paslaugų, už kurias tėvai turi mokėti, kad jiems dirbant po pamokų būtų pasirūpinta jų vaikais, sąnaudos. Remiantis Konversijos koeficientų apskaičiavimo ir socialinio-ekonominio poveikio (naudos/žalos) vertinimo metodikos 5-6 priedu, numatoma, jog vienos valandos vertė, kuomet vaikas dalyvauja užsiėmime (išvengiamos išlaidos auklei) 2023 m sieks 3,36 Eur. Skirtingų alternatyvų atvejais bus sukuriama skirtinga ekonominė – socialinė nauda. Didžiausia socialinė – ekonominė nauda bus sukuriama baseino ir teniso kortų alternatyvos atveju, kadangi joje vykstančių užsiėmimų metu vienu metu gali dalyvauti daugiausiai vaikų. Socialinė – ekonominė veikla, kuriama teniso aikštyne, apskaičiuojama dauginant savivaldybės poreikio valandas iš vienu metu aikštelėje galinčių sportuoti vaikų skaičiaus ir padauginama iš konversijos koeficiento (3,36 Eur. 2023m). Skaičiuojant socialinę - ekonominę naudą, sukuriamą baseino, buvo daroma prielaida, jog per metus neformaliojo ugdymo užsiėmimuose baseine bus 16800 unikalių moksleivių apsilankymų. Skaičiuojant ekonominę – socialinę naudą, šis skaičius buvo padaugintas iš vieno apsilankymo trukmės, kuri vidutiniškai bus 2h. bei padauginama iš konversijos koeficiento. Apsilankymo trukmės bei apsilankiusiųjų dalyvių skaičiaus prielaida buvo daroma atsižvelgiant į Rokiškio baseino lankomumo skaičius: 2019 m. Rokiškio baseine apsilankė 19883 asmenys, dalyvavę neformalaus ugdymo veikloje bei vidutiniškai ten praleisdavo po dvi valandas. Detalūs skaičiavimai pateikiami Sąnaudų ir naudos analizės lentelės (skaičiuoklėje) prielaidose.
2.Pasiryžimas sumokėti už padidėjusį neformaliojo švietimo paslaugų prieinamumą	Investicijų į neformaliojo švietimo infrastruktūrą nauda pasireiškia įvairiems šios infrastruktūros naudotojams: tiek suaugusiesiems (kuriems aktualus, pavyzdžiui, daugiafunkcinių centrų, skirtų kultūrinėms, sveikatingumo skatinimo ir pan. veikloms vykdyti, steigimas), tiek vaikams (kuriems aktualus, pavyzdžiui, popamokinės veiklos centrų įkūrimas). Investicinis projektas dalinai yra orientuotas į suaugusiųjų reikmėms skirtą infrastruktūrą, tad pasiryžimas sumokėti prilygintinas visoms kelionės, reikalingos pasiekti infrastruktūroje teikiamas paslaugas, sąnaudoms. Remiantis Konversijos koeficientų apskaičiavimo ir socialinio-ekonominio poveikio (naudos/žalos) vertinimo metodikos 5-6 priedu, pasiryžimo sumokėti už padidėjusį neformaliojo švietimo paslaugų prieinamumą (laiko vertė ne darbo reikalais vykstantiems keleiviams) konversijos koeficientas 2023 metais sieks 4,61 Eur. Skaičiuojant baseino sukuriamą socialinę – ekonominę naudą, iš bendrojo apsilankiusiųjų žmonių skaičiaus baseine per metus (45000 unikalių klientų) buvo atimamas neformaliame ugdyme dalyvaujančių vaikų unikalių apsilankymų skaičius (16800 unikalių apsilankymų). Preziumuojama, kad baseino atidarymas leis išvengti kelionės pirmyn – atgal laiko sąnaudų į galimas alternatyvias vietas (pvz. Utenos, Vilniaus, Širvintų miestų baseinai) ir šis laiko sutaupymas sudarys 2 val. Ekonominė šio komponento nauda 2024 m. sudaro 267 900 Eur ir kinta priklausomai nuo konversijos koeficiento įverčio. Skaičiuojant apsilankiusiųjų teniso kortuose skaičių, bendras teniso kortų bei padelio potencialus laikas buvo dauginamas iš potencialaus užimtumo bei iš gautų rezultatų atimamas savivaldybės poreikis. Taip pat, kaip ir skaičiuojant baseino socialinę-ekonominę naudą, ekonominės naudos skaičiavimui naudojamas švietimo ir mokslo srities pasiryžimo sumokėti už padidėjusį neformaliojo švietimo paslaugų prieinamumą (laiko vertė ne darbo reikalais vykstantiems keleiviams komponentas. Molėtuose veikiančių teniso kortų prieinamumas leis išvengti kelionės pirmyn – atgal laiko sąnaudų į galimas alternatyvias vietas (pvz. Utenos, Vilniaus teniso aikštynai) ir šis laiko sutaupymas sudarys 2 val. Apskaičiuojant ekonominę naudą, nustatomas unikalių apsilankymų skaičius bendrą metinį nuomos valandų skaičių padalinant iš vidutinės apsilankymo trukmės 1,5 val. Ir padauginant iš vidutinio lankytojų skaičiaus vienu metu aikštelėje, kuris lygus 3,5 (padėlį vienu metu žaidžia 4 žaidėjai, tenisą įprastai vienu metu žaidžia 2 arba 4 žaidėjai). Ekonominė šio komponento nauda 2024 m. sudaro 92 036 Eur ir kinta priklausomai nuo konversijos koeficiento įverčio Detalūs skaičiavimai pateikiami SNA skaičiuoklėje, skiltyje A1-A3 Ekonominė nauda.

Šaltinis - sudaryta autorių

5.4. EKONOMINIAI RODIKLIAI

Šioje dalyje įvertinami pagrindiniai socialinės –ekonominės analizės rezultatai: EGDV rodiklis, EVGN rodiklis ir ENIS rodiklis.

5.4.1. EGDV rodiklis

Ekonominė grynoji dabartinė vertė (EGDV) parodo, kokia socialinė ekonominė nauda projektu bus sukurta išorinėje projekto aplinkoje. Jei EDGV < 0, projekto sukuriama diskontuota nauda nepadengia diskontuotų sąnaudų, todėl toks projektas neturėtų būti įgyvendinamas. Esant EGDV > 0, projektu kuriama pridėtinė vertė visuomenei ir jo įgyvendinimo galimybės turi būti nagrinėjamos ir lyginamos su projekto įgyvendinimo išlaidomis. Taigi, socialiniu ekonominiu požiūriu IP yra pagrįstas, jei jo EGDV yra teigiama.

5.4.1.1. lentelė. Projekto įgyvendinimo alternatyvų ekonominių rodiklių palyginimas

Eil. Nr.	Rodiklis	Alternatyva *Baseino koncesija*	Alternatyva *Baseino ir teniso kortų koncesija*	Išvados
1.	EGDV	533 090,22 Eur	1 751 398,39 Eur	Investicijų projekto įgyvendinimas socialiniu ekonominiu požiūriu yra atsiperkantis

Šaltinis - sudaryta autorių

Iš apskaičiuoto EGDV rodiklio matome, kad ekonominiu - socialiniu požiūriu projektu kuriama socialinė – ekonominė nauda II alternatyvos atveju yra didesnę, nei investicijos ir išlaidos. Lyginant abi nagrinėjamas alternatyvas, *Baseino ir teniso kortų koncesija* kuria didesnę ekonominę-socialinę naudą.

Pažymėtina, kad apskaičiuojant socialinės – ekonominės naudos rodiklius, į investicijų kainą įtraukiami tik baseino pastato patalpų įrengimo kaštai. Perskaičiavus EGDV visoms investicijoms ir įtraukaniant I etapo statybos darbus – 5 269 338,22 Eur (žiūrėti *3 skyrių*) – pirmosios alternatyvos atveju EGDV tampa (-4 736 248 Eur), o antrosios alternatyvos atveju tampa (-3 517 939,83 Eur).

Priimant sprendimą dėl projekto ekonominio pagrįstumo turėtų būti atsižvelgiama į tai, kad pagrindinis sprendimas – baseino statyba, jau priimtas ir įgyvendinamas. Šio projekto apimtyje nagrinėjamas baseino ir teniso kortų operavimo modelis parodo, kad baseino ir teniso kortų išlaikymo išlaidos bus mažesnės už sukuriamą ekonominę naudą, kuri apskaičiuojama įvertinant vartotojų srautus ir taikant ekonominius įverčius. Ekonominės naudos skaičiavimuose dėl neapibrėžtumo neskaičiuojamas mirtingumo rodiklio sumažėjimas (pvz. dėl išmokus plaukti išvengiami ekonominiai mirtingumo nuostoliai), be to ekonominės naudos skaičiavimuose neatsižvelgiama į gaunamas pajamas iš vartotojų bei savivaldybei suteikiamas nemokamas paslaugas.

5.4.2. EVGN rodiklis

Ekonominė vidinė grąžos norma (EVGN) – tai diskonto norma, kuriai esant EGDV yra lygi nuliui. Kadangi skaičiuojant EGDV grynųjų pinigų srautai yra taip pat diskontuojami, apskaičiuotoji EVGN lyginama su SDN, pritaikyta EGDV apskaičiuoti. Žymią socialinę ekonominę naudą duodančio investicijų projekto EVGN turėtų būti didesnė nei pritaikyta socialinė diskonto norma.

5.4.2.1. lentelė. Projekto įgyvendinimo alternatyvų ekonominių rodiklių palyginimas

Eil. Nr.	Rodiklis	Alternatyva *Baseino koncesija*	Alternatyva *Baseino ir teniso kortų koncesija*	Išvados
1.	EVGN	14,09%	33,54%	Investicijų projekto įgyvendinimas socialiniu ekonominiu požiūriu yra atsiperkantis

Šaltinis - sudaryta autorių

Apskaičiuotos EVGN projekto alternatyvų atvejais yra neigiamos.

5.4.3. ENIS rodiklis

Ekonominis naudos ir sąnaudų santykis (ENIS) – svarbiausiasis socialinės ekonominės analizės rodiklis, atskleidžiantis, kiek kartų projekto sukuriama nauda viršija jam įgyvendinti reikalingas išlaidas. Apskaičiuojamas dalijant suminės ekonominės naudos grynąją dabartinę vertę iš suminės ekonominių išlaidų grynosios dabartinės vertės.

5.4.3.1. lentelė. Projekto įgyvendinimo alternatyvų ekonominių rodiklių palyginimas

Eil. Nr.	Rodiklis	Alternatyva *Baseino koncesija*	Alternatyva *Baseino ir teniso kortų koncesija*	Išvados
1.	ENIS	1,12	1,38	Investicijų projekto įgyvendinimas socialiniu ekonominiu požiūriu yra atsiperkantis

Šaltiis - sudaryta autorių

ENIS rodikliai visų alternatyvų atvejais yra didesnės už 1. Didžiausias rodiklis gaunamas *Baseino ir sporto infrastruktūros koncesijos* atveju.

5.4.4. Projekto įgyvendinimo alternatyvos pasirinkimas

Alternatyvos *Baseino ir teniso kortų koncesija* atveju, ekonominiai – socialiniai rodikliai yra geresni, **todėl ši alternatyva yra priimama kaip aktuali ir bus nagrinėjama sekančiuose skyriuose.**

6. JAUTRUMAS IR RIZIKOS

Rengiant IP yra prognozuojami projekto ateities finansiniai srautai, o prognozuojant bet kokius ateities parametrus tikėtinos prognozavimo klaidos ir netikslumai. Šių klaidų ir netikslumų priežastys gali apimti istorinių duomenų trūkumą, subjektyvių, neplanuotų ir (ar) objektyviai neidentifikuojamų veiksnių pasireiškimą įgyvendinant Projektą. Dėl šios priežasties, šioje IP dalyje įvertinama Projekto įgyvendinimo alternatyvos „*Baseino ir sporto infrastruktūros koncesija*“ vertinimo prielaidų tikėtinų pokyčių (prognozių paklaidų) įtaka apskaičiuotiems finansiniams bei ekonominiams rodikliams, taip pat įvertinamos su Projekto įgyvendinimu susijusios rizikos, jų priimtinumas bei galimos valdymo priemonės.

6.1. JAUTRUMO ANALIZĖ

Jautrumo analizė atskleidžia, kaip kiekvieno atskiro kintamojo pasikeitimas įtakoja analizuojamo IP rezultatus. Jautrumo analizę reikia atlikti atskirai keičiant prielaidas dėl kiekvieno kintamojo reikšmės ir stebint, kaip šis pasikeitimas įtakoja finansinius (FGDV(I), FVGN(I)) ir ekonominius (EGDV, EVGN) rodiklius.

Jautrumo analizės rezultatas yra kritinių kintamųjų ir jų lūžio taškų sąrašas, kritinių kintamųjų įtaka. Nurodytą sąrašą reikia sudaryti, atlikus visų kintamųjų jautrumo analizę. Kritiniais kintamaisiais laikomi kintamieji, kurių reikšmei pasikeitus 1%, projekto FGDV(I), FVGN(I), EGDV, EVGN pasikeičia daugiau nei 1 %.

Jautrumo analizė atliekama tik nustatytai optimaliausiai Projekto įgyvendinimo alternatyvai „Inžinerinių statinių techninių savybių gerinimas A technologija“. Jautrumo analizė atliekama tokiu eiliškumu:

1. Nustatomi kintamieji;
2. Eliminuojama kintamųjų tarpusavio priklausomybė;
3. Atliekama elastingumo analizė;
4. Nustatomi kritiniai kintamieji ir jų lūžio taškai.

6.1.1. Kintamųjų nustatymas

Jautrumo analizė leidžia identifikuoti pagrindinius Projekto kintamuosius, darančius didžiausią įtaką projekto rezultatams. Pastarieji skirstomi į tris grupes:

1. Bendruosius – bendrosios Projektui taikomo finansinio modelio prielaidos (Projekto ataskaitinis laikotarpis, finansinė diskonto norma, socialinė diskonto norma);

2. Tiesioginius – Projekto investicijų srautai, investicijų likutinė vertė, veiklos pajamos, veiklos ir finansinės išlaidos, mokesčiai, socialinio-ekonominio poveikio finansinė išraiška;

3. Specifinius – Projektui būdingi specifiniai rizikos veiksniai, susiję su Projekto specifine veikla ar jo įgyvendinimo ypatumais.

Projekto įgyvendinimo optimaliausios alternatyvos apimtyse aktualūs bendrieji kintamieji (finansinė diskonto norma; socialinė diskonto norma; Projekto ataskaitinis laikotarpis) ir tiesioginiai kintamieji (rangos darbai; projektavimo, techninės priežiūros ir kitos su investicijomis į ilgalaikį turtą susijusios paslaugos; reinvesticijos; investicijų likutinė vertė; elektros energijos išlaidos; infrastruktūros būklės palaikymo išlaidos; kitos išlaidos; ekonominės naudos faktoriai).

6.1.2. Tarpusavio priklausomybės nustatymas

Atskiri specifiniai kintamieji gali būti to paties tiesioginio kintamojo sudedamoji dalis, o tai gali sąlygoti jautrumo (scenarijų) analizės rezultatų iškraipymą. Dėl šios priežasties IP skaičiuoklėje atliekama visų tiesioginių kintamųjų, kuriems yra suteikta finansinė išraiška, elastingumo analizė, skaičiuojant atitinkamus rodiklius. Tai reiškia, kad jautrumo analizei atlikti buvo panaudotas visų projekto finansinių (finansiniams rodikliams) ir ekonominių lėšų (finansiniams ir ekonominiams rodikliams) kitimo vertinimas.

6.1.3. Elastingumo analizė

Elastingumo analizė parodo, kaip kiekvieno atskiro kintamojo pasikeitimas įtakoja IP rezultatus. Projekto atveju buvo atlikta skaičiuojamoji elastingumo analizė pasirenkant, kad atitinkamas kintamasis kis tokiais procentiniais dydžiais: -25%, -20%, -15%, -10%, -5%, -3%, -1%, 0%, 1%, 3%, 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, ir stebint šio pasikeitimo įtaką finansiniams (FGDV(I), FVGN(I)) ir ekonominiams (EGDV, EVGN) rodikliams.

Detalūs Elastingumo analizės rezultatai pateikiami SNA skaičiuoklės 5.2 darbalaukyje.

6.1.4. Kritiniai kintamieji

Aukščiau atlikta elastingumo analizė identifikavo 5 kritinius kintamuosius, kurių reikšmei padidėjus (sumažėjus) 1%, bent vieno finansinio ar ekonominio rodiklio reikšmė pakinta daugiau nei 1%. Nustatytiems kritiniams kintamiesiems taip pat paskaičiuojami lūžio taškai. Lūžio taškas – tai kritinio kintamojo reikšmė, kurią pasiekus EGDV tampa lygi nuliui, arba kitaip tariant, Projekto sukuriama socialinė-ekonominė nauda nesiekia minimalios priimtinos reikšmės, kuriai esant grynoji dabartinė projekto išlaidų vertė lygi sukuriamai naudai.

6.1.4.1. lentelė. Projekto alternatyvos kritiniai kintamieji ir jų lūžio taškai

	Pasirinktas kintamasis bei pokytis	(GDV)	(realiai)	Lūžio taškai (GDV)	Lūžio taškai (% nuo plano)
A.3.	Statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas ir kiti darbai	343 237	343 237	2 356 338	587%
A.4.	Įranga, įrenginiai ir kitas ilgalaikis turtas	120 801	120 801	2 115 564	1651%
A.5.	Projektavimo, techninės priežiūros ir kitos su investicijomis į ilgalaikį turtą (A.1.-A.4.) susijusios paslaugos	4 325	4 325	1 941 718	44797%
A.8.	Reinvesticijos	102 162	149 369	2 298 296	2150%
B.	Investicijų likutinė vertė	42 148	75 906	-1 979 584	-4797%
C.2.	Paslaugų suteikimo pajamos	2 694 722	3 654 165	-	-
D.1.2.	Darbo užmokesčio išlaidos	2 821 366	3 806 352	4 896 639	74%
D.1.3.	Elektros energijos išlaidos	600 577	810 249	2 497 487	316%
D.1.4.	Šildymo (išskyrus elektrą) išlaidos	423 166	570 900	2 363 239	458%
D.1.5.	Infrastruktūros būklės palaikymo išlaidos	143 735	198 357	2 450 353	1605%
D.1.6.	Kitos išlaidos	818 255	1 103 921	2 698 066	230%
H.1.1.	bendra SE naudos komponentų finansinė išraiška	6 394 017	9 546 071	4 642 619	-27%

Šaltinis - autorių analizė, remiantis CPVA pateikiama SNA skaičiuokle

6.2. SCENARIJŲ ANALIZĖ

Scenarijų analizė yra speciali jautrumo analizės forma. Standartinėje jautrumo analizėje buvo išnagrinėta kiekvieno atskiro kintamojo įtaka Projekto rodikliams.

Atliekant scenarijų analizę, įvertinama kritinių kintamųjų bendra įtaka finansiniams (FGDV(I), FVGN(I)) ir ekonominiams (EGDV, EVGN) rodikliams. Analizė atliekama esant tariamai pesimistinei ir tariamai optimistinei įvykių klostymosi eigai. Optimistinės ir pesimistinės reikšmės leidžia modeliuoti investicinio projekto rodiklius, tokiu būdu įvertinant bendrą investicinio projekto rizikingumą. Projekto finansiniai ir ekonominiai rodikliai paskaičiuoti kiekvienam kritinių kintamųjų reikšmių deriniui (scenarijui).

Optimalios alternatyvos atveju iš viso atliekama penkių galimų scenarijų analizė: 1) pesimistinis; 2) mažiau pesimistinis; 3) realus; 4) mažiau optimistinis, 5) optimistinis. Labiausiai tikėtina reikšmė yra prilyginta 100%, atitinkamai didesnė ar mažesnė už 100% reikšmė rodo tiesioginio kintamojo pokyčius atitinkamai į didesnę ar mažesnę pusę kiekvieno scenarijaus atveju (skaičiuoklėje prielaidos yra parenkamos automatiškai). Numatoma, kad daugiausiai prielaidos gali kisti +(-) 25 proc. Scenarijų analizės rezultatai pateikiami 6.2.1. lentelėje.

6.2.1. lentelė. Optimaliausios Projekto įgyvendinimo alternatyvos scenarijų analizė

Scenarijaus pavadinimas / Finansinis (ekonominis) rodiklis ir jo reikšmė	Pesimistinis	Mažiau pesimistinis	Realus	Mažiau optimistinis	Optimistinis
Finansinė grynoji dabartinė vertė investicijoms - FGDV(I)	-4 669 381	-3 452 206	-2 640 755	-1 829 305	-612 131
Finansinė vidinė grąžos norma	Nėra reikšmės	Nėra reikšmės	Nėra reikšmės	Nėra reikšmės	Nėra reikšmės

investicijoms - FVGN(I)					
Finansinė modifikuota vidinė grąžos norma investicijoms - FMVGN(I)	-100,00%	-100,00%	-100,00%	-100,00%	-13,14%
Ekonominė grynoji dabartinė vertė - EGDV	572 488	1 279 834	1 751 398	2 222 963	2 930 309
Ekonominė vidinė grąžos norma - EVGN	12,80%	24,12%	33,54%	45,36%	70,04%

Šaltinis - autorių analizė, remiantis CPVA pateikiama SNA skaičiuokle

Taigi, atlikta scenarijų analizė rodė, kad mažiausia pasiekiama EGDV reikšmė („Pesimistinis“ scenarijus) siekia 572 488 Eur, o didžiausia („Optimistinis“ scenarijus) – 2 930 309 Eur.

Detalūs scenarijų analizės rezultatai bei prielaidos pateikiami SNA skaičiuoklės 5.3 darbalaukyje.

6.3. KINTAMŲJŲ TIKIMYBĖS

Atliekant jautrumo ir scenarijų analizes, nebuvo atsižvelgiama į tikimybę, kad kintamasis tam tikra apimtimi gali paveikti Investicinio projekto rodiklius tikrovėje. Kitaip tariant, kintamojo reikšmės keitimas sąlyginiu procentiniu dydžiu nereiškia tikimybės, kad kintamasis pasikeis būtent tokiu dydžiu. Todėl kiekvienam kintamajam reikia nustatyti tikimybių skirstinį arba galimų kintamojo reikšmių ir kiekvienos reikšmės tikimybės sąrašą (grafiką).

Optimalios projekto alternatyvos atveju, remiantis Metodika, Investicinio projekto skaičiuoklėje kiekvienam tiesioginiam kintamajam pagal nutylėjimą parinktas labiausiai tikėtinas tikimybių skirstinys ir jo parametrų reikšmės.

6.4. RIZIKŲ VERTINIMAS

Rizikų vertinimas yra atliekamas šiuo eiliškumu:

1) nustatomas kiekvieno (tiesioginio) kintamojo rizikos įvertis;
2) paskirstomi rizikos įverčiai atitinkamoms rizikų grupėms;
3) rizikų grupėms priskirti įverčiai susumuojami;
4) paskirstomi kiekvieno rizikų grupės įverčio reikšmė pagal projekto ataskaitinio laikotarpio metus.

6.4.1. Kintamųjų rizikos įverčiai

Kiekvieno kritinio (tiesioginio) kintamojo rizikos įverčiui apskaičiuoti pasirenkama mažiausia reikšmė, kurios (pagal kaupiamosios tikimybių kreivės duomenis) kritinis (tiesioginis) kintamasis neviršija 70 proc. atvejų.

Remiantis Metodika, skaičiuoklė kiekvieno kritinio (tiesioginio) kintamojo rizikos įverčius apskaičiuoja pati. Kritiniai (tiesioginiai) kintamieji buvo nustatyti 6.1.4. IP dalyje.

6.4.2. Rizikos grupės

Nustačius tiesioginių kintamųjų rizikos įverčius, įvertinamos projekte galinčios pasireikšti rizikos. Išskiriamos 8 rizikų grupės:

1. Projektavimo (planavimo) kokybės rizikų grupė;
2. Įsigyjamų (atliekamų) rangos darbų kokybės rizikų grupė;
3. Įsigyjamos (pagaminamos) įrangos, įrenginių ir kito turto kokybės rizikų grupė;
4. Įsigyjamų (atliekamų) paslaugų kokybės rizikų grupė;
5. Finansavimo prieinamumo rizikų grupė;
6. Teikiamų paslaugų rizikų grupė;
7. Paklausos rinkoje rizikų grupė;
8. Turto likutinės vertės rizikų grupė.

Vertinant Projekto rizikas būtina atsižvelgti ir įvertinti, ar konkretus rizikos veiksnys turi įtakos Projektui, kaip minimizuoti šią įtaką ir tinkamai suvaldyti jos pasireiškimą.

Vertinant Projekte galinčias pasireikšti rizikas, atskirai kiekvienai rizikų grupei pagal rizikos pasireiškimo pobūdį atitinkamai priskiriami šių tiesioginių kintamųjų rizikos įverčiai:

1. Projektavimo (planavimo) kokybės rizikų grupė – tiesioginiai kintamieji: projektavimo, techninės priežiūros ir kitos su investicijomis į ilgalaikį turtą susijusios paslaugos, projekto administravimas ir vykdymas.
2. Įsigyjamų (atliekamų) rangos darbų kokybės rizikų grupė – tiesioginiai kintamieji: žemė, nekilnojamasis turtas, statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas ir kiti darbai.
3. Įsigyjamos (pagaminamos) įrangos, įrenginių ir kito turto kokybės rizikų grupė – tiesioginiai kintamieji: įranga, įrenginiai ir kitas turtas.
4. Įsigyjamų (atliekamų) paslaugų kokybės rizikų grupė – tiesioginiai kintamieji: kitos paslaugos.
5. Finansavimo prieinamumo rizikų grupė – tiesioginiai kintamieji: gautų paskolų palūkanos.
6. Teikiamų paslaugų rizikų grupė – tiesioginiai kintamieji: išlaidos (išskyrus paskolų palūkanas).
7. Paklausos rinkoje rizikų grupė – tiesioginiai kintamieji: pajamos.
8. Turto likutinės vertės rizikų grupė – tiesioginiai kintamieji: investicijų likutinė vertė, reinvesticijos.

Šio Projekto atveju bus nagrinėjamos 1 pagrindinė rizikų grupė, kuriai tenka 68 proc. visos rizikų vertės – rangos darbų rizika.

6.4.3. Vertės rizikos grupėse

Kiekvienai rizikų grupei priskyrus tiesioginių kintamųjų rizikos įverčius, kiekvienoje jų rizikų įverčiai susumuojami. Tokiu būdu apskaičiuojama kiekvienoje rizikos grupių galimų pasireikšti rizikų vertė. Skaičiuoklė savarankiškai priskiria rizikos įverčius atitinkamoms rizikų grupėms ir apskaičiuoja galimos pasireikšti rizikos atskirose rizikų grupėse vertę.

6.4.4. Rizikos grupių vertės

Kiekvieną rizikos įvertį pagal projekto ataskaitinio laikotarpio metus skaičiuoklė paskirsto proporcingai šios rizikų grupės įtakojamo tiesioginio kintamojo lėšų srautui.

Žemiau esančioje 6.4.4.1 lentelėje pateikiamas Projekto rizikų finansinis vertinimas bei rizikų įtaka Projektui.

6.4.4.1. lentelė. Optimalios projekto alternatyvos rizikų vertinimas

Rizikų grupės pavadinimas	Rizikų finansinė diskontuota vertė	Biudžeto eilutės, įtakojamos rizikų grupės
1.Projektavimo rizika	1 334	A.5., A.6.
2.Rangos darbų rizika	118 424	A.1., A.2., A.3.
3.Įsigyjamos (pagaminamos) įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto rizika	21 547	A.4.
4.Įsigyjamų Paslaugų rizika	0	A.7.
5.Finansavimo prieinamumo rizika	0	D.2.
6.Teikiamų Paslaugų rizika	1 582 399	D.1.1., D.1.2., D.1.3., D.1.4., D.1.5., D.1.6.
7.Paklausos rinkoje rizika	706 557	C.1., C.2., C.3.
8.Turto likutinės vertės rizika	43 456	A.8., B.

Šaltinis - autorių analizė, remiantis CPVA pateikiama SNA skaičiuokle

Bendra identifikuotų rizikų vertė yra 2 473 717 Eur, iš kurių 64 proc. sudaro teikiamų paslaugų rizikų grupei priskirta rizikų vertė, todėl atitinkamai jai ir turi būti numatytas ypatingas dėmesys bei atitinkami rizikų valdymo veiksniai ir jų valdymo priemonės. Remiantis aukščiau pateiktais duomenimis, būtina pažymėti ir tai, kad siekiant iš anksto eliminuoti galimas rizikas bei jų pasekmes, būtina užtikrinti įsigyjamų darbų kokybę ir kainą (t. y. skirti didelį dėmesį rangos darbų įsigijimo kainai ir jos kokybei), užtikrinti teikiamų paslaugų kokybę, kurią įtakoja planuojamų išlaidų pasikeitimai.

6.5. RIZIKOS PRIIMTINUMAS

Skaičiavimuose buvo atlikta rizikos priimtinumo analizė Monte Carlo metodu. Monte Carlo metodas – statistikoje taikomas simuliacijos metodas, kurio esmė – galimų proceso (algoritmo) rezultatų simuliavimas. Metodas taikomas 3 žingsniais: nustatomos galimų kintamųjų reikšmių leistinos ribos, generuojami atsitiktiniai kintamieji, esantys nustatytose ribose, atliekami deterministiniai skaičiavimai su pasirinktomis kintamųjų reikšmėmis, agreguojami individualių skaičiavimų rezultatai į vieną visumą. Agreguoti rezultatai sudaro statistinės distribucijos kreivę, kuri rizikos analizės atveju atspindi analizuojamos rizikos poveikio efekto tikimybių kreivę. Projekto skaičiavimams buvo atlikta 500 simuliacijų.

Šis metodas leido nustatyti, kokia tikimybė yra pasiekti norimus rezultatus. Skaičiavimuose buvo nurodyta, kad pageidaujami finansiniai rodikliai būtų bent tokie, kad Projektas taptų atsiperkantis. Ekonominiams rodikliams buvo nustatytos ribos, kad ekonominis atsiperkamumas būtų bent didesnis už socialinę diskonto normą, žr. 6.5.1 lentelę.

6.5.1. lentelė. Monte Carlo metodo analizės rezultatai

Rodiklis	Nurodykite pageidaujamą (minimaliai priimtiną) rodiklio reikšmę	Tikimybė, kad Jūsų nurodyta reikšmė bus pasiekta	Labiausiai tikėtina rodiklio reikšmė
FGDV(I)	0	0,4%	-3 438 000
FVGN(I)	0,0%	19,0%	-17,6%
EGDV	1	60,0%	1 834 712
EVGN	5,1%	79,9%	18,9%

Šaltinis - autorių analizė, remiantis CPVA pateikiama SNA skaičiuokle

Atliktos analizės rezultatai rodo, kad:

- Labiausiai tikėtina EGDV reikšmė yra 1 834 712 Eur, o tikimybė, kad EGDV bus teigiamas prilyginama 60,0 proc.;
- Labiausiai tikėtina EVGN reikšmė yra 18,9 proc., o tikimybė, kad EVGN bus didesnė nei socialinio diskonto norma 79,9 proc..

6.6. RIZIKŲ VALDYMO VEIKSMAI

Investicijų projektuose, remiantis Metodika, išskiriamos 8 rizikų grupės. Investicijų projekto atveju, bus nagrinėjama 1 rizikų grupė:

1. Įsigyjamų (atliekamų) rangos darbų kokybės rizikų grupė;
2. Kiekvienai projekto rizikai suvaldyti reikalinga pasirinkti efektyviausią valdymo būdą. Pagrindiniai galimi rizikos valdymo būdai:

3. Rizikos išvengimas – pašalinamas rizikos sukėlėjas (-ai);
4. Rizikos prevencija – mažinama rizikos pasireiškimo tikimybė, vykdant prevencines veiklas ar investuojant daugiau lėšų į infrastruktūros sukūrimą;
5. Rizikos draudimas – įsigyjamas draudimas nuo rizikų, nuo kurių įmanoma apsidrausti (force majeure rizikos, statybos (rangos darbų) rizikos, civilinės atsakomybės rizikos ir pan.);
6. Rizikos perdavimas – rizika perduodama tai šaliai, kuri pajėgesnė ją valdyti (pvz.: projektas įgyvendinamas pasitelkus partnerį, kuris yra įgijęs atitinkamos rizikos valdymo patirties);
7. Rizikos išlaikymas – riziką nusprendžiama valdyti patiems, sudarant atitinkamą organizacinę struktūrą, paskirstant atsakomybes už visas galimas rizikas projekto organizacijos viduje ir pan.

6.6.1. lentelė. Rizikos veiksniai ir jų valdymas

Rizikos veiksniai	Paaiškinimas (detalizavimas)	Valdymo būdai

1. Įsigyjamos (pagaminamos) įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto rizika		
Užsitęsę viešieji pirkimai	Projekto veiklos gali vėluoti dėl užsitęsusių viešųjų pirkimų procedūrų. Rizikos atsiradimą gali įtakoti užsitęsusios sudėtingos pasiūlymų vertinimo procedūros (jei pasiūlymai vertinami remiantis ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijumi) ir teisminiai procesai. Gavus skundus dėl pirkimo procedūrų, gali būti sustabdytos tolimesnės pirkimo procedūros, kol teismas priims sprendimą.	Parengti aiškūs ir išsamūs viešųjų pirkimų dokumentai. Tiksliai nustatytos numatomos įsigyti įrangos, įrenginių ir kito turto apimtys. Siekiant išvengti skundų dėl pirkimo vykdymo, išsamiai aprašytos perkamų objektų techninės specifikacijos, vertinimo kriterijai ir jais tinkamai vadovaujamasi priimant sprendimus viešųjų pirkimų komisijoje. Pirkimo dokumentuose išsamiai aprašyta ginčų nagrinėjimo tvarka ir galimos teisinių ginčų pasekmės. Konkurso būdu parinkti įsigyti įrangos, įrenginių ir kito turto teikėjai, kurių kvalifikacija atitinka keliamus reikalavimus. Įrangos, įrenginių ir kito turto įsigijimo sutarties projektuose tiksliai apibrėžiami turto pristatymo terminai, sankcijos dėl vėlavimo, numatyta delspinigių dydžio, skaičiavimo ir išsireikalavimo tvarka už ne laiku pateiktas prekes.
Projektų veiklų vėlavimas ir įgyvendinimo grafiko nesilaikymas	Dažniausiai projekto veiklos vėluoja dėl užsitęsusių viešųjų pirkimų procedūrų, tačiau projekto veiklų vėlavimą gali įtakoti ir nepakankama komunikacija tarp perkančiosios organizacijos ir įrangos, įrenginių bei kito turto teikėjų atstovų, nesavalaikis problemų sprendimas, atitinkamas veiklas vykdančių darbuotojų žinių bei įgūdžių trūkumas.	Planuojant projekto veiklas, įvertintas laiko rezervas nenumatytiems atvejams. Pasirašytų sutarčių plano sudarymas ir valdymas bei kontrolė siekiant, kad prekės būtų patiektos iki numatytos projekto įgyvendinimo pabaigos. Jei įmanoma, sutarčių įgyvendinimo terminai numatyti 1-2 mėn. trumpesni nei projektų veiklų įgyvendinimo pabaiga. Susitikimų organizavimas su įrangos, įrenginių bei kito turto teikėjais. Nuolatinė komunikacija, kontrolė bei bendradarbiavimas prisidės prie sėkmingo projekto įgyvendinimo.
Nenugalimos jėgos *(force majEure)* rizika	Ši rizika gali kilti dėl nenugalimos jėgos aplinkybių (pvz., gaisro, potvynio, streiko, stichinės nelaimės ir pan.). Ši rizika yra visiškai neapibrėžta ir gali kilti bet kada.	Apibrėžti sutartyse įrangos, įrenginių ir kito turto tiekėjų atsakomybę, susijusią su šios rizikos pasireiškimu. Tokiu būdu bus išvengiama situacijų, kai tiekėjai gali manipuliuoti nenugalimos jėgos aplinkybėmis, siekdami išvengti sutartinių įsipareigojimų vykdymo.
2. Įsigyjamų paslaugų rizika		
Teikiamų paslaugų neatitiktis saugumo ar kitiems privalomiems reikalavimams	Rizikos veiksnys dažnai pasireiškia ne iš karto, o pradėjus eksploatuoti įsigytą infrastruktūrą, t.y. per projekto ataskaitinį laikotarpį, kai atnaujinta infrastruktūra bus naudojama.	Naudoti turtą pagal paskirtį, griežtai laikytis šios paskirties turtui keliamų priežiūros, higienos, priešgaisrinės saugos, sanitarinių reikalavimų ir kitų su turto eksploatavimu susijusių taisyklių. Projekto pareiškėjo įsipareigojimas vykdyti nuolatinę atnaujintos infrastruktūros priežiūrą, atsiradus trūkumams, gedimams, nedelsiant užtikrinti jų šalinimą. Paslaugų, darbų sutartyse numatyti garantinį laiką įsigytam/ sukurtam turtui (rangos darbams – pagal statybos įstatymą, prekėms – prekių garantija).
Paslaugų teikimo sąnaudų padidėjimas	Veiklos išlaidos yra vienas iš pagrindinių projekto rezultatų tęstinumą užtikrinančių veiksnių, todėl jos turi būti suplanuotos atsižvelgus į paslaugų teikimo standartus, pastovias veiklos išlaidas, kintamas veiklų įgyvendinimo sąnaudas ir pan.	Veiklos išlaidas patirs koncesininkas. Išlaidos yra detaliai įvertintos, remiantis esama situacija. Dėl nenumatytų aplinkybių padidėjus veiklos sąnaudoms, jas dengs koncesininkas.

	Paslaugų teikimo sąnaudų padidėjimas gali lemti projekto negyvybingumą, vartotojams reiškiantį paslaugų prieinamumo sumažėjimą.	
3. Paklausos rinkoje rizika		
Pasikeičia demografiniai veiksniai	Galima situacija, kai paklausa pasikeičia dėl vartotojų skaičiaus, jų sudėties, gyvenamosios vietos ir kitų pokyčių – t. y. demografinių veiksnių. Demografiniai veiksniai gali lemti tiek paklausos išaugimą, tiek jos sumažėjimą, kas turi įtakos veiklos pajamoms.	Įgyvendinamas projektas paremtas realiu paslaugų poreikių įvertinimu.
4. Nepakankamo finansavimo rizika		
Rizikų veiksniai gali pasireikšti dėl blogai įvertintų finansavimo šaltinių pajėgumų ir lėšų poreikio, išorinių veiksnių, mokesčių politikos šalyje pasikeitimo.	Galimas rizikos veiksnių pasireiškimo poveikis: užsitęsęs projekto įgyvendinimas, išaugusi darbų ir įrenginių vertė, sumažėjusi arba išaugusi projekto apimtis, sustabdytas projekto įgyvendinimas.	Projekto biudžetas planuojamas atsižvelgiant į rinkoje vyraujančias kainas. Įrangos kainos paskaičiuotos remiantis sąmatomis, pasiūlymais, viešai prieinamais kainynais. Įrangos tiekimo rizika perduodamas koncesininkui.
5. Turto likutinės vertės rizika		
Nepakankamas infrastruktūros būklės palaikymas arba netiksliai suplanuotos infrastruktūros būklės palaikymo išlaidos	Rizikos veiksnys dažnai pasireiškia ne iš karto, o pradėjus eksploatuoti įsigytą infrastruktūrą, t.y. per projekto ataskaitinį laikotarpį, kai atnaujinta infrastruktūra bus naudojama.	Koncesininko įsipareigojimas vykdyti nuolatinę atnaujintos infrastruktūros priežiūrą, atsiradus trūkumams, gedimams, nedelsiant užtikrinti jų šalinimą.

Šaltinis - sudaryta autorių

7.PROJEKTO VYKDYMO PLANAS

Šioje investicijų projekto dalyje bus aprašyta projekto trukmė ir etapai, projekto įgyvendinimo vieta bei vykdymo komanda bei, galiausiai, pateikiamos išvados.

7.1. PROJEKTO TRUKMĖ IR ETAPAI

Numatoma, jog Privataus subjekto (partnerio) atrankos konkurso dokumentų parengimas ir suderinimas su atsakingomis institucijomis užtruks 3 mėn. (iki 2022-05). Sutarties pasirašymas (su privataus subjekto atrankos konkurso organizavimu) truks apie 6 mėn. iki 2022-12. Patalpų įrengimo darbus numatoma atlikti per 12 mėn. nuo sutaries pasirašymo. Viso projekto vykdymo metu bus vykdoma sutarties įgyvendinimo kontrolė.

7.1.1. lentelė. Projekto įgyvendinimo grafikas

Eil. Nr.	Veikla	Atsakingas	Numatomi veiklos terminai		
			Trukmė	Pradžia	Pabaiga
1.	Privataus subjekto (partnerio) atrankos konkurso dokumentų parengimas ir suderinimas su atsakingomis institucijomis	Projekto vykdytojas (Savivaldybė)	3 mėnesiai	2021-12	2022-05
2.	Privataus subjekto (partnerio) atrankos konkurso organizavimas bei sutarties pasirašymas		6 mėnesių	2022-06	2022-12
3.	Įrengto objekto eksploatavimas, administravimas ir priežiūra	Privatus subjektas (partneris)	VPSP sutarties galiojimo laikotarpiu	VPSP sutarties galiojimo laikotarpiu	
4.	VPSP sutarties įgyvendinimo stebėsena bei kontrolė	Projekto vykdytojas	VPSP sutarties galiojimo laikotarpiu	VPSP sutarties galiojimo laikotarpiu	

Šaltinis: sudaryta autorių

7.2. PROJEKTO ĮGYVENDINIMO VIETA

Projekto teritorinės ribos apima Molėtų KKSC sklypą (Unikalus daikto nr. 4400-4381 1136), kuriame taip pat yra ir teniso bei padelio kortai.

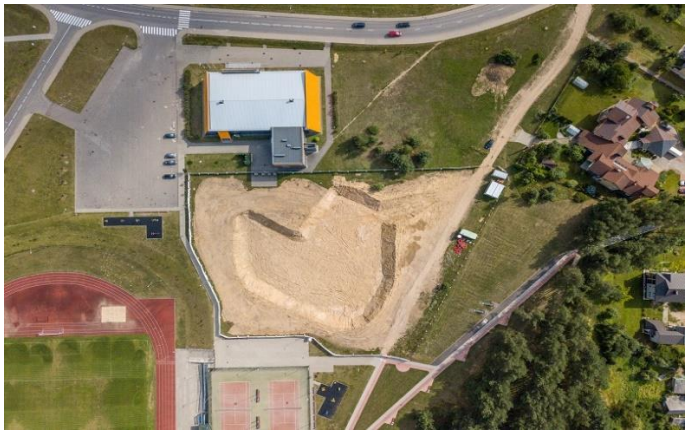

7.2.1. paveikslas. Projekto teritorinės ribos

Šaltinis – Molėtų KKSC

7.3. PROJEKTO KOMANDA

Pradėjus įgyvendinti Projektą, iš atsakingų Molėtų rajono savivaldybės administracijos darbuotojų bus sudaryta Projekto valdymo komanda, kuri rūpinsis tinkamu Projekto įgyvendinimu ir kontrole. Tipinę projekto valdymo komandą sudaro Projekto vadovas, finansininkas ir koordinatorius. Valdymo komandos atsakomybės pateikiamos 7.3.1. lentelėje.

7.3.1. lentelė. Projekto valdymo komanda

Pareigybė	Atsakomybės
Projekto vadovas	Projekto finansavimo ir administravimo sutarties vykdymo, projekto pasiekimų įgyvendinimo kontrolė; Vadovavimas projektui, projekto veiklų įgyvendinimo kontrolė; Projekto veiklų planavimas, organizavimas; Viešųjų pirkimų inicijavimas; Bendradarbiavimas su Įgyvendinančia institucija, ryšių palaikymas.
Projekto finansininkas	Projekto apskaitos dokumentų rengimas, jų patvirtinimas ir kaupimas; Atskiros nuo įstaigos projekto apskaitos tvarkymas; Išlaidų tinkamumo kontrolė; Finansinių dokumentų, reikalingų mokėjimo prašymų, projekto ataskaitos rengimui, paruošimas ir pateikimas projekto administravimo paslaugas teiksiančiai bendrovei.
Projekto koordinatorius	Atsakingas už projekto vykdymo priežiūrą ir darbų tarp projekto komandos narių ir trečiųjų šalių koordinavimą; Pirkimų procedūrų, įskaitant konkursus, organizavimą; Projekto dokumentų ir ataskaitų, išskyrus finansines, parengimą; Bendradarbiavimą su projekto įgyvendinimą prižiūrinčių ir kontroliuojančių institucijų atstovais, kitų, finansavimo sutartyje nustatytų, įsipareigojimų vykdymo organizavimą.

Šaltinis: sudaryta autorių

7.4. PROJEKTO PRIELAIDOS IR TĘSTINUMAS

Numatomos šios pagrindinės prielaidos, kurias išpildžius Projekto įgyvendinimas bus sėkmingas:

- projektas išspręs aktualią problematiką – užtikrins kokybišką Molėtų rajono savivaldybės sporto ir sveikatingumo paslaugų pasiūlą.
- sporto ir sveikatingumo paslaugų gerinimo poreikis išliks nuolatinis ir augantis.

Inicijuojamo projekto tęstinumas bus užtikrintas šiais lygmenimis:

- *instituciniu (teisiniu)* – pagrindinė sąlyga, kuri įtakoja Projekto įgyvendinimą instituciniu aspektu, yra su Projektu susijusios paslaugos pobūdis. Viešoji bendruomeninė infrastruktūros paslauga yra viešoji paslauga priskiriama Savivaldybės savarankiškųjų funkcijų vykdymui, todėl jos organizavimą, o kartu infrastruktūros plėtros organizavimą vykdo pati Savivaldybė. Tai ji gali padaryti pati (per pavaldžias įstaigas ar įmones) arba įstatymų nustatyta tvarka paslaugos teikimą patikėti vykdyti kitiems juridiniams asmenims. Įgyvendinus Projektą nuosavybės ir disponavimo teisių pasikeitimas nenumatomas, t. y. sukurtas/įgytas turtas visą laikotarpį nuosavybės forma išliks Savivaldybės. Projekto rezultatais nevaržomai galės naudotis visi Molėtų rajono savivaldybės gyventojai ir svečiai – jokie infrastruktūros naudojimo apribojimai nėra ir nebus numatomi. Teisės aktų ar poįstatyminių teisės aktų pasikeitimai, kurie galėtų riboti naudojimą naujai sukurta infrastruktūra taip pat nenumatomi. Projekto įgyvendinimo institucinį

tęstinumą užtikrina ir tai, jog Projekto metu numatomos įgyvendinti veiklos yra numatytos Molėtų rajono savivaldybės strateginiuose dokumentuose;

- *finansiniu* – Projekto metu sukurtai infrastruktūrai bus užtikrintas reikalingas finansavimas. Infrastruktūros priežiūrai ir eksploatacijai kasmet lėšas skirs Molėtų rajono savivaldybė.
- *technologiniu* – prognozuojama, kad Projekto apimtyse įrengtoms baseino patalpoms jokie didesni remontai nebus reikalingi bent 15 metų. Numatomos naudoti technologijos yra pažangios, patvarios bei ilgaamžės.
- *aplinkosauginiu* – Projekto metu bus naudojamos sertifikuotos ir visus aplinkosauginius reikalavimus atitinkančios medžiagos, todėl aplinkosauginiu požiūriu poveikis aplinkai – minimalus.

7.5. KITOS IŠVADOS

Šiame dokumente yra pateiktas investicijų projekto „Molėtų KKSC pastato rekonstravimo, pristatant baseino korpusą, investicijų projektas“ įvertinimas. Investicijų projekte nustatyta spręstina problema yra neužtikrintas kokybiškas sporto ir sveikatingumo paslaugų prieinamumas Molėtų rajono savivaldybėje.

7.5.1. lentelė. Projekto loginis pagrindimas

Tikslas – gerinti Molėtų rajono savivaldybės sveikatinimo paslaugų kokybę ir didinti sporto infrastruktūros prieinamumą Molėtų rajono gyventojams bei miesto svečiams.			
Uždavinys	**Projekto veikla**	**Fizinio rodiklio pavadinimas**	**Fizinio rodiklio siekiama reikšmė**
1. Rekonstruoti Molėtų KKSC pastatą, pristatant baseino korpusą, pritaikant jį vietos gyventojų, miesto svečių bei neįgaliųjų poreikiams.	1.1. Molėtų KKSC pastato rekonstrukcija, pristatant baseino korpusą.	1.1.1. Rekonstruotas Molėtų KKSC pastatas, pristačius baseino korpusą	1 objektas

Šaltinis - sudaryta autorių

Žemiau pateikiamos pagrindinės išvados, parengus Investicijų projektą ir įvertinus numatomas įgyvendinti veiklas:

- Išanalizavus kitus Molėtų rajono savivaldybės administracijos įgyvendintus ir/ar įgyvendinamus bei planuojamus įgyvendinti projektus nustatyta, kad dvigubo finansavimo rizikos šio Investicijų projekto kontekste nėra;
- Projekto įgyvendinimui preliminariai yra reikalingos 468 362,17 Eur (be PVM) investicijos.
- Projekto objektas yra viešoji sporto ir sveikatingumo paslauga paslauga, todėl Projektas turi socialinę, o ne komercinę prigimtį ir yra orientuotas ne į pajamas, tačiau į ekonominės naudos sukūrimą. Socialinės-ekonominės naudos analizė parodė, kad įgyvendinus priimtiniausią alternatyvą (*Baseino ir teniso kortų koncesija*) numatoma socialinė-ekonominė nauda grynąja dabartine verte sudaro (EGDV) -1 751 398,39 Eur, ekonominė vidinė grąžos norma – 33,54 proc.
- Projekto įgyvendinimui atlikus rizikų analizę, įvardinti kritiniai kintamieji, parinktos adekvačios rizikų valdymo priemonės, kurios užtikrina Savivaldybės administracijai priimtiną investicijų projekto rizikingumo lygį;

Apibendrinimas. Numatomas įgyvendinti Investicijų projektas vertinamas, kaip tinkamas įgyvendinti, prisidedantis prie esamų problemų sprendimo bei Molėtų rajono savivaldybės strateginių tikslų įgyvendinimo, apskaičiuota socialinė ekonominė nauda yra teigiama.